VASILE MARIN

FASCISMUL

MAJADAHONDA
BUCUREȘTI
1997

FASCISMUL

COLECȚIA
ROMÂNII ÎN ISTORIA UNIVERSALĂ

THE ROMANIANS IN WORLD HISTORY

(VOL. XXXVIII)

Coordonator:
Dr. Gheorghe Buzatu

VASILE MARIN
DOCTOR ÎN ȘTIINȚELE POLITICE ȘI ECONOMICE DE LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FASCISMUL

ORGANIZAREA CONSTITUȚIONALĂ A STATULUI CORPORATIV ITALIAN

TEZĂ

PENTRU
DOCTORAT ÎN ȘTIINȚELE POLITICE ȘI ECONOMICE

Cuvânt înainte,
de Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

Ediția a II-a,
îngrijită de Radu-Dan Vlad

Editura *MAJADAHONDA*
BUCUREȘTI
1997

Tehnoredactare computerizată: *Mariana Vlad*

Ediţie realizată după volumul Vasile *Marin, FASCISMUL. ORGANIZAREA CONSTITUŢIONALĂ A STATULUI CORPORATIV ITALIAN,* Serviciul şi Editura Colportajului Legionar, Bucureşti, 1933.

EDITURA *MAJADAHONDA*
Nr. Reg. com.: J 40/16.275/ 94
Cod fiscal: 6149320
Str. Sergent Turturică Nr. 30
76.606 - Bucureşti ,
Sector 5, Of. PTTR 76
Telefax : 7.89.16.14
Director : **Mariana VLAD**
Consilier : **Radu-Dan VLAD**
Banca TURCO - ROMÂNĂ
Cont : 348 - 2

IMPRIMAT LA *MAJADAHONDA* S.R.L.

I.S.B.N. : 973 - 97965 - 0 - 8

COMISIA EXAMINATOARE

Preşedinte: D-l Profesor Paul Negulescu

Membri: D-l profesor Aristide Basilescu,
D-l profesor Mircea Djuvara,
D-l profesor Constantin Rarincescu,
D-l profesor Anibal Teodorescu.

Facultatea consideră opiniile expuse în această lucrare ca proprii ale autorului şi nu are a exprima nici aprobare nici dezaprobare.

CUVÂNT ÎNAINTE

Vasile Marin este cunoscut ca unul dintre cei mai activi fruntaşi ai *Mişcării Legionare*, colaborator apropiat al lui Corneliu Zelea Codreanu, promotor al schimbării regimului politic din România, prin înlocuirea democraţiei cu guvernarea elitelor.

Teza sa de doctorat - ***Fascismul. Organizarea constituţională a statului corporativ italian*** - a fost susţinută la Universitatea din Bucureşti în faţa unei comisii prestigioase : **Paul Negulescu - preşedinte, Aristide Basilescu, Mircea Djuvara, Constantin Rarincescu** şi **Anibal Teodorescu - membri**. Se cuvine subliniat faptul că Universitatea a admis un asemenea subiect " fierbinte ", ce nu se încadra în problematica obişnuită - care, de regulă, viza organizarea şi funcţionarea sistemului democratic de guvernare - ceea ce demonstrează larga deschidere a acestei instituţii şi a slujitorilor ei, caracteristică unei societăţi pluraliste. De asemenea, în timp ce doctorandul era cunoscut pentru opţiunile sale politice de dreapta, comisia avea cu totul alte opinii : Mircea Djuvara făcea parte din conducerea *Partidului Naţional - Liberal,* iar Anibal Teodorescu era fruntaş al *Partidului Poporului* - formaţiuni care-şi aduseseră contribuţia la organizarea şi dezvoltarea regimului democratic în România după Marea Unire din 1918. Divergenţa de opinii politice nu a împiedicat comisia să aprecieze valoarea ştiinţifică a lucrării doctorandului Vasile Marin. La rândul ei, Facultatea de Drept a ţinut să precizeze faptul că referitor la opiniile expuse în lucrare aparţinând autorului, instituţia " *nu are a exprima nici aprobare nici dezaprobare* "

În teza sa de doctorat, Vasile Marin apreciază - ca şi alţi politologi din vremea sa şi de mai târziu - că societatea

omenească a ajuns în " *plin hoas* " datorită transpunerii în practică a ideilor iluministe, materializate în timpul *Revoluției franceze* de la 1789; ele au pus la bază individul, cu toate drepturile și libertățile lui, în timp ce statul, națiunea, colectivitatea, totalitatea societății, au cunoscut o continuă erodare. Bazându-se pe scrierile unor teoreticieni ai fascismului, în primul rând pe cele ale lui Benito Mussolini, autorul tezei de doctorat susține necesitatea statului totalitar : "*În locul fundamentelor democratice, abstracte, cantitative, numerice se așază un regim desprins din nevoia disciplinării forțelor sociale și voințelor individuale. Națiunea nu mai este considerată ca un conglomerat de voințe individuale, disparate, juxtapuse. Ea este sinteza forțelor reale disciplinate, în cadrul intereselor fundamentale ale statului* ". Fascismul apare ca o reacție împotriva individualismului pe care se clădește regimul democratic, care - în multe țări europene - s-a dovedit incapabil să regleze societatea, trecând printr-o criză profundă. Vasile Marin conchide că pentru fascism " *problema fundamentală nu este aceea a drepturilor individului sau claselor, ci numai problema dreptului statului, căruia îi corespunde datoria individului* ".

Vasile Marin analizează modul de organizare și funcționare a statului corporativ italian, având la bază concepția fascistă, prezentând textele de legi adoptate din inițiativa *Ducelui* Benito Mussolini. Expunerea este, în general, sobră, argumentată cu numeroase citate din lucrări ale unor specialiști în materie, cele mai multe în limba franceză și în cea italiană. Totuși, simpatia autorului pentru regimul fascist este evidentă, el neezitând să aprecieze că acesta a rezolvat " *admirabil* " organizarea profesională a națiunii pe baze sindicaliste și corporatiste.

Având o bază teoretică solidă, Vasile Marin a desfășurat o susținută activitate publicistică, numărându-se printre

cei mai activi colaboratori la gazetele " ***Axa*** " și " ***Vestitori***", o bună parte a articolelor sale fiind adunate în volumul ***Crez de generație***, tipărit în 1937. Această lucrare a beneficiat de un ***Cuvânt înainte*** scris de Corneliu Zelea Codreanu și de o ***Prefață*** semnată de Nae Ionescu. Cartea este o amplă pledoarie împotriva regimului democratic, acuzat de toate relele de care suferea societatea românească, și pentru ca " ***noua generație*** ", a tinerilor, să acționeze pentru înfăptuirea statului totalitar, condus de elite.

Vasile Marin nu a fost doar un teoretician, ci și un practician, legându-și numele de înființarea grupului " ***Axa***" și de organizația legionară din București, al cărei comandant a fost. Pătruns de justețea crezului său, Vasile Marin s-a înscris în echipa de legionari care a plecat în Spania, pentru a lupta împotriva comunismului și pentru " ***crucea lui Christos*** ". În ziua de 13 ianuarie 1937 a căzut în lupte, alături de prietenul său Ion I. Moța, la Majadahonda; trupurile lor au fost aduse în țară și înmormântate, cu mare fast, la ***Casa Verde***, sediul *Mișcării Legionare*. La aflarea știrii despre moartea celor doi legionari, Nicolae Iorga a scris un impresionant articol, intitulat ***Doi băieți viteji : Moța și Marin***, din care cităm : " *Luptând pentru credința lor creștină și pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump și curat în latinitatea nebolșevizată, doi tineri români, doi băieți viteji, Moța și Marin, au căzut înaintea Madridului apărat de Roșii* ". Și marele istoric conchide: " *dacă vreodata vom vedea Spania cum a fost, cum trebuie să fie, se va putea spune la noi, cu înduioșată mândrie, că pentru aceasta au curs câteva picături din sângele scump al tineretului nostru* ".

Desigur, timpul - acest suprem judecător al tuturor faptelor - nu a validat concepția lui Vasile Marin promovată în teza sa de doctorat. Însuși Nicolae Iorga avea să fie asasinat de colegii de organizație ai celor " *doi băieți viteji*",

iar Mussolini, mult apreciat în lucrarea de doctorat, va muri în ştreang. Aceasta nu înseamnă excluderea unui capitol din istorie; pentru că fascismul şi legionarismul au fost o realitate istorică, ce se cuvine cunoscută şi judecată pe baza documentelor autentice. Iar teza de doctorat a lui Vasile Marin este un asemenea document.

Bucureşti, 27 ianuarie 1997.

Prof. univ. dr. ***Ioan Scurtu***

PREFAŢĂ

Evenimentele vremurilor de faţă se desfăşoară sub semnul unei nemaiîntâlnite, în cursul istoriei, incertitudini şi a unei dezorientări cărora, s-ar părea, că am disperat de a le mai găsi un rost. De aceea, cu drept cuvânt am putea spune, privind bătrânul continent european, că nu există decât două formule care reuşesc să fixeze atenţia cercetătorului fenomenologiei sociale: de o parte fascismul italian, de cealaltă, colectivismul leninist.

Restul lumii pluteşte în plin haos; confuzia se vede tot aşa de bine în politica statelor ca şi în conştiinţa indivizilor. Ce este *Statul*? Iată marea întrebare. Un scop, sau un mijloc? E chestiunea capitală de care totul depinde, scrie ilustrul istoric al civilizaţiei romane Guglielmo Ferrero.

Punând problema *Statului*, atât fascimul, cât şi comunismul, n-au ezitat să răspundă categoric: *Statul* este un scop şi prin aceasta am tăiat definitiv nodul gordian al confuziei.

Lucrarea de faţă, căutând să cerceteze modul în care fascismul italian a înţeles să-şi realizeze crezul constituţional, nu implică neapărat o preferinţă. Şi nu-şi găseşte un merit, dacă îl are, decât în stricta obiectivitate în care autorul a înţeles să prezinte cititorului român, lipsit adesea de informaţii precise în acest domeniu, criteriile doctrinare şi piesele constituţionale de bază, care, angrenate la locurile lor, pun în mişcare şi întreţin funcţionarea acestui modern mecanism politic, economic şi social, care este fascismul.

Vasile Marin

PARTEA ÎNTÂI

INTRODUCERE

Sfârşitul războiului dintre armatele naționale, grupate în cele două mari tabere, n-a condus la încheierea păcii decât sub aspectul militar al chestiunii. S-ar putea spune că spiritul combativ al foştilor luptători, întreținut cu grijă timp de patru ani, neputând fi refulat, s-a canalizat, după lăsarea lor la vetre, instalându-se în tranşeele vieții sociale.

Pentru că, se porni concomitent, războiul social, în mai toate țările participante la marea încăierare, fie că ieşiseră învingătoare, fie că prin capitulare îşi găsiseră salvarea.

Într-adevăr. Încă înainte de parafarea faimosului *Tratat de la Versailles*, sortit să marcheze o dată deosebit de importantă în istoria lumii, în răsăritul Europei, sub presiunea unei revoluții care întrecea în amploare şi în scopuri chiar şi marea revoluție de la [17]89, sistemul monarhic absolutist al țarilor, împletit cu veacurile, fusese spulberat în cele patru vânturi, odată cu cenuşa ultimului dintre Romanovi, şi în locul împărăției moscovite se instalase şi se organiza cu febră, prin idei şi sânge, noua republică a U.R.S.S., care avea să însemne o altă dată importantă în istoria omenirii: înscăunarea la conducerea treburilor politice a proletariatului şi țărănimii.

Urmează ceea ce cu o sugestivă formulă s-a numit "*cascada tronurilor*": Imperiul Austro-Ungar se desființează prin câteva texte şi paragrafe introduse în tratatele de la Saint Germain, iar sub presiunea revoluțiilor naționale dinlăuntrul fostei stăpâniri habsburgice răsar state noi cu forme şi organizații de viață proprii.

Confederația Germană, ținută până la război sub călcâiul autoritar al Hohenzollernilor, prinde să se disloce şi sub acțiunea dârză, condusă de elemetele extremiste, se transformă într-o republică cu caracter democrat, puternic impregnat de coloratură socialistă.

Micul regat bulgar, angajat în marea tragedie de ambiția deşartă a unui țar de operetă, reacționează violent, îşi izgoneşte regele, păstrează forma monarhică, dar o corectează vădit, imprimând statului un caracter democratic agrar.

În sfârşit, în peninsula romană, frământările sociale se amplifică pe

zi ce trece şi lumea se întreabă îngrijorată dacă regatul național, creat de marele Cavour, nu urmează pe calea deschisă larg de către proletariatul de la Moscova, până când fascismul italian, prin mâna viguroasă a lui Benito Mussolini, prinde frânele societății intrată în anarhie, şi cu energie creatoare, toarnă tipare noi, Stat şi Societate, impunând pe scena lumii noua ordine corporativă.

În celelalte state, valurile mişcătoare ale mulțimilor nu reuşesc să răstoarne la pământ digul vechii ordini de stat; pretutindeni însă, ele reuşesc să se infiltreze şi pe alocuri să spargă chiar acest dig, provocând reforme şi măsuri noi, toate îmbibate de radicalism pronunțat.

Dacă n-ar fi să reamintim decât reformele pe care Țara noastră şi le-a dat, în urma războiului, împroprietărirea țăranilor, prin exproprierea violentă, deşi legală, a marilor proprietari şi introducerea sufragiului universal, şi este suficient pentru a ne putea da seama de importanța transformărilor prin care a trecut lumea de după război.

Este oportun, să ne punem întrebarea: ce a determinat formidabila tălăzuire, căror cauze se datoreşte această violentă pornire de desființare a vechii ordini, unde stă originea conflictului, care a împins pe alocuri mulțimile strunite de partide extremiste la revoluții sângeroase, pentru a putea obține noi forme de viață socială?

Nu vom pregeta să răspundem, neted: conflictul care a forțat la reformarea lumii vechi a existat în interesul gregar al maselor, împotriva individualismului moral, economic şi social, care de la 1789, a însuflețit întreaga mişcare şi dezvoltare a civilizației democrate.

În mod firesc, se impunea o ieşire din impas; întregul secol al XIX-lea al civilizației occidentale n-a făcut altceva decât să amestece din ce în ce mai mult concepția păgână, cum o defineşte Ferrero, a *Statului divinitate*, cu concepția creştină a individului liber şi suveran. Cele două concepții au stat față în față şi lumea a trăit într-o stare de contradicție permanentă.

Începutul sfârşitului îl trăim noi astăzi: în aproape toate țările, alături de partidele care manifestă voința lor de a apăra *Statul parlamentar* şi practica unei politici de echilibru intern, adică liberală şi democrată, s-au născut organizații şi partide, care pun problema Statului pe teren revoluționar, de nuanță fascistă şi comunistă.

Aceşti idolatori ai *Statului*, care preconizează necesitatea unei organizări solide a acestuia, controlată sever sub toate aspectele vieții

sociale, politice şi economice, vizează la instaurarea legală a mulţimilor organizate, şi nesocotind jocul clasic al echilibrului şi armoniei din practica demo-liberală, fac din *Stat* singura realitate, în afara căruia nu mai este loc pentru nimeni şi pentru nimic.

"*Totul în **Stat**, nimic în afară de **Stat** şi mai ales, nimic împotriva **Statului***", spune Mussolini. Iar cântăreţilor pe mandolina libertăţii, elevilor educaţi la şcoala frazei bombastice a revoluţiei de la [17]89, Lenin le replică, dur şi proletar: "*Acolo unde există libertate, nu există **Stat***".

Experienţele pe plan statal din U. R. S. S. şi Italia sunt concludente pentru a putea afirma că lupta angajată în numele noului concept de *Stat absolut*, aparţinând mulţimilor organizate şi vechea construcţie a *Statului*, pus la dispoziţia individului liber şi suveran, nu se poate sfârşi decât prin victoria completă a primei formule şi, ca atare, prin eliminarea definitivă a concepţiei de *Stat*, ieşit din lovitura politică a burgheziei, care a fost revoluţia franceză, produs ideologic al iluminismului celui de al XVIII-lea secol.

La originea *Statului* de până acum, stăteau, fără îndoială, principiile revoluţiei franceze. Două idei forţe alcătuiau armătura dezbaterilor de la [17]89-90-91:

1. Ideea suveranităţii *Statului* având ca titular originar naţiunea personificată, şi

2. Ideea de drept natural, inalienabil şi imprescriptibil al individului, opunându-se dreptului suveran al *Statului*.

Iată, după Duguit, dispărutul savant constituţional, care este conceptul *Statului* ieşit din revoluţia franceză:

"*Puterea suverană, care este dreptul subiectiv al naţiunii organizate în **Stat**, limitarea acestei puteri prin drepturile anterioare ale individului, obligaţiunea pentru **Stat** de a se organiza în aşa fel pentru a proteja cât mai mult posibil drepturile individuale, interdicţia **Statului** de a limita aceste drepturi, dincolo de ceea ce este necesar pentru a proteja drepturile tuturor, obligaţiune pentru **Stat** de a organiza şi de a face să funcţioneze serviciile de război, poliţie şi justiţie, iată pe scurt întregul sistem al dreptului public, produs al unui lung trecut istoric şi formulat în termeni de o preciziune perfectă de către legile revoluţiei*" (Léon Duguit, ***Les transformations du Droit Public***, pag.. XIV-XV).

În cursul lucrării noastre, vom reveni asupra acestui punct şi la locul său, în Cap. III, despre *Organizarea Suveranităţii*, vom schiţa, mai pe

larg, teoria ordinară a suveranităţii.

Acestui sistem metafizic, de concepţie esenţialmente subiectivă, pentru că dreptului subiectiv al *Statului* i se opune dreptul subiectiv al individului, societatea modernă evoluată în spirit colectivist îi opune sistemul său de ordin realist şi socialist. Din contrastul izbitor dintre societatea politică fundată pe individualismul electorului şi societatea economică modernă, cu tendinţe corporative, a ţâşnit problema reformării *Statului*. De aci, corolarul necesar că nu poate exista organ politic viabil şi activ decât acela care reprezintă un element social-economic.

Noţiunii de *Stat-persoană* i se substituie conceptul de *Stat totalitar*, cu funcţiuni economice şi sociale, în care suveranitatea devine un simplu fapt şi nu un drept. Pentru că dacă se recunoaşte o funcţie guvernanţilor - şi această putere este, ca şi *Statul*, un produs al procesului istoric - apoi ea nu se face decât în virtutea unui drept a cărui origine stă în îndeplinirea datoriilor care le incumbă acestora; în consecinţă, această putere nu există decât în măsura în care guvernanţii îşi îndeplinesc datoria. Actele pe care ei le fac nu se impun şi n-au valoare juridică decât dacă tind spre acest scop.

Dezvoltarea înlăuntrul *Statului modern* a atâtor activităţi organizate, impune din ce în ce, în virtutea funcţiunii sociale pe care ele o exercită, primatul colectivităţii; în aceeaşi măsură, individul este deposedat de toate onorurile şi drepturile, cu care fusese dăruit în mod atât de generos, de către revoluţia burgheză de la [17]89, "*creatoarea unei patrii noi pe patriotismul intereselor*", cum o caracterizează polemic fraţii de Goncourt.

Ca o urmare firească a celor expuse mai sus, vom constata că *Statul* de esenţă metafizică al revoluţiei franceze, nefiind în stare să-şi mai îndeplinească rosturile, este obligat să cedeze pasul celuilalt *Stat modern*, de structură tehnică, realist şi socialist.

De altfel chiar în marginea sufragiului universal, *Statele* merg nu către sistemul reprezentanţei naţionale politice care este *Parlamentul*, ci către constituirea acelui consiliu superior al serviciilor naţionale, *sfat* reprezentant al atâtor corporaţii active, singurele organe vii ale naţiunii.

Şi, nu ne putem interzice, ca înainte de a încheia capitolul acestei introduceri, să nu cităm o pagină, cu totul în spiritul celor expuse mai sus, extrasă din celebra operă a lui E. Durkheim, ***De la Division du Travail Social*** (p. XXXI).

"*Acum când comuna, din organism autonom, cum a fost odinioară,*

*vine să se piardă în **Stat**, aşa după cum piaţa municipală se pierde în piaţa naţională, nu e legitim să gândim că [această]corporaţie, ea însăşi ar trebui să suporte o transformare corespunzătoare şi să devie diviziune elementară a **Statului**, unitatea politică fundamentală?... Se cere de pretutindeni ca [aceste] colegii electorale să fie formate pe profesiuni şi nu pe circumscripţii teritoriale, şi e sigur că în acest mod, adunările politice ar exprima mult mai exact diversitatea de interese sociale şi raporturile lor; ele ar fi un rezumat mai fidel al vieţii sociale în ansamblul său. Însă, a spune că ţara, pentru a lua cunoştinţă de ea însăşi, trebuie să progreseze pe profesiuni, nu e a recunoaşte că profesiunea organizată sau corporaţia ar trebui să fie organismul esenţial al vieţii politice? Se va vedea în adevăr, cum pe măsură ce se înaintează în istorie, organizaţia care are la bază grupările teritoriale (sate sau oraşe, district, provincie), merg să se şteargă din ce în ce. Fără îndoială, fiecare din noi aparţine unei comune, unui departament, dar legăturile care ne ataşează devin din ce în ce mai fragile. Aceste diviziuni geografice sunt în mare parte artificiale şi nu mai deşteaptă în noi sentimente profunde, Spiritul provincial a dispărut fără reîntoarcere.*

*O naţiune nu se poate menţine decât dacă între **Stat** şi particulari se intercalează o întreagă serie de grupe secundare care să fie atât de aproape de indivizi pentru a-i atrage puternic în sfera lor de acţiune, să-i antreneze astfel în curentul general al vieţii sociale. Grupul social este singurul apt să îndeplinească acest rol. El răspunde cu adevărat la două condiţii necesare: este prea mult interesat la viaţa economică pentru ca să nu-i simtă toate nevoile şi în acelaşi timp are o durată cel puţin egală cu a familiei*".

Fixându-ne astfel cadrul cercetărilor noastre, vom păşi la analiza structurii *Statului corporativ modern*, care până acum nu a fost realizat decât în Italia, ca urmare a instalării la conducerea *Statului* a unui regim nou, provocat de către un partid extremist, care a dus lupta împotriva vechiului *Stat*, pe teren revoluţionar, *Partidul Naţional Fascist*.

CAP. I

Noua ordine corporativă
Doctrina

Părinţii spirituali ai doctrinei fascismului trebuie căutaţi în bună parte în afară de hotarele *Statului Italian*. Îi vom întâlni îndeosebi în Germania, în seria strălucită a filozofilor, istoricilor şi juriştilor germani, apologeţi ai *Statului divinitate* şi subtili constructori de teorii juridice adecvate. Ei se numesc: Hegel, Treitschke, Ihering, Giercke, Gerber. Iar dacă ne vom întoarce privirea şi către hotarele ţării care a dat lumii tocmai formula antipodică celei fasciste, către Franţa, vom găsi şi acolo unele nume cărora doctrina de stat a fascismului le datoreşte în largă măsură. Ei sunt: Léon Duguit şi Georges Sorel.

Din fuzionarea într-o unitate perfectă a ideii de *Stat absolut*, inspirată din dialectica hegeliană ajustată juridiceşte, în ordinea constituţională, de conceptul organului juridic, cu ideea *Statului organizator al serviciilor publice* proclamată de înverşunatul critic al suveranităţii-ficţiune L. Duguit - grefat, la rândul său de sociologismul şcolii Durkheim -, amândouă integrate în conceptul organizării sindicaliste a societăţii, inspirate de G. Sorel, temerarul teoretician al cultului violenţei, s-a născut doctrina fascismului italian.

Într-adevăr; luând cuvântul în sensul său cel mai general - spune L. Duguit -, se poate spune că există un *Stat* ori de câte ori există într-o societate dată o diferenţă politică, cât de rudimentară sau cât de complicată şi dezvoltată ar fi. Cuvântul *Stat* înseamnă fie guvernanţi, sau putere politică, fie societatea însăşi, în care există această diferenţă între guvernanţi şi guvernaţi şi unde există prin aceasta o putere politică.

"*În general, în terminologia modernă, cuvântul de **Stat** este rezervat pentru a designa societăţile în care diferenţierea politică a ajuns la un oarecare grad de dezvoltare şi de complexitate. În orice societate omenească, mare sau mică, se vede un om sau un grup de oameni, având o putere de constrângere pe care o impune celorlalţi, trebuie să se spue că există o putere politică, un **Stat**. Pentru ca să existe un **Stat**, această putere de constrângere trebuie să fie irezistibilă*". Şi mai departe: "*în toate grupările umane în care într-un mod sau altul se constată de fapt un*

fenomen identic, o diferențiere între slabi și cei mai puternici - pe care eu îi numesc guvernanți -, acești guvernanți pot de fapt să impună voința lor de constrângere, și se poate numi acest fapt, cu un cuvânt tradițional, faptul Stat" (Léon Deguit, ***Droit Constitutionnel. Les transformations du Droit public***, ed.III-ème,Vol. I, pag. 536 și 539).

Comentând formula lui Treitschke "*Der Staat ist Macht*", Duguit spune: "*S-a ridicat împotriva acestei formule protestări energice. Ca constatare a unui fapt, propozițiunea publicistului german este absolut exactă*".

În ceea ce privește caracterul primordial și esențial al *Statului*, Ihering l-a prezentat cu puternic relief într-un pasaj, din celebra sa operă *Der Zweck im Recht*:

"*Caracterul* ***Statului***, scrie Ihering, *este de a fi o putere superioară oricărei alte voințe care s-ar găsi pe un teritoriu determinat. Această putere este și trebuie să fie, pentru ca să existe un* ***Stat***, *o putere materială (****Macht****) adică o putere de fapt superioară oricărei alte puteri existând pe teritoriul considerat. Toate celelalte condiții ale* ***Statului*** *se reduc la această condiție ca să fie o putere materială supremă. Înainte ca această condiție să fie împlinită, toate celelalte sunt anticipate; căci pentru a le îndeplini* ***Statul*** *trebuie să existe și el nu există decât când chestiunea de putere este rezolvată. Absența puterii materiale (****Macht****) este păcatul moral al* ***Statului***, *acela pentru care nu există iertare, acela pe care societatea nici nu-l iartă, nici nu-l suportă. Un* ***Stat*** *fără o putere materială de constrângere este o contradicție în sine. Popoarele au suportat cea mai rea utilizare a puterii etatice, biciul lui Attila, nebunia Cezarilor romani; ele au celebrat adesea ca pe niște eroi pe tiranii la picioarele cărora se găseau în praf. Au suportat o atare putere umană, asemenea uraganului care răstoarnă totul înaintea lui, uitând că ele erau primele victime. Chiar în starea de delir, despotismul rămâne o formă de* ***Stat****; însă anarhia, adică absența puterii de constrângere, nu este o formă de* ***Stat***" (Vol I, 1880, pag. 311).

Hegel, situat pe planul divinității *Statului* scrie: "***Statul*** *este mersul lui Dumnezeu în lume.* ***Statul*** *este spiritul care în lume prinde cunoștință de el însuși, el realizează viitorul pe pământ, adică divinul. Și acel divin care se găsește în* ***Stat*** *este fundamentul puterii sale, fără limite asupra individului. Ei înșiși nu-și găsesc plina realizare a eului lor moral, decât în* ***divinul statal****. Acest caracter divin aparține în întregime* ***Statului****; se*

poate găsi un ***Stat*** *bun ori rău, bine organizat sau rău organizat, puțin importă; dacă există un* ***Stat***, *există totdeauna un element divin în el. Oricât de rău, oricât de corupt ar fi un* ***Stat***, *el e totdeauna un* ***Stat***; *el conservă totdeauna pozitivul ființei sale; el e totdeauna realitatea ideii morale; el e totdeauna divin*"(Friederich Hegel, ***Grundlinien der Philosophie des Rechts***, Vol. VIII, pag. 319-320,).

Cât privește pe juriștii școlii germane de la sfârșitul sec. al XIX- lea și începutul celui al XX-lea, aceștia au edificat o teorie care se deosebește net de teoria clasică franceză. Pentru ei, nu națiunea este titulara primară a suveranității, ci *Statul* însuși. *Statul* este considerat ca un tot, unul și indivizibil, existând după formula lui Hegel, în sine și pentru sine, *Statul titular, primar al suveranității*, ale cărui elemente subiective inseparabile, sunt națiunea, teritoriul și guvernământul.

Cu toată această structură complexă, el este unul și indivizibil; el este un subiect de drept și dreptul său este puterea publică, *Herrschaft*, *Statul* fără organele sale nu este nimic și indivizii care sunt organe ale *Statului*, nu sunt organe decât în măsura în care fac parte din *Stat*.

În concluzie, *Statul* este corporația națională fixată pe un teritoriu și organizată în guvernământ, subiect de drept, unul și complex, existând ca atare și învestit ca atare cu puterea comandantă, *Herrschaft*.

Inițiatorul acestei școli juridice germane este Gerber : "*Într-un* ***Stat***, scrie el, *un popor primește ordonanțarea juridică a vieții sale colective. În* ***Stat***, *poporul sosește ca un tot moral la recunoașterea și la noțiune juridică. În* ***Stat***, *un popor caută și găsește mijlocul cel mai esențial pentru protecția și satisfacerea intereselor sale colective. În el primește o organizație care face posibilă întrebuințarea tuturor forțelor sale morale pentru binele comun.* ***Statul*** *este forma juridică pentru viața colectivă a unui popor, și această formă juridică aparține tipului originar și elementar al ordonanțării morale a umanității. Observația juridică a* ***Statului***, *prinde mai întâi faptul că poporul ajunge prin el la conștiința colectivă sau juridică și la capacitatea de a voi, în alți termeni, că numai în* ***Stat*** *poporul ajunge la personalitatea juridică.* ***Statul***, *în măsura în care protejează și diriguiește toate forțele poporului către realizarea morală a binelui comun, este cea mai înaltă personalitate juridică, pe care o cunoaște ordinea juridică. Capacitatea sa de a voi, a dobândit cel mai bogat domeniu pe care dreptul i-l poate da. Puterea de voința a* ***Statului*** *este puterea de a comanda; ea se cheamă putere etatică*" (Gerber, ***Grundzüge des deutschen***

Staatsrecht, ed. a 3-a, pag. 1-3).

În ceea ce privește pe șeful fascismului italian, dl. Mussolini, acest elev al lui Nietzsche și adept sârguitor al lui Sorel, care la 7 iunie 1924 spunea: "*i s-a cerut fascismului să definească **Statul**; înainte de a-l defini noi l-am cucerit*", iar la **Congresul general fascist** din 1925 spunea răspicat: "*Știți ceea ce gândesc eu despre violență; pentru mine ea este morală, profund morală*"; vom găsi cristalizată concepția sa fascistă despre *Stat*, individ, și națiune, într-un articol scris anume pentru ***Enciclopedia italiană*** - vol. XIV, octombrie 1932 - și pe care, pentru importanța sa netăgăduită, ne permitem să-l reproducem aproape în întregime:

"*Fascismul îl vrea pe om activ și angajat în acțiune cu toate energiile sale; îl vrea viril, conștient de dificultățile care există pe lumea aceasta și gata să le înfrunte. Concepe viața ca o luptă, socotind că îi incumbă omului misiunea de a și-o cuceri pe aceea care este într-adevăr demnă de el, creând înainte de toate în el însuși instrumentul - fizic, moral, intelectual - pentru a o zidi. Astfel pentru individul izolat, astfel pentru națiune, astfel pentru omenire.*

"*Fascismul este o concepție istorică, în care omul nu este ceea ce este decât în funcțiunea procesului spiritual la care colaborează în grupul familial și social, în națiune și în istorie. De unde marea valoare a tradiției, în memorii, în grai, în moravuri, în datinile vieții sociale. Izolat de istorie omul nu este nimic. De aceea fascismul este împotriva tuturor abstracțiunilor întemeiate pe materialism tip sec. al XVIII-lea; și este împotriva tuturor utopiilor și inovațiilor iacobine.El nu crede posibilă <<**fericirea**>> pe pământ, astfel cum năzuia literatura de esență economică a sec. al XVIII-lea și ca urmare respinge toate concepțiile teologice după care la o anumită etapă a istoriei s-ar ajunge la o cristalizare definitivă a speței umane. Aceasta echivalează cu a te situa în afara istoriei și a vieții care este o necontenită scurgere și devenire. În domeniul politic, fascismul vrea să fie o doctrină realistă: practic, el tinde să rezolve numai problemele care se impun istoric de la sine și care de la sine își găsesc sau își indică propria lor soluție. Pentru a activa printre oameni, ca și în natură, trebuie să intri în procesul realității și să pui stăpânire pe forțele active.*

"*Antiindividualistă, concepția fascistă este pentru **Stat**; și este pentru individ întru atât cât el coincide cu **Statul**, conștiință și voință universală a omului în existența lui istorică. Este împotriva liberalismului clasic care a izvorât din necesitatea reacției împotriva absolutismului, și și-a*

*epuizat rostul istoric din clipa în care **Statul** s-a transformat în însăși conștiința și voința obștească. Liberalismul nega **Statul** pentru a apăra interesul individului izolat; fascismul afirmă din nou **Statul** ca adevărata realitate a individului. Și dacă libertatea trebuie să fie arbitrul omului real și nu a acelui manechin abstract, la care se gândea liberalismul individualist, fascismul este pentru libertate. El este pentru singura libertate care poate fi un lucru serios - libertatea **Statului** și a individului în **Stat**. Căci pentru fascism, totul este în **Stat**, și nimic uman sau spiritual nu există, și cu atât mai mult nu are vreo valoare, în afara **Statului**. În acest sens fascismul este totalitar - iar **Statul fascist**, sinteză și unitate a tuturor valorilor, interpretează, dezvoltă și potențează întreaga viață a neamului.*

"*Nici indivizi în afara **Statului** - nici grupuri (partide politice, asociații sindicale, clase). De aceea fascismul este împotriva socialismului, care înțepenește evoluția istorică în lupta de clasă și ignoră unitatea **Statului**, care contopește clasele într-o unitate economică și morală; și tot astfel, fascismul este împotriva sindicalismului de clasă.*

"*Dar în orbita **Statului coordonator**, fascismul vrea să fie cunoscute nevoile reale din care s-a născut mișcarea socialistă și sindicalistă, și le valorifică în sistemul corporativ al intereselor conciliate în unitatea **Statului**.*

"*Indivizii sunt clase după categoriile intereselor lor; sunt sindicate, după diversele activități economice cointeresate; dar înainte de toate, și mai presus de orice, ei sunt **Stat**. **Statul** acesta nu este număr, ca o sumă a unor indivizi formând majoritatea unui popor. Și de aceea fascismul este împotriva democrației, care confundă poporul cu numărul cel mai mare, coborându-l la nivelul celor mai mulți; dar el reprezintă cea mai sinceră formă de democrație, dacă poporul este conceput calitativ, așa cum trebuie să fie, iar nu cantitativ; ca ideea cea mai puternică, pentru că este și cea mai morală, mai coerentă, mai adevărată, care se elaborează într-un popor cu voință și conștiință a câtorva puțini, mai mult a unuia singur, ideal care năzuiește să se înfăptuiască în conștiința și în voința tuturor. A tuturor celor care, din fire și din istorie, etnic, își trag rațiunea de a alcătui o națiune, îndrumați pe aceeași linie de dezvoltare și de formațiune spirituală, cu o conștiință și cu o voință unică. Nu rasă, nici regiune identificată geografic, - ci neam perpetuat istoric, mulțime înfrățită de o idee, care este voință de existență și de putere: conștiință de sine,*

personalitate.

*"Personalitatea aceasta superioară este firește națiunea întru cât este **Stat**. Nu națiunea este aceea care zămislește **Statul**, după perimata concepție naturalistă, care a servit drept bază ideologiei **Statelor naționale** în sec. al XIX-lea. Ci dimpotrivă, însăși națiunea este creată de **Stat** - care dă poporului, conștient de propria sa unitate morală, o voință și o existență efectivă. Dreptul la independență al unei națiuni nu derivă dintr-o conștiință literară și ideală a propriei sale existențe - și cu atât mai puțin dintr-o stare de fapt inconștientă și inertă -, ci dintr-o conștiință activă, dintr-o voință politică în acțiune, dispusă să-și dovedească propriul său drept; adică dintr-un fel de **Stat**, care și există în stare de potențial. Ca voință etică universală, prin urmare, **Statul** este deci creator al dreptului.*

*"Ca **Stat**, națiunea este o realitate etică, care există și trăiește întru atât cât propășește. Stagnarea ei îi înseamnă moartea. De aceea **Statul** nu este numai autoritatea care stăpânește și dă formă de lege și valoare de viață spirituală voințelor individuale, ci este și potență care își valorifică în afară de voința, făcându-și-o recunoscută și respectată, adică demonstrându-i în fapt universalitatea, în toate determinările necesare ale dezvoltării sale. Cel puțin virtual, el este prin urmare organizațiune și expansiune. Astfel se poate identifica și cu natura voinței umane, care, în dezvoltarea ei, nu cunoaște hotare și care se înfăptuiește dovedindu-și infinitatea.*

*"**Statul fascist**, forma cea mai înaltă și cea mai puternică a personalității - este forță, însă spirituală. Forță care rezumă toate formele vieții morale și intelectuale ale omului. El nu se poate deci mărgini la simple funcțiuni de ordine sau de tutelă, astfel cum cerea liberalismul. Nu este un simplu mecanism care limitează sfera presupuselor libertăți individuale. Este formă și normă lăuntrică, este disciplină a întregii ființe: pătrunde voința ca și inteligența. Esența lui - inspirație centrală a personalității umane, care trăiește în comunitate civilă - coboară în străfunzimi și se împlântă în inima omului de acțiune, ca și în aceea a cugetătorului, a artistului, ca și a savantului; suflet în suflet.*

*"**Fascismul** nu este deci numai dătător de legi și ctitor de așezăminte, ci și educator și promotor de viață spirituală. El nu vrea să refacă formele vieții umane, ci cuprinsul, omul, caracterul, credința. Și în acest scop reclamă disciplină și autoritate care să coboare adânc în spirite și să*

*domine neînfruntată. De aceea semnul lui este **fasciul lictorilor** - simbol al unității, al forței și al dreptății.*

*"Pentru fascism, **Statul** este o entitate absolută, în fața căreia indivizii și grupările reprezintă relativul. **Statul liberal** nu călăuzește jocul și nici dezvoltarea materială și spirituală a colectivității, ci se mărginește să înregistreze rezultatele. **Statul fascist** posedă o conștiință proprie, o voință proprie. De aceea se numește un **Stat** <<**etic**>>.*

*"Astfel cum îl concepe și îl înfăptuiește fascismul, **Statul** este un fenomen spiritual și moral, întrucât concretizează organizația politică, juridică și ecomonică a națiunii: în obârșia și în dezvoltarea sa, o asemenea organizație este o manifestare a spiritului. **Statul** este chezașul siguranței interne și externe, dar este și paznicul și găzduitorul spiritului poporului, astfel cum a fost el elaborat de-a lungul secolelor în grai, în datină, în credință. **Statul** nu este numai prezent, ci este și trecut și mai ales viitor. Este **Statul** care, depășind limitele precare ale vieții individuale, reprezintă conștiința imanentă a națiunii.*

*"În **Statul fascist** individul nu este anulat, ci este mai curând multiplicat, tot astfel cum într-un regiment un soldat nu este diminuat, ci sporit prin numărul camarazilor săi. **Statul fascist** organizează națiunea, dar lasă apoi indivizilor suficient spațiu: el a hotărnicit libertățile inutile sau funeste, dar le-a conservat pe cele esențiale. Pe acest teren, cel care apreciază nu poate fi însă individul, ci numai **Statul**.*

*"**Statul fascist** este o creație originală. Nu este reacționar, ci revoluționar - întru cât anticipează soluțiile unor anumite probleme universale, care aiurea sunt situate în țarcul politic al dezbinărilor de partide, al omnipotenței parlamentare, al iresponsabilității **Adunărilor**".*

Am schițat și reprodus mai sus ideile de bază, parte împrumutate cugetătorilor străini, parte creații originale, care au servit fascismului să-și făurească o doctrină pe care, încadrând-o realităților italienești, a reușit să-i imprime o existență proprie. Aceasta în ordinea politico-constituțională; în acea economică fascismul și-a dat una originală, prin crearea sistemului corporativ, de care ne vom ocupa ulterior.

Este inutil, credem, să facem istoricul *Loviturii de Stat a lui Mussolini*, și preluarea puterii de către partidul condus de el; faptele ni-s cunoscute și nu e oportun de altfel să insistăm asupra unor date care n-ar aduce de altfel nici o contribuție la cercetarea noastră. Nu e de prisos însă, ca să încercăm o schiță, din care să putem detașa atmosfera și stările

care au permis, în Italia, dizolvarea *Vechiului Stat* şi instaurarea *regimului fascist*.

Noul Stat Italian se constituie sub forma unei monarhii parlamentare. Din nefericire, sistemul liberal nu putea funcţiona normal în *Peninsula Cezarilor*. Mai ales după război, ca în toate părţile, lucrurile se schimbară şi în Italia, atât în politic, cât şi în economic.

Producţia naţională se găsea fracţionată, intrarea în masă pe scena vieţii publice a muncitorilor complică şi mai mult situaţia, iar acordarea sufragiului universal, corectat de sistemul proporţional, făcea şi mai grea funcţionarea regimului parlamentar.

Cetăţenii începuseră să se organizeze, în afară de *Stat*, pe categorii, pentru apărarea specializată a intereselor lor particulare. Iar *Parlamentul*, fracţionat la infinit, nu servea decât să mărească confuzia şi dezordinea. *Statul* devenise impopular.

Aci intervine resurecţia spiritului naţional al unei bune părţi din foştii combatanţi, în care ideea de *Stat democrat* era măcinată de mult. Mussolini canaliză către dânsul acest spirit, organiză *fasciile de luptă* şi confiscă puterea de conducere a *Statului* în numele şi pentru salvarea acestuia şi a Naţiunii.

Nu trebuie să trecem cu vederea poziţia dificilă a acestor *fascii*, prinse între jocul de "*parlamentizare*" al lui Giolitti, reprezentantul vechiului regim, şahul de grevă generală al sindicatelor muncitoreşti şi poziţia integrată în care îl aşeza existenţa *Statului de la Fiume*, al lui D'Annunzio.

Din pricina poziţiei sale dificile şi ţinând seama de diversitatea de sentimente şi interese care agita în acea vreme colectivitatea italiană, fascismul n-a fost, la începuturile sale, decât un curent neprecis. Programul, străbătut de numeroase deziderate democrate, scris, în acea vreme, de dl. Mussolini însuşi, şi de care se folosesc la tot pasul adversarii regimului pentru a combate fascismul, n-a servit decât un scop tactic: acela de a ralia noii mişcări adeziuni cât mai numeroase, iar pe de altă parte, să provoace confuzie în spiritul unei societăţi infectată de multiple curente anarhice. Faptul se verifică prin aceea că odată puterea preluată, fascismul substituie acelui program un altul, care, în cele mai multe puncte, se găseşte exact la polul opus.

Pe măsură ce acapara puterile *Statului*, fascismul prindea să-şi făurească mai consistent doctrina; s-ar putea găsi chiar, în analiza dogmelor

fasciste, o serie de teorii născute din necesităţile experimentale.

În locul fundamentelor democratice, abstracte, cantitative, numerice, se aşează un regim desprins din nevoia disciplinării forţelor sociale şi a voinţelor individuale. Naţiunea nu mai este considerată ca un conglomerat de voinţe individuale, disparate, juxtapuse. Ea este sinteza forţelor reale disciplinate, în cadrul intereselor fundamentale ale *Statului*; în perspectiva idealului de durată eternă a colectivităţii sociale.

Societatea pentru *Fascism*, scrie Rocco în 1927, nu este suma indivizilor diferiţi, ci este ceva mai mult şi mai distinct. Ea este seria infinită a generaţiilor trecute, prezente şi viitoare, care au făcut, fac şi vor face parte din ea. În consecinţă, ea are scopuri şi o viaţă care depăşesc scopurile şi viaţa indivizilor.

O astfel de concepţie este o concepţie organică şi istorică, a societăţii, care se opune concepţiei tradiţionale, atomistă şi materialistă, pentru că societatea este considerată în viaţa sa continuă care depăşeşte pe aceea a indivizilor. Indivizii nu sunt decât elemente intime şi trecătoare ale societăţii, ei [se] nasc, cresc, mor, sunt înlocuiţi de către alţii, în timp ce unitatea socială, de-a lungul vremurilor, rămâne mereu identică cu ea însăşi, cu patrimoniul său propriu, esenţialmente spiritul de idei şi sentimente, pe care fiecare generaţie îl primeşte de la generaţiile anterioare şi îl transmite celor viitoare.

Individul nu poate fi, după concepţia fascistă, considerat ca un scop al societăţii, el e numai un mijloc. Societatea îşi are propriile sale scopuri istorice de conservare, de expansiune, de perfecţionare, care sunt totalmente distincte de scopurile indivizilor, din care ea este, la un moment dat, compusă. Pentru realizarea acestor scopuri, care îi sunt proprii, societatea trebuie să utilizeze ca mijloace pe indivizii care o compun şi toată viaţa societăţii consistă în a face din individ instrumentul scopurilor sale sociale.

De unde reiese că, pentru fascism, problema fundamentală nu este aceea a drepturilor individului sau a claselor, ci numai problema dreptului *Statului* căruia îi corespunde datoria individului.

Or, aceasta nu este decât consacrarea oficială a doctrinei susţinută de fostul decan al *Facultăţii [de Drept]* din Bordeaux, L. Duguit, care neagă individului în societate orice drept şi nu îi recunoaşte decât o anumită funcţie de îndeplinit, o oarecare nevoie de executat, funcţie şi nevoie care constituie fundamentul regulii de drept.

Fascismul înseamnă integrarea totală a naţiunii în *Stat*, individul

eliminându-se în fața colectivității organizate. Prin aceasta regimul devine un regim colectivist.

Națiunea este un element al *Statului*, nu în sensul că este o substanță personală care se transformă în *Stat*, ci în sensul că este mediul social în care se produce și se dezvoltă *Statul*. Al doilea element al *Statului* este diferențierea între guvernanți și guvernați, raport în care primii impun prin constrângere voința lor guvernaților. Această putere se limitează în cadrul unui teritoriu, și astfel acesta devine al treilea element al *Statului*.

Concepția clasică a *națiunii persoane*, făcea din aceasta o persoană distinctă de *Stat*, titulară a suveranității originare. De aceea *Constituția de la 1791* punea astfel principiul reprezentanței: "***Națiunea**, de la care singură, emană toate puterile, nu poate să le exercite decât prin delegație*" (art. 2). În doctrina aceasta, *națiunea* nu deleagă decât prerogativele, atributele suveranității; conservă însă pentru ea substanța.

În fața acestei doctrine, se ridică teoria germană a organului juridic, pe care fascismul și-a însușit-o integral și care afirmă că *Statul* singur este titularul suveranității, că *Statul* este o colectivitate corporativă teritorială învestită cu un drept de putere, că poporul, organizat în scopul de a forma un element constitutiv al *Statului*, nu are un drept distinct de acel al *Statului* și anterior lui și că este o eroare a se vorbi de suveranitatea originară a *națiunii*.

Aceasta nu este decât un organ al *Statului*, și nu o persoană distinctă de *Stat*; ea este un instrument de a voi și a acționa al *Statului*; ea exercită drepturile de putere al cărui singur titular e *Statul*. *Națiunea*, simplu organ al *Statului*, nu are altă competință decât aceea atribuită de *Constituție*, și această competență variază după țări.

Tot Rocco, comentând dogma suveranității naționale, scrie:

"*Masele nu sunt capabile prin ele înșile de a avea spontan o voință proprie, și încă mai puțin de a proceda spontan la o alegere de oameni. Printr-o lege fundamentală a vieții sociale, pe care Maine o califică de lege a imitației, masa de oameni tinde să facă ceea ce voiesc câteva elemente dominatoare, numite spirite conducătoare. Problema guvernământului nu se rezolvă deci niciodată a se încredința unei iluzorii voințe a maselor, ci a organiza o bună alegere a spiritelor conducătoare*".

Pentru a se vedea ce înseamnă exprimarea voinței naționale într-o țară cu sufragiu universal respectat, cum e Franța, citez din Duguit cazul următor:

"*Legea asupra separației bisericilor de **Stat**, care a fost votată la 3 iulie 1905 de către 341 Deputați, a fost votată de un număr de Deputați care reprezintă exact 2.467.315 electori, corpul electoral francez numărând 10.967.000 electori, iar națiunea întreagă 38.000.000 locuitori*" (***Op. cit.***, Vol. II, pag. 731).

De aceea găsind regimul parlamentar degenerat în hipertrofie parlamentară, fapt care permitea organizații cu interese proprii împotriva *Statului*, printre primele sale măsuri, fascismul s-a grăbit de a organiza sufragiul universal.

Asupra tipului individualist, elector, în jocul parlamentar al democrației, Mussolini se exprimă: "*Consider ca absurd, ca un[ui] om, numai prin faptul că a ajuns la vârsta de 21 de ani, [să] i se confere dreptul de vot. Trebuie să participe la direcția **Statului** numai aceia care lucrează, produc și aduc o colaborare oarecare **Statului**, prin opera lor individuală*".

Preluând puterea în virtutea acestor idei și sprijinit pe concursul fanatic al unui partid organizat perfect și disciplinat militărește, *Șeful Guvernului* controlează și comandă viața națiunii întregi cu o putere care nu cunoaște nici o alta deasupra ei.

Dar, fiindcă trăim azi fără exagerare sub semnul sindical, fascismul își dă seama că trebuie să deschidă *Statul* grupărilor economice și profesionale. Puterii sindicaliste născută ca formă economică, fascismul îi impune un caracter politic, transformând-o în forță de guvernământ.

Însă această integrare a sindicalismului, dacă constituie fără îndoială operația pivot a reformei generale care se impune, ea este cu atât mai mult delicată și complexă.

Și, pentru a nu se ajunge la soluții care n-ar salva decât o categorie de interese pentru a le pune pe altele în pericol, a fost nevoie ca în primul plan să se așeze controlul puterii politice. De aci, confiscarea acestui comandament de către partidul fascist.

Toate acestea din considerentul de a raționaliza în sensul cel mai complet și înalt al cuvântului producția națională în ansamblul său. Căci în domeniul economic ca și în oricare altul, *Statul*, ordonatorul colectivității, poate și trebuie să intervină când viitorul națiunii este în joc; el poate și trebuie, dacă e nevoie, să modifice geografia și mișcarea producției. El poate și trebuie dacă e nevoie, spune Charles Albert, să derive de la o categorie la alta forțele productive. Aparține guvernanților

Statului, într-un cuvânt, să formuleze şi să impună aci ca şi aiurea legea salvării publice. Dar aparţine lucrătorilor organizaţi (lucrători, patroni, tehnicieni şi tuturor auxiliarilor producţiei) să asigure execuţia acestei legi. Ei singuri au mijloacele, ei singuri pot repartiza echitabil sarcinile care din acest fapt pot să le incumbe, fiindcă singurii care pot face azi poliţia unei profesiuni sunt aceia care o exercită, spune Albert.

Trebuie ca delegaţii asociaţiilor corporative să fie, în faţa *Statului*, veritabilii responsabili ai profesiunilor. *Statul* este pus astfel în situaţia de a putea lua sancţiuni colective. Va lovi, dacă trebuie, nu în greşeli individuale, ci în greşeli corporative; prin aceasta nu va conţine în sânul lui reaua voinţă a unora sau a altora. Puterea politică în acest sistem dă direcţii generale şi veghează ca ele să fie urmărite. Ea poate totdeauna desista pe şeful administraţiei căruia îi revine întreaga direcţie şi întreaga responsabilitate a execuţiei tehnice.

De aceea, prima mare problemă pe care şi-o pune şi, s-o recunoaştem, reuşeşte s-o rezolve admirabil fascismul, este organizarea profesională a naţiunii pe baze sindicaliste şi corporatiste. Aceste organisme, împletindu-se, alcătuiesc coloana vertebrală însăşi a noului sistem.

Organizare

Reorganizarea fundamentală a *Statului* începe: în ianuarie 1921, se constituie la Ferrara primul sindicat fascist. Organizaţiile sindicale sporesc considerabil paralel cu succesele politice ale noii ordini şi având ca directivă organizarea pe clase de producători în scopul de a colabora pentru organizarea şi sporirea producţiei naţionale.

Sindicatele monopolizează interesele muncitoreşti prin acordul încheiat la 19 decembrie 1923, sub îndemnul ***Marelui Consiliu Fascist***, între confederaţia sindicatelor fasciste şi aceea a industriei şi mult mai complet încă prin acordul din 2 octombrie 1925, încheiat între aceleaşi părţi.

În câteva trăsături, caracteristica principală a sindicalismului fascist constă, pe de o parte în generalizarea lui, în sensul că tinde să înglobeze în el pe toţi cei ce muncesc, pe de altă parte, în integrarea întregii organizaţii în cadrul celei a *Statului*, sindicatele transformându-se astfel în elemente de drept public.

"***Statul fascist***, spune expunerea de motive a legii asupra sindicatelor,

pe care voim să-l realizăm şi pe care suntem pe punctul de a-l realiza, este ***Statul*** *într-adevăr suveran care domină toate forţele existente în ţară şi le îndreaptă pe toate spre scopurile istorice ale vieţii naţionale*".

Iar în mesajul pe care îl adresa *Naţiunii*, cu ocazia celei de a 4-a aniversări a regimului fascist, Mussolini se exprimă astfel despre legea din 1926, asupra sindicatelor: "*Este o lege revoluţionară destinată să rămână în istoria lumii; se disciplinează contractele colective de muncă. Prin această lege,* ***Statul demo-liberal*** *şi agnostic în faţa fenomenului sindical este îngropat. Noi am creat un* ***Stat sindical corporativ***. *Treisprezece federaţii reunesc milioane de producători. Niciodată n-a existat în istorie un* ***Stat*** *cu o bază mai vastă. A fi văzut şi rezolvat una dintre problemele cele mai neliniştitoare ale societăţii contemporane este şi va rămâne totdeauna meritul indiscutabil al* ***revoluţiei fasciste***. *Dacă se înţelege prin* ***revoluţie*** *înlocuirea oamenilor şi creaţia de noi instituţii, cum se va putea nega fascismului caracterul şi anvergura unei vaste şi profunde* ***revoluţii*** *destinate să aibe influenţa sa asupra civilizaţiei?* ***Statul corporativ*** *este creaţia tipică şi orgoliul legitim al* ***revoluţiei fasciste***".

În discursul său de la *Cameră*, în 27 mai 1927, Mussolini repeta: "*Noi am creat un* ***Stat corporativ***, *fapt care pune problema parlamentului...* ***Camera de mâine*** *nu se va mai putea asemăna cu* ***Camera actuală***. *Astăzi, 27 mai, înmormântăm solemn minciuna sufragiului universal democrat... Fascismul în cinci ani a realizat un fapt monumental, creând* ***Statul unitar al Italiei***".

Paralel cu sindicatele se creează corporaţiile, ambele instituţii alcătuind *Ministerul Corporaţiilor*.

Schema acestei duble organizări, ar fi următoarea: pe de o parte, sindicate de patroni, de muncitori salariaţi şi de liberi profesionişti, care la rândul lor se pot constitui în federaţii, confederaţii şi confederaţii generale, confederaţia putând fi provincială, regională sau naţională.

Numărul confederaţiilor naţionale este limitat prin lege, la treisprezece: şase de patroni, şase de salariaţi şi una a profesiilor libere şi a artiştilor. De asemenea avem două confederaţii generale: una pentru patroni şi alta pentru muncitori şi profesiuni libere.

La rândul lor, organizaţiile sindicaliste naţionale ale diferiţilor agenţi dintr-o ramură de producţie (patroni, muncitori, liberi profesionişti), se constituiesc în corporaţii, în urma unui decret al *Ministerului* respectiv. Avem astfel: *Corporaţiile Generale ale Industriei, Agriculturii*,

Comerțului, Băncilor, Transporturilor Maritime și *Transporturilor Terestre.*

În rezumat, structura sindicalismului fascist e bazată pe o dublă organizare: una pur sindicală, cu scop de a apăra interesele proprii fiecărei categorii și fiecărei clase și o altă organizație corporativă însărcinată cu apărarea intereselor comune fiecărei ramuri de producție și fiecărui grup de întreprinderi. Ambele în vederea organizării forțelor de producție sub controlul *Statului.*

Sindicatele reglează în principal următoarele chestiuni: salariu, impunerea contractului colectiv, reglementarea prețului. O consecință importantă este aceea că rolul sindicatelor de lucrători crește din ce în ce, fapt care imprimă *Statului fascist* o pronunțată nuanță de socialism. Caracteristică, în privința aceasta, este următoarea scenă povestită de dl. G. Roux, în cartea sa. Într-o zi, primind o delegație de patroni, veniți să expună *Ducelui* starea afacerilor lor și obligația în care se vedeau de a nu mai putea conduce o exploatare insuficient remuneratorie, acesta le replică brutal: "*Dacă închideți uzinele, eu deschid închisorile*", ceea ce înseamnă că Italia nu mai trăiește azi un regim pur capitalist, ci că se află într-o fază de tranziție către colectivism, fiind deocamdată o țară unde capitalismul este strict supravegheat.

În evoluția sa, fascismul începu să-și dea seama că organizarea independentă a sindicatelor ar putea constitui la un moment dat un pericol pentru funcționarea normală a noului *Stat.* De aceea tendința cât mai accentuată spre o așezare pur corporativă se strävede din toate preocupările factorilor determinanți ai politicii de *Stat fasciste.*

Însuși dl. Giuseppe Bottai, în colecția sa de dicursuri publicate sub titlul ***Esperienza Corporativa***, spune: "*Tranziție de la faza sindicalistă la cea corporativă, prezintă încă multe greutăți de învins. În primul rând se observă o oarecare ostilitate din partea multor asociații profesionale care se opun spiritului corporativ, păstrându-și încă vechile concepții economice într-un antagonism cu directiva urmărită de* ***Statul fascist.*** *Pentru consolidarea noului sistem economic, se va proceda întâi cu organizarea micilor corporații și ulterior cu cele mari*".

Reforma fascistă consistă deci în transformarea asociației sindicaliste, care avea înainte un caracter critic și polemic într-o instituție publică, într-un organ de colaborare între diferitele categorii și clase având un singur scop *Statul și națiunea.* Prin legea din 3 aprilie 1926 s-a declarat

că numai o singură asociație poate să fie legalmente recunoscută, pentru fiecare categorie în parte, tutelată de *Stat* și învestită cu proprii puteri. În acest mod s-a conceput sindicatul în funcție de corporație.

Din haosul sindicalismului de partid, revoluția fascistă caută a plăsmui adevăratul *Stat corporativ*, către care se vor concentra toate acțiunile și toate responsabilitățile.

Prin organizarea corporativă, fascismul vrea să pecetluiască principiul suveranității *Statului* asupra tuturor formațiunilor sindicaliste care înainte lucrau arbitrar și adeseori împotriva intereselor *Statului. Statul fascist* pășește de la analiza sindicalistă la sinteza corporativă, de la atomismul diferitelor categorii la unitatea intereselor generale ale națiunii, fiindcă numai în organizarea corpoartivă *Statul* își va stabili hegemonia asupra principiului politic, sub orice formă de aspirație particulară, de clasă, de monopol și de stăpânire materialistă.

Două elemente noi au intrat deci pe vechea scenă a vieții sociale: *dreptul corporativ* și *economia corporativă.* La baza acestui sistem stă autoritatea și colaborarea. Autoritatea implică unitate și viceversa. În doctrina fascistă, dreptul identificându-se cu economia, se afirmă tendința la concentrare.

Totul se sprijină pe grup și nu pe individ; principiul general al organizării fasciste nu reunește indivizi, ci cetățeni, corpusculi sociali, politici ori economici.

Asociațiile legalmente recunoscute asigură egalitatea juridică între cei ce dau de lucru și lucrători, fixând disciplina producției și a lucrului.

Mitul libertății de inițiativă economică este respins de economia corporativă care recunoaște această inițiativă numai atunci când poate deveni instrument util în interesul colectivității. Orice inițiativă poate fi substituită de intervenția *Statului*, oricând s-ar dovedi insuficientă sau ar fi în joc interese politice ale *Statului.*

Din cele expuse până aci putem desprinde concluzia: că în vreme ce *Statul tradițional* riscă să piară sub asaltul sindicalismului revoluționar, *Statul cel nou* se fortifică prin intrarea unui sindicalism constituțional.

În noua ordine corporativă, politicul funcționează în același ritm impus de fascism, care instalat prin dictatura legală a unui partid se menține prin adeziune voluntară și organizată a națiunii. *"Fascismul, nu se definește*, spune dl. Barthélemy, *vacanța legalității. El este o legalitate nouă"* (***Le crise de la Démocratie conteporaine***, pag. 21).

Fiecare regim prin care se realizează forma reprezentativă a *Statului modern* își produce efectele sale în domeniului raportului constituțional dintre *Stat*, locuitori și forțele asociate. Or, tocmai în acest domeniu a operat regimul fascist, creând instituții și organe noi și adaptându-le pe cele vechi noilor cerințe și intereselor generale ale *Statului* și *Națiunii*.

Încă de la început, conducătorii fascismului au știut să evite pericolul parlamentizării noului regim, cursă întinsă de vechiul politicianism în scopul de a împăenjeni și paraliza o mișcare profundă care răsturna întreaga ordine anterioară.

În debutul său fascismul se instalează în cadrul *Statutului*, conservă pe *Rege*, *Cameră* și *Senat*, dar crează și inserează în dreptul public intern, transformându-le în organe constituționale ale *Statului*: ***Partidul Național Fascist***; ***Miliția Voluntară pentru Securitatea Națională***; ***Marele Consiliu Fascist***; ***Consiliul Național al Corporațiilor***. În modul acesta *Statul italian*, devenea "*monarhic reprezentativ de tip corporativ*".

Centrul Statului îl constituie *Capul Guvernului*. Acesta devine chiar nucleul concepției fasciste în ordinea constituțională. În privința aceasta, prof. Rocco, scrie în revista "***Politica***", din februarie 1927, sub titlul ***Transformarea Statului***, următoarele: "*Fascismul restituie* ***Statului*** *plinul exercițiu al suveranității sale, adică întărește puterea executivă. Puterea executivă este efectiv expresia cea mai adecvată a* ***Statului***, *organul esențial și suprem al acțiunii sale. În toate țările, dar mai ales în Italia, decadența* ***Statului*** *a avut ca manifestare exterioară creșterea nemăsurată a puterilor* ***Parlamentului*** *în detrimentul puterii executive*".

Adăugat ***Șefului de Guvern***, se află un alt organism caracteristic noului *Stat*, ***Marele Consiliu Fascist***. Acesta este pentru *Capul Guvernului*, care e în aceeași vreme și *Președintele* ***Marelui Consiliu***, un organ de aviz și de consiliu. Și, s-ar putea spune că, de când *Parlamentul* este un Parlament corporativ, ***Marele Consiliu Fascist*** a rămas singura *Adunare politică a Statului*. În caz de vacanță a funcțiunii *Capului Guvernului*, ***Marele Consiliu*** indică succesorul după o listă de nume ținută la zi.

În *Statul corporativ fascist* puterea politică își păstrează preeminența în virtutea inebranlabilă a principiului unității de conducere; însă ea cheamă în ajutorul ei, în interesul național, toate forțele organizate ale națiunii și dă reprezentanților lor, sub un statut definit, un loc în *Stat*.

Senatul formează împreună cu *Regele* singurul rest al vechiului regim; *Senatorii* sunt numiți de *Rege* pe viață în urma recomandării *Guvernului*,

Camera Deputaților, recrutată printr-un sistem complicat, poate fi astfel schițată: principalii electori sunt organizațiile corporative fasciste, candidații fiind prezentați pe o listă designată de ***Marele Consiliu Fascist*** și asupra cărora corpul electoral are să se pronunțe cu un "***da***" sau "***nu***".

Dar organul cel mai puternic, cel mai permanent al regimului, nucleul regimului însuși, îl formează ***partidul fascist*** care a confiscat puterea în numele națiunii și guvernează exclusiv pentru ea.

Prin această elită care este partidul, conducător al masei naționale, se verifică pragmatic principiul lui Duguit, acela că, în sânul societăților, *Statul* nu apare decât în momentul în care se poate diferenția o categorie numită guvernanți de o alta numită guvernați. Primejdia ruperii echilibrului nu poate veni decât atunci când guvernanții își nesocotesc misiunea și fundamentul existenței lor, care nu e alta decât satisfacerea cât mai completă a intereselor materiale și aspirațiilor morale ale respectivei societății. Ceea ce, cu spiritul înalt și în disciplina actuală care animă și întreține ***partidul fascist***, se pare că în Italia, cel puțin, acest lucru nu pare de temut că se va întâmpla.

În lumina obiectivă a cercetării, fascismul ne apare ca o tentativă amplă de organizare rațională a întregii vieți politice, economice și sociale a națiunii în cadrul *Statului*. Corporatismul italian actual reprezintă faza tranzitorie, recunoaștem foarte înaintată, către veritabilul corporatism care nu poate funcționa perfect decât într-o societate pe de-a-ntregul colectivistă. Modul cum acționează și se integrează în viața de stat a U. R. S. S., faimoasele trusturi de stat, singurele forme organizate de producție, ni se par create mai în spirit corporativ decât actuala corporație italiană care, prin concesiile făcute capitalului, proprietății și interesului personal, se opune într-o oarecare măsură spiritului de dezvoltare a unei societăți corporative desăvârșite.

Rocco, analizând poziția fascismului față de restul lumii, scrie: "***Statul fascist*** *este acela dintre state care realizează organizarea societății la maximum de putere și de coeziune. În toate câmpurile vieții colective, el își are propria sa funcțiune și propria voință.* ***Statul fascist*** *își are morala sa, religia sa, misiunea sa politică în lume, funcțiunea sa de justiție socială, în fine, concepția sa economică*".

CAP. II

Organizarea suveranităţii
Concepţia fascistă despre Suveranitate
Statul, Forma de guvernământ şi Naţiunea în Dreptul Constituţional Italian

"*Orice regim prin care se realizează forma reprezentativă a Statului modern,* scrie d. P. Chimienti în **Tratatul** său **de Drept Constituţional Italian**, *îşi produce efectele sale în domeniul raporturilor constituţionale dintre suveranitate, locuitori şi forţele lor asociate; între* **Şeful Statului, Guvernământ** *şi* **Camerele Parlamentului**.

"*Or, tocmai în acest domeniu, cel mai important pentru securitatea şi continuitatea* **Dreptului** *şi a* **Politicii**, *a operat* **Regimul fascist**, *creând instituţii şi organe noi şi adaptând pe cele vechi exigenţelor cerute de conjucţia finalmente realizată între interesele generale ale* **Statului** *şi cele ale* **Naţiunii**"(*Op.cit.*, pag. 2).

În acest domeniu, ca şi în cel economic şi social, fascismul pleacă de la transformările fundamentale. Dar, înainte de a ajunge la dezvoltarea concepţiei fasciste asupra suveranităţii, ne vom opri în câteva cuvinte asupra metodei de care înţelegem să ne servim în cercetarea noastră, şi care nu este decât o metodă pozitivă, desghiocată de orice prejudecăţi abstracte.

Pentru oricine încearcă să se mişte în vasta arenă a ştiinţei *Dreptului Constituţional*, există o serie de concepte generale abstracte, care au căpătat drept de cetate în dreptul public, prin caracterul lor însăşi de categorii generale. Înţelegem prin aceste concepte abstracte, noţiunile: suveranitate, raport juridic între suveranitate, locuitori, forţele lor asociate şi teritoriu, puteri suverane şi organe suverane ale *Statului*, drepturi publice subiective ale indivizilor etc.

Aceste abstracţiuni create de limbajul juridic al *Dreptului Constituţional*, "*concepte care nu pot fi întrebuinţate*, după cum spunea Gény, *decât ca procedee artificiale cu titlu de mijloace pur tehnice pentru punerea în lucrare a realităţilor juridice*" sunt absolut necesare. A spune că un concept este abstract, scrie cu drept cuvânt Chimienti, nu înseamnă a nega realitatea.

În orice proces de reconstituire tehnică a ştiinţei dreptului, trebuie să ne preocupăm de traducerea în limbaj juridic a realităţii care este viaţa şi relaţiile oamenilor trăind în societate. Or, tot acest limbaj nu se poate forma, după cum am mai spus, decât prin concursul abstracţiunilor. De exemplu, când vorbim de persoana juridică "***Stat***" trebuie să ne gândim că aceasta cuprinde în ea realităţi vii, ca: popor, teritoriu, manifestări de comandament superior, pe care l-am abstractizat. În modul acesta vom concepe şi interpreta şi noi cuvântul "***Suveranitate***".

Concepţia fascistă despre Suveranitate

Statul fiind, prin caracterele sale specifice, o organizaţie socială superioară tuturor celorlalte, el se prezintă, în cercetarea juridică, ca o persoană juridică suverană având scopuri proprii şi o forţă de comandament superioară aceleia a tuturor celorlalte organizaţii care trăiesc în *Stat*.

"*Ştiinţa dreptului*, scrie dl. Chimienti, *arată forţa de comandament a* **Statului**, *forţă care trăieşte, ea de asemenea, în raportul social comun, de fapt între acel care comandă şi acel care se opune, ca sursa tuturor activităţilor persoanei juridice suverane a* **Statului**. *Acestei surse, ştiinţa dreptului îi dă numele juridic de* **suveranitate**.

"*În sistemul tehnicii juridice,* **suveranitatea** *este calificată ca sursa capacităţii juridice a* **Statului**" (**Op.cit.**, pag. 27).

În consecinţă, când vorbim de suveranitate, trebuie să vedem în ea sinteza tuturor elementelor esenţiale ale organizaţiei de *Stat*: popor, teritoriu, forţă de comandament.

Şi atunci, suveranitatea *Statului italian - Stat unitar* - este:

1. Una, în manifestările sale toate egal suverane;
2. Superioară şi coercitivă în raport cu toţi cei ce se găsesc pe teritoriul *Statului*;
3. Egală, după lege, pentru toţi locuitorii şi forţele lor asociate;
4. Exclusivă, de orice manifestaţie suverană a unui alt *Stat*, atât în raport cu locuitorii, cât şi în raport cu teritoriul.

Raportul fundamental de drept public între *suveranitate*, locuitori, forţele lor asociate şi teritoriu, se pune în dreptul constituţional pozitiv italian, în termenii următori:

În ceea ce priveşte locuitorii, raportul este: *Stat-cetăţeni*. Însă acest raport nu se stabileşte între *suveranitate* şi individul luat izolat, ci

considerat în funcția socială pe care o ocupă în comunitatea națională căreia îi aparține. În modul acesta, individul nu mai este un adversar al *Statului*, o personalitate izolată, ci un colaborator al acestuia.

Raportul fundamental de drept public între *suveranitate*, în aceiași termeni ca și între *suveranitate* și individ. Dreptul *Statului* nu recunoaște decât asociațiile voluntare care se constituiesc și operează ca colaboratoare ale *Statului* în scopuri naționale.

În consecință, activitățile indivizilor, ca și ale forțelor asociate, nasc și trăiesc condiționate de interesele comunității naționale.

E interesant de citat în privința aceasta Gerber, care într-o monografie din 1852 asupra: "*drepturilor publice*", susține, în plin secol al XIX-lea, această idee, scriind: "*individul are drepturi prin mijlocul și în uniune cu totalitatea de care ele nu pot fi separate ca drepturi ale personalității sale izolate, și totuși aceste drepturi nu pot fi exercitate cum vrea individul, ci numai după principiul obiectiv și permanent al existenței lor, adică după nevoile acestei totalități*".

Activitățile milenare suverane ale *Statului* se manifestă în trei direcții constante. Obiectul acestor drepturi suverane este actul de stăpânire pe care *Statul*, prin intermediul *suveranității*, îl exercită și îl validează asupra locuitorilor, forțelor lor asociate și asupra teritoriului.

Aceste drepturi suverane ale *Statului* sunt - citām după Chimienti:

a) declarația de norme generale și abstracte pentru reglementarea raporturilor sociale care intră în considerație în dreptul *Statului*;

b) organizarea și întrebuințarea forței de comandament prin mijloace apropiate, pentru ca voința *Statului* să fie executată *erga omnes*, pentru ca toate scopurile *Statului* să fie realizate și ca interesele superioare ale comunității naționale să fie servite și protejate;

c) aplicarea normelor generale și abstracte la cazuri concrete în conflictele de interese ale particularilor între ei, și, în regimul fascist, în conflictele colective între categoriile sociale întrebuințate la producție, circulație și distribuția bogăției naționale.

Prin seria de legi relative la organizarea corporativă, încoronată prin legea din 1926 asupra sindicatelor, *Statul corporativ fascist*, poate fi considerat constituit.

Urmarea naturală și logică a constituirii acestui *Stat* era suprimarea oricărei adunări politice aleasă prin sufragiile indivizilor considerați ca atare și înlocuirea acesteia cu un *Parlament corporativ*. În această direcție,

guvernământul fascist merge și mai departe, și înlăturând dogma suveranității populare îi substituie pe acea a suveranității *Statului*.

Astfel *Parlamentul* încetează să mai fie emanația voinței naționale, reprezentanța *Națiunii*, și devine un organ creat de voința *Statului*.

Nu e fără interes să notăm aci influența directă a doctrinei germane, zisă a *Națiunii-organ* și a *Parlamentului-organ*, doctrină pe care o vom expune mai pe larg în capitolul al III-lea al lucrării noastre.

Vom reda mai jos câteva pasaje împrumutate din rapoartele d-lui Mussolini la *Senat*, și care nu vor lăsa nici o îndoială asupra sensului veritabil al acestei reforme parlamentare și unde se oglindește atât de bine influența doctrinelor germane de care am vorbit: "*Sistemul electoral în vigoare până azi nu putea totuși să mai dureze multă vreme, pe de o parte fiindcă era fondat pe principii contrare esenței însăși a fascismului, și pe de altă parte, pentru că era devansat de noile realități sociale și politice, derivând din intrarea sindicatelor și viața* ***Statului****...Combătând degenerescența parlamentarismului, afirmând necesitatea unui* ***Stat forte****, fascismul n-a gândit niciodată să instaureze din nou un oarecare regim absolutist și să reconstruiască pe ruinele* ***Statului demo-liberal****, un* ***Stat de poliție****. Noi recunoaștem, e adevărat, că* ***Parlamentul*** *nu mai poate fi astăzi singurul mijloc prin care guvernământul se pune în contact cu masele, ia cunoștință de sentimentele care le agită și influențează asupra spiritului lor. Dar nu trebuie să ne îndoim că o adunare compusă din oameni care, prin origine dar și modul lor de desemnare, sunt interpreții ideilor dominante ale grupărilor diverse din care se compune națiunea, și în același timp organele conștiente ale marilor interese istorice ale țării trebuie să-și găsească loc printre organele constituționale ale* ***Statului****, în rol de cele mai utile coloboratoare ale guvernului.*

"***Doctrina fascistă*** *neagă dogma suveranității populare și proclamă în locul său pe aceea a suveranității* ***Statului****, organizație juridică a* ***Națiunii*** *și instrument al necesităților sale istorice. În această doctrină,* ***Parlamentul*** *nu mai este în afară de* ***Stat****; el este dimpotrivă unul din organele sale fundamentale. Și deputații, în consecință, sunt simple organe de* ***Stat***".

Printre primele idei preconcepute peste care regimul fascist, născut din efortul vigoros al *Națiunii*, avea să șteargă cu buretele, dat fiind concepția sa temeinică, economică și realistă despre *Stat*, era și aceea că sistemul reprezentativ trebuie să dea fotografia exactă a tuturor curentelor

şi tuturor opiniilor, oglindind în el oricât de infime minorităţi, care toate la un loc, de cele mai adeseori, prin modul de gândire şi de acţiune, erau contrare structurii politice şi sociale a *Statului* şi *Naţiunii*. Or, respectarea acestor sacrosancte dogme dusese acolo unde fascismul a găsit Italia, la degenerescenţa parlamentară şi la criza artei de a guverna.

Şi atunci, după ce rezolvase, prin confiscarea puterii, criza puternică a puterii executive, problema constituţională care se impune fascismului fu aceea a organizării sufragiului universal.

Regim constituţional cu scopuri şi mijloace proprii, organizaţia fascistă îşi începu viaţa prin crearea unor instituţii proprii dreptului său intern. Unele dintre ele au devenit organe constituţionale ale *Statului*, dar prin aceste ele n-au pierdut din natura lor de organe proprii şi reprezentative ale regimului. Şi când scriem acestea ne gândim la ***Miliţia Voluntară pentru Securitatea Naţională***, la ***Marele Consiliu Fascist*** şi la ***Consiliul Naţional al Corporaţiilor***.

Reformele de ordin constituţional, regimul fascist le-a întreprins pe baza unei concepţii realiste a raportului fundamental în orice organizaţie de *Stat*; adică a raportului între suveranitate, locuitori şi forţele lor asociate şi teritoriu.

Acest raport fundamental de drept public, priveşte relaţia organică, prin care cetăţeanul nu e luat în consideraţie în politica *Statului*, în calitatea lui de individ izolat, ci cum spune Chimienti "*în realitatea locului pe care îl ocupă în grupele conexe de muncă, solidare în unitatea vieţii naţionale şi după formele activităţii lor asociate şi specializate, morale şi economice*" (*Op.cit.*, pag. 179).

Definiţia naţiunii italiene, conţinută în art. I al ***Chartei Muncii*** este formula reprezentativă a acestei fuziuni operată în domeniul *Dreptului* şi al *Politicii*. *"Naţiunea italiană este un organism care are scopuri, o viaţă, mijloace de acţiune superioare acelor ale indivizilor divizaţi sau grupaţi, care o compun. Este o unitate morală, politică şi economică care se realizează integral în **Statul Fascist**"*.

Concepţia doctrinei fasciste asupra raportului fundamental între suveranitate şi locuitori, forţele lor asociate şi teritoriu, se relevează în aplicaţiile sale concrete în patru secţiuni ale ordinei juridice a *Statului*. Iată după Chimienti, care sunt aceste patru secţiuni:

I) Aceea unde se face organizarea şi în care se reglementează exerciţiul suveranităţii.

II) Aceea care reglementează apartenenţa şi exerciţiul drepturilor publice ale cetăţenilor şi forţelor lor asociate.

III) Aceea a raportului suveranităţii cu teritoriul, mai ales în relaţie cu viaţa instituţiilor comunale şi provinciale.

IV) Aceea în care se aşează politica *Statului* condus sub formă reprezentativă.

Le vom analiza pe rând, în ordinea de mai sus:

1. Organizarea şi exerciţiul suveranităţii, mai ales în raport cu formarea organelor, reglementarea competinţelor lor, raporturilor constituţionale între ele.

Aci regimul a inovat radical, mai ales în ceea ce priveşte caracterul juridic şi politic al funcţionării respectivelor raporturi constituţionale între *Şeful Statului* şi organele puterii executive, între *Şeful Statului* şi şefii administraţiilor centrale, între *Guvern* şi *Camere*.

Rezultatele acestei experienţe constituţionale sunt următoarele: Că acordul constituţional între organele suverane pentru legislaţie nu este un contract între *Guvern* şi majoritatea *Camerei elective*; că un dezacord care ar reprezenta necesitatea urgentă a unei schimbări radicale în orientarea generală a politicii de *Stat* se determină cu timpul; şi că recunoaşterea urgenţei acestei schimbări şi luarea de dispoziţii în concordanţă aparţine puterii supreme a *Şefului Statului* sub responsabilitatea primului ministru (P. Chimienti, *Op. cit.*, pag. 182).

2. În reglementarea apartenenţei şi exerciţiului drepturilor publice individuale, individul cade direct sub priza dreptului obiectiv; orice rămăşiţă de drepturi înnăscute ale individului este eliminată; el nu are decât pe acelea pe care legea i le recunoaşte şi după modurile în care ea îi reglementează exerciţiul.

Cât priveşte apartenenţa şi exerciţiul drepturilor publice individuale, ele au drept corolar îndeplinirea datoriilor civice, pe care legea însăşi le-a sancţionat.

3. În ceea ce priveşte raporturile dintre suveranitate şi teritoriu, ele au suferit importante transformări, dat fiind caracterul *Statului*, modern unitar, care pentru a purta la periferie forţa de comandament, trebuie să încredinţeze organelor instituţiilor teritoriale scopuri de *Stat*. Aceasta desigur cu toate garanţiile de competinţă şi responsabilitate a acestor organe.

Sub presiunea fenomenului de slăbire a autorităţii *Statului*

comandant, periferia reacționează împotriva centrului. Acest fenomen, pe care fascismul l-a găsit într-un proces destul de înaintat, a determinat restaurația vieții suveranității în centru și disciplinarea raporturilor sociale la periferie.

4. Rezolvarea problemei politice, de a face activă forma de guvernământ reprezentativ, aceasta o găsim în noua legislație constituțională corporativă, în virtutea căreia, în afară de colaborarea sa la opera legislativă, *Parlamentul* controlează și administrația prin mijlocul discutării și aprobării bugetelor.

Această concepție, asupra modului de funcționare a suveranității, a permis ca acțiunea *Guvernului* să se desfășoare nestingherită, pentru a-și executa atribuțiile și a-și asuma responsabilitățile; a organizat sufragiul universal; a sustras politica generală a *Statului* de sub influența diferitelor grupări parlamentare fără răspundere; a dat consistență politicii naționale, prin acțiunea a două mari organizații: aceea a *Parlamentului Național Fascist* și aceea a *Corporațiilor*, și prin activitatea a două organe constituționale de *Stat*: *Oficiul de Șef de Guvern* și *Marele Consiliu Fascist*.

Sintetizând realizările noului regim, prof. Chimienti scrie: *"Acțiunea regimului își exercită influența sa, în afară de cutuma politică, în aceeași măsură asupra direcției activității legislative, asupra activității de guvernământ și activității administrative și, sub oarecari aspecte, asupra activității judiciare. În mod permanent spiritul reformator al regimului este acela care dirijează realizarea practică a activității puterilor suverane ale* ***Statului****.*

"Dreptul trage liniile generale ale reglementării, ale formației și ale competinței organelor acestor puteri, însă numai politica exprimată prin funcțiunea de guvernământ este aceea care face aceste organe active în scopul intereselor colectivității.

"Deci, numai ***politica de Stat****, este aceea care calificǎ un regim și care îi conferă condițiile duratei sale"* (***Op. cit.***, pag. 144).

Statul, forme de guvernământ și Națiunea în Dreptul Constituțional Italian

Conceptul *"Națiune"* califică politicește oarecari organizații de popor pe un teritoriu determinat. În dreptul pozitiv italian, cuvântul *"Națiune"*

este întrebuințat în articolul 41 din ***Statut***, acolo unde se spune că: *"deputații reprezintă* ***Națiunea*** *în general și nu provinciile unde au fost aleși"*; în titlurile hotărârilor de judecată și actelor notariale în formula: *"prin grația lui* ***Dumnezeu*** *și prin voința* ***Națiunii****"*, în jurământul *Regelui*: *"în prezența lui* ***Dumnezeu*** *și în fața* ***Națiunii****"*. În toate aceste cazuri, cuvântul *Națiune* este totdeauna întrebuințat în sensul colectivității de *Stat*, și sub aspectul politic al unei unități a intereselor generale superioare acelora ale indivizilor și forțelor lor asociate.

În dreptul public inaugurat de doctrina fascistă asupra *Statului*, cuvântul *"Națiune"* are o semnificație cu totul alta, decât conceptul *"Națiune"* în sensul interpretării revoluționarilor de la [17]89, care era cu mult mai cuprinzător, *Națiunea* fiind singura realitate de la care toate puterile emanau. Într-adevăr, ***Carta del Lavoro*** dă asupra *Națiunii* următoarea definiție: *"****Națiunea italiană*** *este un organism care are scopuri, mijloace de acțiune superioare acelora ale indivizilor divizați sau grupați, care o compun. Ea este o unitate morală, politică și economică care se realizează integral în* ***Statul Fascist****"*.

După cum reiese destul de clar, *Națiunea* este considerată ca un element al *Statului*, fiindcă nu-și poate găsi realizarea decât înăuntrul acestui *Stat*.

Dintre toate elementele care sunt socotite ca necesare pentru organizarea formei de *Stat*, credem că numai trei intră în considerația juristului, ca date ale formațiunii fenomenului *Stat*, și anume: poporul, teritoriul și forța de comandament.

Este de la sine înțeles, că toate aceste elemente nu intră în considerația aceasta luate separat, ci printr-o fuziune organică.

Considerăm ca dăunătoare orice alte considerații care ar milita întru căutarea unei valori mai mult sau mai puțin preponderente în formațiunea juridică a *Statului*. Și astfel, *suveranitatea* ne apare ca expresie caracteristică și preeminentă a sintezei acestor trei elemente în fenomenul de organizație juridică, *Statul*.

În concepția fascistă despre *Stat*, tendința caracteristică este de a-l considera ca turnat și trăind în societate, în popor și în *Națiunea italiană*. *"Societate, popor și* ***Națiune****,* scrie Chimienti, *nu sunt numai principii sociale, și politice, date ale formației istorice a* ***Statului italian****; ele sunt mai ales organisme totdeauna în dezvoltare progresivă și în funcție dinamică de* ***Stat****, adică de legislația sa și de politica sa"*.

În limbajul comun, termenul de *guvernământ* este întrebuințat pentru a designa aşa -zisa putere executivă sau unul din organele centrale. În dreptul pozitiv constituțional italian, termenul *guvernământ* cuprinde toate activitățile suverane ale *Statului*, în exercițiul lor.

După cum nu e mai puțin adevărat că trebuie să renunțăm a căuta o formă de guvernământ tip, pe care apoi s-o adaptăm în orice țară şi în orice loc, aşa cum voia concepția individualismului absolut. Cu drept cuvânt, Chimienti, spune: "*Cea mai bună formă de guvernământ este aceea care se adaptează mai bine condițiunilor morale și materiale ale unui popor și care răspunde mai bine necesităților actuale și intereselor structurii sale economice și politice*".

În ***Dreptul Constituțional Italian***, raportul dintre *Stat* şi guvernământ, figurează în art. 2 al statutului care sancționează forma de guvernământ monarhico-reprezentativ.

Art. 5 din ***Statut*** spune că: *Regele* este *Şeful Suprem al Statului*, iar *Codul Penal* distinge delictele contra *Constituției Statului* de delictele contra *formei de guvernământ*.

Primul Ministru se cheamă *Şef al Guvernului*. Prin *guvernământ* trebuie să înțelegem toate activitățile suverane ale *Statului* în exercițiul lor. Astfel, întocmai ca organele puterii executive, acelea ale puterii legislative şi ale puterii judecătoreşti sunt organe de guvernământ ale țării. Poziția constituțională dată funcției de *Şef de Guvern*, prin noua lege asupra atribuțiilor şi prerogativelor titularului acestei funcții, ilustrează precis conceptul unitar al termenului *guvernământ*, în dreptul constituțional italian pozitiv.

Prin modificările aduse formei de guvernământ s-a transformat adesea structura juridică a organizației de *Stat*. Principiul corporativ a produs în ***Dreptul Constituțional Italian*** această transformare, în aşa fel încât art. 2 din *Statut*, citat mai sus, a fost modificat în sensul că forma de guvernământ a *Statului italian* este monarhico-reprezentativă de tip corporativ.

CAP. III

Organizarea Suveranității (II)
Funcții, Organe, Instituții, Acte, Separația puterilor

De la început ținem să afirmăm că servindu-ne de cuvintele *funcții*

şi *organe*, nu înțelegem să paralelizăm lumea socială cu cea organică, aşa cum ar face-o adepții şcolii sociologice organiciste, ci urmând pe Gerber, vom întrebuința această terminologie în măsura în care ea imprimă aceluia care se mişcă în cadrul problemei, pe care ne-am propus să-o dezvoltăm, sentimentul unei uniuni sociale cu legi proprii şi superioare motivelor voinței sale personale.

Îmbibată de spiritul clasic al marilor precursori Montesquieu şi Rousseau, pasionată de formule generale şi abstracte, *Adunarea Națională* de la [17]89-90-91, a văzut în separația puterilor o diviziune a suveranității în diferite elemente, suveranitate care totuşi trebuie să rămână una şi indivizibilă cu toată existența diverselor elemente care o constituiesc.

În *Constituția de la 1791*, spune Léon Duguit, puterile nu sunt nici funcții, nici organe. Ele nu sunt funcții deoarece concepția funcției implică o manifestare a activității şi pentru că diferitele funcții nu se pot distinge unele de altele decât prin forma exterioară a acestei activități. Or, rezultă chiar din *Constituția de la 1791* că diferitele puteri există şi se disting unele de altele în interioarul aceluiaşi *Stat*, fără a fi necesar, pentru a prinde diferențierea lor, de a presupune o manifestație exterioară a activității *Statului*. Puterile se concep ca elementele însăşi ale voinței *Statului*, luată în sine, şi ele sunt fiecare suverană, cu toate că nu există decât o singură şi indivizibilă *suveranitate*.

"*Dar puterile nu sunt nici organe. Organele sunt indivizii și grupele de indivizi învestiți cu exercițiul unui element determinat al suveranității sau al întregii suveranități. Organele sunt:* ***Parlamentul****, reprezentând voința superioară legislativă;* ***Regele, Şeful Statului****, reprezentantul voinței suverane executive; ordinul judecătoresc, reprezentantul voinței suverane judiciare. Voința națională fiind suverană, fiecare din elementele care o compun e suveran; fiecare din aceste elemente de* ***suveranitate*** *este delegat prin reprezentațiune unui organ, și fiecare organ exercită o funcție diferită.*

"*În sfârșit, o putere este un element fracționat al* ***suveranității****, încorporată într-un organ, care exercită o funcție corespondentă.* ***Suveranitatea*** *fiind indivizibilă, fiecare din aceste puteri este suverană, și* ***suveranitatea*** *fiind una, cu toate că există mai multe puteri suverane, nu există niciodată decât o* ***suveranitate***" (P. Chimenti, ***Op. cit.***, II, pag. 668).

Iată, în esență, care este teoria clasică a *suveranității*, teoria teologico-metafizică, cum o numea ironic Duguit, pe care concepția realistă despre *Stat* a transformat-o fundamental, după cum am avut prilejul să vedem în capitolul anterior vorbind despre concepția dreptului constituțional pozitiv italian asupra *suveranității* și după cum vom continua să înfățișăm același punct de vedere, în subîmpărțirile respective ale acestui capitol.

Funcții

Statul modern cunoaște trei activități suverane; fiecare din ele este egal suverană. Fiecare din aceste trei funcții suverane ale *Statului* este o funcție suverană și nu funcția suverană; ca atare *suveranitatea* se realizează tripartit și nu fracționată în trei funcții, ca în concepția *Adunării Naționale* de la 1791. Fiecare dintre ele operează, ca fracțiune ca *suveranității*, în limitele competinței organelor; ca atare orice activitate a *Statului*, oricât de diversă ar fi, poate și trebuie să se grupeze într-una din cele trei funcții suverane ale *Statului*.

A) **Funcția legislativă** operează în domeniul raporturilor vieții sociale elaborând norme generale pe de o parte pentru reglementarea activităților particularilor și forțelor lor asociate, pe de altă parte, pentru a răspunde necesităților de organizare a suveranității în exercițiul său asupra locuitorilor, forțelor lor asociate și teritoriu.

B) **Funcția judiciară** operează prin aplicarea normelor generale la cazuri concrete, și

C) **Funcția de guvernământ** operează în întreg domeniul vast și complex al *Statului*, politic și administrativ, în care "*trebuie să se garanteze și să se mențină în eficiență continuă și progresivă randamentul funcțiilor legislative și judiciare*", făcând față în același timp necesităților ordinare și extraordinare ale vieții de *Stat* și naționale înlăuntru și în afară.

Modalitățile de exercitare ale activităților acestor funcții se găsesc în dreptul obiectiv al competinței organelor lor respective. Caracterul suveranității, în manifestările lor, rezidând în faptul că sunt expresie imediată și directă a voinței *Statului*, în această situație fiecare dintre ele își menține propria sa eficiență constituțională *vis-à-vis* de celelalte, în așa mod încât nici una nu se poate găsi superioară celeilalte.

Asupra unui singur fapt ținem să insistăm: e general admis, ca un

principiu al dreptului constituțional, că fiecare din aceste funcții suverane ale *Statului* își au respectiv o sferă de activitate închisă și o sferă de activitate liberă. Ei bine, din cauza naturii vastelor sale scopuri și a responsabilităților sale, funcția de guvernământ, care prepară și realizează această activitate importantă a *Statului*, care se cheamă *Politica Națională*, sfera liberă a acestei funcții, este cu mult mai mare decât a celorlalte două. Dar prin aceasta nu înseamnă că funcția de guvernământ este superioară celorlalte. Ci numai că fiind mai cuprinzătoare, aria activității sale este cu mult mai vastă.

Le vom analiza pe rând:

A. Funcția Legislativă

În forma de guvernământ reprezentativ, această funcție a asigurat activității sale organe apropiate, adică organe instituționale pentru legislație.

Prin ***Statutul Albertian italian***, s-au consacrat norme generale în virtutea cărora anumite materii sunt rezervate funcției legislative. Aceste forme sunt conținute în art. 5, 19, 21, 24, 26, 27 - 30, 32, 39, 40, 70, 72 - 76.

Având în vedere nevoile vieții naționale moderne, activitatea acestei funcții, spune profesorul Chimienti: "*trebuie să fie totdeauna conformă cu orientarea politicii generale a țării*". Or, pentru a se ajunge la aceasta, o strictă colaborare trebuie să existe între funcția legislativă și funcția de guvernare, care prin mijloace mai vaste și prin însăși rolul său se mișcă permanent, pe linia marilor interese naționale. În acest mod se ajunge, în urma unui proces lent de elaborare, la lege, care este fructul colaborării între *Guvern* și *Parlament*.

Dat fiind că politica legislativă a unei țări este o politică esențialmente experimentală, inițiativele acestei politici intră în atribuțiile funcției de guvernământ care are, după cum am mai spus, responsabilitatea întregii orientări a politicii generale a *Națiunii*. De aceea, *Statul Fascist* a căutat să lărgească sfera liberă a funcției normative a *Statului*, care merge de la activitatea legislativă a *Parlamentului*, la activitatea normativă a puterii executive, a ***Consiliului Național al Corporațiilor*** și a ***Magistraturii Muncii***, toate funcționând, bineînțeles, după dreptul obiectiv al competinței proprii.

B. *Funcția judiciară*

Asupra acestei funcții nu vom insista prea mult, nu din considerentul că ar fi inferioară vreuneia dintre celelalte două, ci pentru simplul motiv că sfera ei liberă, singura care ne interesează în speță, este cu mult mai restrânsă decât a celorlalte.

Această funcție operând prin aplicarea normei generale și abstracte la cazuri concrete trebuie să dea reguli sigure și protecție: *a)* intereselor morale și materiale care și-au găsit localizarea lor în raporturile juridice ale particularilor sau colectivității; *b)* necesităților permanente ale ordinei juridice, pentru ca toate conflictele de competență, toate excesele de putere în violarea dreptului obiectiv al competinței, să fie rapid tranșate.

Ca și pentru funcțiile legislativă și executivă, suveranitatea *Statului* își realizează manifestările sale, în ceea ce privește funcția judiciară, prin mijlocul organelor proprii. În ceea ce privește activitatea sa, actul suveran jurisdicțional este judecata.

C. *Funcția de guvernământ*

Această funcție, devine prin rolul său atât de importantă în viața *Statului*, încât uneori numai existența sa însăși imprimă caracterul de sine stătător al unui *Stat*, centrul de unificare și de propulsare a tuturor manifestărilor activității suverane. Duguit nu consideră ca existent un *Stat*, ca și toată școala germană de altfel, decât în momentul în care s-a stabilit o diferențiere între categoria numită: "*guvernați*". Această funcție exercitând puterea de convingere, asigură și libera funcționare a celorlalte activități suverane, funcția legislativă și funcția judiciară.

Primul caracter constituțional fundamental al acestei funcții, este responsabilitatea guvernanților.

Sarcinile funcției de guvernământ se pot rezuma în următoarea sinteză aproximativă, după Chimienti:

a) să asigure execuția actelor de de voință ale *Statului* și să asigure acestor acte forța coercitivă;

b) să protejeze viața, bunurile și libertatea personală a locuitorilor și a forțelor lor asociate;

c) să asigure ordinea publică și să organizeze pacea socială în ceea

ce privește interesele localizate ale particularilor din diversele categorii sociale;

d) să facă față necesităților urgente față de care ordinea juridică se găsește, prin faptul evenimentelor neașteptate și neprevăzute, în imposibilitatea de a face față prin căile ordinare ale legislației și administrației;

e) să mențină active și progresive experiențele politicii naționale în direcția dezvoltării și apărării intereselor morale și materiale ale colectivității;

f) să prepare inițiativele pentru activitatea legislativă a *Statului* și să dirijeze funcționarea *Camerelor Parlamentului*;

g) să prepare și să organizeze apărarea *Statului* contra inamicilor din afară și a amenințărilor dinlăuntru;

h) să încurajeze cultura, educația morală și civilă și să găsească mijloacele cele mai apte la menținerea și dezvoltarea lor;

i) să stimuleze în toate domeniile vieții naționale toate inițiativele utile *Națiunii*, complectându-le prin acțiunea *Statului*;

j) să organizeze, în limitele legii, toate serviciile publice ale *Statului* și să asigure ordonata lor funcționare;

k) să supravegheze și să recunoască constituirea tuturor forțelor asociate ale locuitorilor, când scopul lor și modul lor de activitate sunt conforme principiilor generale ale ordinei juridice și ale necesităților politicii naționale;

l) să facă mereu mai activ și mai vizibil prezent interesul *Statului* pentru toate manifestările ideale sau morale ale colectivității naționale, printre care și sentimentul religios.

Din lunga enumerare a atribuțiilor de mai sus, care cad în sarcina funcției de guvernământ, se poate vedea cât de vastă e sfera liberă a acesteia, și de aci importanța care se cuvine să fie dată acestei funcții suverane. Noua poziție constituțională făcută *Șefului Guvernului* de către legislația constituțională italiană este aceea a unui organ de *Stat*, a cărui acțiune cuprinde și se manifestă în toate domeniile a cărora enumărare am făcut-o mai sus.

Întrucât activitatea complexă a funcției de guvernământ își găsește alimentul directivelor sale în regimul politic care a adus la formarea acelui guvernământ, *Șeful regimului politic*, care a preluat puterea în *Stat*, devine în mod automat *Șeful de guvernământ* al acelui *Stat*. Astfel s-a întâmplat

totdeauna, şi tot astfel, cu sinceritatea care îl caracterizează, înţelege să activeze regimul fascist şi şeful său, principalul agent al politicii regimului şi ca atare al *Statului*.

Organe, Instituţii şi acte de Suveranitate

În guvernământul reprezentativ, *Naţiunea* e o persoană titulară a suveranităţii: "*toate puterile emană de la* ***Naţiune***", spun constituţiile tuturor ţărilor care au adoptat acest regim. În consecinţă, *Naţiunea* dă mandat unei alte persoane, *Parlamentul* ca să exercite această suveranitate în numele său: *Parlamentul* este mandatarul reprezentativ al *Naţiunii*.

Acest mandat reprezentativ se poate da unei adunări (*Parlamentul*), ca şi unui singur individ - capul *Statului*. - *Constituţia franceză de la 1848*, spune: "*Poporul francez deleagă puterea executivă unui cetăţean care primeşte titlul de* ***Preşedinte al Republicii***".

Pentru teoreticienii care au adaptat această teorie franceză a organelor de *Stat*, teorie care admite că *Statul* este naţiunea suverană personificată şi organizată, s-a pus o grea problemă; anume aceea a raportului care trebuie să existe între *persoana Stat* şi *organele Statului*, care sunt indivizi sau grupe de indivizi, care voiesc şi acţionează pentru *persoana suverană Stat*. Şi atunci, pentru rezolvarea ei, s-a recurs la instituţia teoriei mandatului din dreptul civil şi astfel s-a ajuns la ideea de a aşeza teoria *Statului* - care e *Naţiunea suverană şi personificată* - pe două idei conexe: de *mandat* şi de *reprezentare*.

În acest regim, corpul electoral nu este un organ de *Stat* şi nici chiar un organ al *Naţiunii*; el este *Naţiunea însăşi*. Atât timp cât îşi exprimă voinţa sa, el este interpretul voinţei suverane a *Naţiunii*. Ar fi, după cum îl caracterizează Duguit, organul direct suprem. În sistemul acesta, reprezentanţii sau organele de reprezentare sunt acei care voiesc în locul *Naţiunii* şi a căror voinţă este ca şi cum ar emana direct de la *Naţiune*. După *Constituţia de la 1791*, (Tit. III, pr. art. 2), reprezentanţii erau: *Corpul Legislativ* şi *Regele*. Iar în *Constituţia de la 1848*, în art. 20, se prevedea: "*Poporul francez deleagă puterea legislativă unei adunări unice*", iar în art. 43: "*Poporul francez deleagă puterea executivă unui cetăţean care primeşte titlul de* ***President al Republicii***".

După Duguit, teoria franceză a organelor de *Stat* se rezumă în următoarele trei puncte: *a)* Există un organ direct suprem care exprimă voinţa

însăşi a *Naţiunii*, suport al suveranităţii originare; *b)* există, după epoci, unul sau mai multe organe de reprezentare care sunt mandatarii *Naţiunii* şi a căror voinţă este ca şi voinţa însăşi a *Naţiunii*; *c)* există agenţi ai *Statului*, care n-au deloc caracter reprezentativ şi exprimă o voinţă care este a lor în fapt şi în drept şi care pot face în numele *Statului*, valabil, acte juridice sau acte de execuţie materială, cu condiţia ca ei să intervină în limitele competinţei care le este dată după lege şi pentru scopul pe care legea l-a avut în vedere, dându-le această competinţă.

Teoria germană a organului juridic. - Gierke, Jellinek, Schlossmann. În această teorie se pleacă de la postulatul că orice colectivitate care întruneşte oarecari condiţiuni de fapt, este realmente o persoană juridică. Orice persoană juridică trebuie să aibă o voinţă; dar cum numai indivizii pot avea voinţă propriu-zisă, voinţa persoanelor juridice se va exprima prin indivizi.

Organul este un reprezentant al persoanei colective, el nu este un mandatar, fiindcă mandatul implică existenţa a două persoane distincte, mandatul şi mandatarul, pe câtă vreme *Naţiunea organ* implică numai existenţa unei singure persoane, persoana colectivă lucrând prin organele sale.

Între colectivitate şi organ nu se crează raporturi de drept ca între mandant şi mandatar, pentru că ele nu formează decât una şi aceeaşi persoană. Ca atare, nu există decât o entitate juridică, colectivitatea organizată, colectivitate gândind şi voind prin organele sale.

Organul, în calitatea lui de organ, nu are o personalitate distinctă de aceea a colectivităţii; el este tocmai voinţa colectivităţii pe care o exprimă direct.

În sistemul acesta al şcolii germane, *Statul* e conceput ca o corporaţie, în care vom distinge totuşi organe directe şi organe indirecte. Se numesc directe pentru că ele derivă din organizaţia constitutivă a *Statului*. Ele sunt în realitate *Statul* însuşi. Printre aceste organe putem distinge: *Monarhul*, *Parlamentul*, *Corpul electoral*. *Naţiunea* devine în acest sistem un simplu organ de *Stat*, care este singurul organ titular al puterii politice. *Colegiul electoral* - *Naţiunea* - este un organ care alege *Parlamentul*, un organ care decide.

Corporaţiile pot fi de asemenea organe ale *Statului*. Organele directe pot fi: primare sau secundare, fără ca acesta să implice strict o ierarhie. De ex.: *Parlamentul* este un organ direct al *Statului*, însă un organ

secundar: voința sa valorează ca voința organului primar, în general poporul, corpul electoral, al cărui organ este. Organele directe sunt subordonate unui organ direct. Activitatea lor este o activitate derivată.

Reproducem, după Duguit, sinteza acestei teorii germane a organului juridic, care a influențat profund *doctrina de Stat a fascismului italian*, de care ne vom ocupa mai jos:

Statul este și rămâne o persoană corporativă și indivizibilă, singura titulară a puterii publice. Guvernanții, funcționarii, *Națiunea*, *Parlamentul*, *Șeful statului*, sunt indivizi sau colectivități de indivizi care exprimă voința *Statului*; nu sunt ei acei care voiesc și lucrează; ci *Statul* este acela care voiește și lucrează prin ei. Există între ei și *Stat* o uniune intimă și indisolubilă, tot așa de strânsă ca și aceea dintre omul individual și organele sale.

În doctrina dreptului constituțional pozitiv italian, instituțiile sunt organe de care *Statul* are nevoie pentru a face activ exercițiul funcțiilor suverane; ele sunt, de cele mai multe ori, produsul evoluției istorice.

"*Caracterul propriu al unei instituții*, spune prof. Chimienti, *rezidă în permanența continuă a nevoii și în permanența mijloacelor. Instituția constituie celula cea mai elementară și cea mai rezistentă a țesutului care susține organizația socială. Ea își începe procesul de formație sub acțiunea idealității și a necesităților practice ale vieții sociale, se elaborează în experiența acumulată a tehnicii și se întărește prin tradiție și cultură*".

Instituțiile *Statului italian* sunt, în sens larg, politice: ele se împart însă în: *a) reprezentative*; *b) de guvernământ* (militare și administrative); *c) judiciare*; *d) corporative*.

În ceea ce privește caracterul intrinsec al acestor instituții, noua ordine fascistă impune următoarele importante distincții:

a) Nu orice instituție cuprinsă în *Statut* este necesarmente constituțională;

b) Instituțiile constituționale ale *Statului* nu ocupă toate, în ordinea statului, o poziție constituțională egală.

În concluzie: organele constituționale ale statului sunt totdeauna instituții constituționale, însă există instituții constituționale care nu-s niciodată organe de *Stat*, cu toate că ele pot deveni organe constituționale.

Persoanele care reprezintă aceste instituții nu-s altceva decât agenți technici individuali.

Poziția constituțională a organelor de *Stat* se bazează pe următoarele principii generale (după Chimienti):

1) *Organele de Stat* sunt organe de *Stat* cu funcții de *Stat*.

2) Nici organele, nici persoanele fizice învestite cu calitatea de organe, nu sunt subiecte ale drepturilor pe care le exercită în numele *Statului*.

3) *Organele de Stat* nu sunt reprezentanți ai *Statului* în sensul juridic al reprezentanței ca mandat. Când se spune că oarecare organe ale *Statului* îl reprezintă, înlăuntrul sau în afară, se întrebuințează un limbaj de natură politică și nu juridică.

4) *Organele de Stat* au o competință preponderentă și proprie funcției căreia ele sunt constituționalicește destinate, și o competință subsidiară și improprie funcției însăși.

5) Constituirea și activitatea organelor sunt fixate prin dreptul obiectiv al formației și al competinței, adică, prin lege.

6) *Organele Statului* nu pot delega atribuțiile lor constituționale decât în virtutea unei legi.

7) Toate organele constituționale ale *Statului* participă totdeauna, sub diferite forme și prin mijlocul diverselor institute, în mod imediat, la suveranitatea *Statului*, în sensul că oarecare acte pe care le îndeplinesc, după dreptul obiectiv al formației și competinței lor, sunt acte de suveranitate ale *Statului*.

Din punct de vedere al Constituției formale, avem: *a) organe singulare*, și *b) organe colegiale*. Între primele: oficiul de *Rege*, de *Regent*, de *Locotenent*, de *Șef de Guvern*, de *Ministru*. Între secundele: cele două *Camere*, *Consiliul de Miniștri*, *Marele Consiliu Fascist*, *Consiliul Național al Corporațiilor*. Din punct de vedere al activității preponderente, organele constituționale ale *Statului* se distring în: *legislative*, *de guvernământ*, *corporative* și *judiciare*.

În concepția aceasta a organizării *Statului*, nu se mai poate pune ipoteze *Statului - Parlament* în conflict, de ex., cu *Statul Coroană*. Aceasta ar însemna că *Statul* se luptă cu el însăși sub diferitele forme ale suveranității sale, specializată în organele sale.

În partea a doua a lucrării noastre vom examina aceste organe constituționale din trei puncte de vedere: 1) sub raportul dreptului obiectiv al formației lor; 2) sub raportul dreptului obiectiv al competinței lor și, în fine; 3) din punctul de vedere al prerogativelor lor.

După dreptul obiectiv al competinței, actele suveranității *Statului* decurg din organe. Aceste acte se cunosc și se apreciază după formă și

conținut. Distingem astfel *acte legislative* (legea); *actele puterii de guvernământ* (decretul); *actele puterii judiciare* (judecata); *actele organelor corporative* (normele și ordonanțele corporative).

Garanția constituțională, în ceea ce privește competința organelor, o vom găsi în principiile generale de drept; *a)* această competință este fixată prin lege; *b)* ea este reglementată, în așa mod, încât competința constituțională și preponderentă a fiecărei activități suverane să nu fie încălcată prin extensiunea și activitatea organelor unei alte funcții.

Diviziunea puterilor

Repartiția activității suverane a *Statului* este destul de veche, însă teoria completă a diviziunii puterilor este cu mult mai nouă; ea a fost formulată de către Montesquieu (1689 - 1755).

Plecând de la conceptul libertății politice, Montesquieu scrie: "*La liberté politique, dans son rapport avec la constitution est formé par une certaine distribution des trois pouvoirs.*"(XII, I).

A conceput dar Montesquieu o separație netă a puterilor? Răspundem categoric, nu! Nici din spiritul în care a fost scrisă întreaga sa operă, nici din analiza cât de strictă a textului nu reiese aceasta. *Adunările revoluționare* ale Franței (1791, 1793, 1795), proclamând principiul absolut al separației funcțiilor suverane ale *Statului*, n-au făcut-o sub influența operei lui Montesquieu, ci sub sugestia altui teoretician; și acela a fost J. J. Rousseau, care a falsificat complet principiul.

În această materie s-au confruntat două lucruri perfect distincte: separația puterilor și separația funcțiilor. Era viciul congenital al ideii de suveranitate națională, una indivizibilă și imprescriptibilă. În *Constituția de la 1791*, puterile nu sunt nici funcții,nici organe.

Separația puterilor consacrată prin *Declarația de la 1789*, art.16, și prin *Constituția de la 1791*, rezultă direct din această concepție a puterilor; nu era vorba nici de separația puterilor concepută de Montesquieu, nici de aceea proclamată de *Constituțiile engleză și americană*. Puterile fiind elementele însăși ale suveranității indivizibile, rezultă deci că fiecare organ învestit prin reprezentare cu un element al suveranității este deplin suveran în domeniul său; că *Parlamentul* trebuie să aibă tot legislativul. *Regele*, tot executivul și numai executivul, ordinul judecătoresc, tot judiciarul și numai judiciarul, ajungându-se în modul acesta ca fiecare

organ să rămână izolat și independent, inapt oricărei colaborări.

Or, prin această idee că toate puterile sunt părți constitutive ale suveranității, al cărui fiecare organ este învestit prin reprezentare, fiecare organ ar avea în mod firesc o tendință inevitabilă de a se afirma singur suveran și a căuta ca atare să distrugă pe celelalte. Și astfel se deschide poarta conflictelor în *Stat*, și se prepară absorbția întregii puteri de către acel organ, pe care circumstanțele sau oamenii l-au făcut cel mai forte. Către acest fapt a împins democrația modernă care trage să moară din pricina hipertrofiei parlamentare.

Sub impulsul revoluționarilor, primatul adunărilor populare se impune executivului. În ceea ce privește Italia dinainte de fascism, art. 6 din ***Statutul Albertian*** devenea un alibi pentru funcția legislativă și un obstacol al exercițiului facultăților reglementare ale *Șefului Statului*. Or, aceasta însemna tocmai negația teoriei lui Montesquieu, formulată precis pe bază de colaborare a funcțiilor suverane ale *Statului*.

De altfel ***Statutul Albertian*** nu conține afirmații explicite asupra necesității separației puterilor. În acest statut, principiul distincțiilor puterilor este implicit recunoscut în garanțiile constituționale pe care le obține, adică:

a) Necesitatea acordului între *Rege* și *Cameră* pentru formarea legii în toate materiile care îi sunt rezervate;

b) Forma de lege imperativ asigurată unor materii. Or, tocmai în aceste garanții rezidă prima și cea mai esențială realizare a principiului separației puterilor în *Stat*.

Aci apare intervenția categorică a regimului fascist care, examinând caracterele tehnice ale celor trei activități suverane, ia măsurile necesare și crează posibilități pentru a le face active în ordinea juridică a *Statului*, în conformitate cu aceste caractere.

CAP. IV

Regimul Constituțional din Italia în vigoare înainte de Fascism
Izvoarele Dreptului Constituțional Italian
Statutul de la 1848. Carta del Lavoro

În prima parte a acestui capitol vom încerca să schițăm în linii largi procesul formației istorice a *Statului italian* din punctul de vedere al

organizației sale juridice în ordinea constituțională, rămânând ca în restul său să dezvoltăm mai pe larg sursele dreptului constituțional actual, insistând mai ales asupra elaborării și conținutului *Statutului* dat la 1848 de către Carol Albert, legea fundamentală a *Statului italian*, precum și asupra noului instrument constituțional, de o importanță capitală pentru înțelegerea noii ordini corporative, ***Carta del Lavoro***.

De la început trebuie să recunoaștem, odată cu profesorul Chimienti, că "*formația juridică a* ***Statului italian*** *nu are precedente juridice de drept public pozitiv cărora ea îi poate fi atribuită în mod direct, adică precedente marcante, ca niște verigi ale lanțului juridic, din care organizația noului* ***Stat*** *să fi luat legături de continuitate*". *Guvernele provizorii, adunările constituante* precum și voturile plebiscitare locale nu pot fi considerate ca manifestări reprezentative de drept public. Aceste manifestări ale dreptului de naționalitate și ale voinței politice a poporului nu se încadrau încă în formele care necesarmente conduc la organizarea juridică a unui *Stat*, ci erau numai simptome revelatoare, posibilități și încercări făcute în vederea constituirii unui nou *Stat*. Ca orice *Stat*, noul *Stat italian* nu ia naștere decât în momentul în care s-au atins condițiile necesare și suficiente pentru a exista.

Voința politică a populațiilor italiene, care se exprimă prin plebiscite, s-ar putea traduce într-o lege de drept pozitiv a noului *Stat italian* prin formula în care se încadrează monarhul "*prin grația lui* ***Dumnezeu*** *și prin* ***Voința Națională***, ***Rege al Italiei***".

Diferitele legi de anexiune care au urmat, precum și toată legislatura care proclamă constituirea regatului italian, nu fac altceva decât să toarne în tiparele dreptului scris opera politică a revoluțiilor, războaielor și plebiscitelor.

Așadar, s-ar putea spune cu drept cuvânt că, înainte încă de legea proclamării *Regatului Italiei*, faptul îndeplinit a fost acela al voinței poporului, din diferitele provincii, de a-și da o unitate națională și teritorială. Acest fapt politic trebuie socotit ca principiul necesar, motiv al acțiunii care a determinat ulterior așezarea juridică a noului *Stat*, așezare juridică care a fost, după cum am mai spus, legile de anexiune, și în special legea constituantă a proclamării *Regatului Italiei*.

Cele câteva legi de o importanță deosebită pentru existența juridico-constituțională a *Statului italian*, sunt:

1) Legea din 17 martie 1861, care proclamă *Regatul Italiei* și prin

care Victor Emmanuel își asumă, pentru sine și pentru succesorii săi, titlul de *Rege al Italiei*. Această primă lege aduce o modificare unei părți din art. 1 al legii piemonteze din 23 iunie 1854, în ceea ce privește formula care trebuie să procede oarecari acte de *Stat*. În loc de Victor Emmanuel al II-lea, prin grația lui *Dumnezeu*, *Rege al Sardiniei* etc., se va spune: "*Victor Emmanuel al II-lea,* ***Rege al Iatliei***". Interesant de observat că de data aceasta formula nu mai cuprindea expresia "*prin grația lui* ***Dumnezeu***", și rămase ca atare până la 21 aprilie 1861.

2) Legea din 21 aprilie 1861, al cărui articol unic sună: "*În numele* ***Regelui***..., *prin grația lui* ***Dumnezeu*** *și prin* ***Voința Națională***, ***Rege al Italiei***".

3) Decretul regal al *Regelui Italiei* din 21 aprilie 1861 al cărui prim articol prescrie: "*Prin legea cu data de astăzi, asupra intitulării actelor, va începe o nouă enumerare progresivă a actelor guvernului; colecția acestor acte se va intitula: «****Colecția oficială a legilor și decretelor Regatului Italiei****»*".

În privința chestiunii originare dacă noul *Stat italian* este un *Stat nou*, născut din fuziunea tuturor *Statelor* în care era împărțită națiunea italiană, sau dacă nu cumva era un *Stat* născut din mărirea unuia dintre ele, *Statul Sardiniei*, noi nu putem lua, obiectiv, decât o atitudine intermediară, dat fiind că, în chiar lăuntrul cercului de constituționaliști italieni, chestiunea a fost privită din amândouă punctele de vedere.

Într-adevăr: savantul constituționalist Anzillotti, printr-o monografie publicată în 1912, sub titlul: ***La Formazione del Regno D'Italia in dritti internazionale***, susținea prima teză; iar Santi Romano, în același an, publicând o monografie, intitulată: ***I caratteri guiridici della formazione del Regno d'Italia***, susținea cel de al doilea punct de vedere.

În ceea ce ne privește, așezându-ne în poziția intermediară, nu în virtutea adagiului clasic: "*în medio stat veritas*", ci pe bază de informații obiective, la care se adaugă simțul istoric al perspectivei, credem că *Noul Stat Italian* s-a născut exact în momentul în care *Națiunea italiană*, luând cunoștință de forța ei, a fost coaptă de evenimente pentru a se putea integra sub forma juridică numită *Stat*; aceasta însă, a făcut-o cu atât mai rapid, cu cât forma paroxistică a acestei conștiințe era dezvoltată într-unul dintre *State*, *Statul Sardiniei*, care nu a făcut altceva decât să se așeze în fruntea mișcării, pe care nu el o determinase, dar la a cărei realizare a contribuit în cea mai mare măsură.

Data istorică la care noul *Stat Italian* fu recunoscut de către celelalte *State*, ca persoană de drept internațional, este diversă. Astfel: Anglia fu prima care să recunoască noul *Stat*, în februarie 1861. Recunoașterea de către Franța se face în iunie 1861. Urmează Prusia și Rusia, și numai în 1865 fu recunoscut de Spania, iar de către Austria, abia la 1866, în urma războiului.

În concluzie, putem afirma că unitatea politică a poporului italian este uniunea populațiilor și a teritoriilor fostelor *State*, împreună cu *Statul Sardiniei*, într-un singur *Stat, Regatul Italiei*, proclamat prin legea de la 1861.

Izvoarele Dreptului Constituțional italian

Izvoarele dreptului constituțional pozitiv al *Statului italian* sunt:

a) Legile și regulamentele;

b) Dreptul cutumiar;

c) Principiile generale de drept.

Asupra importanței legii ca sursă a dreptului constituțional nu credem că trebuie insistat prea mult. Cel mult, am putea ține cont în această materie de faptul că în afară de legile fundamentale, cu caracter precis constituțional, multe alte legi conțin reguli care au, ele însele, o natură constituțională însemnată.

Între aceste din urmă am avea: regulile conținute în dispozițiile generale ale *Codului Civil* și multe altele din *Codul Penal*, în ceea ce privește: aplicarea legii penale, amnistia și grațierea, delictele contra patriei, siguranța *Statului*, formei de guvernământ etc., contra abuzului de putere, libertății individuale etc., precum și o serie de reguli conținute în procedura penală și civilă, asupra competinței judecătorilor, caracterul public al judecăților etc.

În măsura în care regulamentele completează diferitele legi cu caracter constituțional, devin și ele, prin însăși natura lor, surse de drept constituțional.

În ceea ce privește cutumele constituționale, nu avem decât să înșiruim câteva exemple pentru a ne da seama de deosebita lor importanță. De-o pildă: numirea *Miniștrilor* și a *Subsecretarilor de Stat*, prezentarea noului *Cabinet Parlamentului*, demisia *Guvernului* la moartea *Regelui* etc.

Dacă la elementele de ordin constituțional, descrise mai sus, legea, regulamentul, cutuma, adăugăm: tratatele internaționale și jurisprudența vom avea tabloul complet al izvoarelor dreptului constituțional pozitiv modern.

Statutul lui Carol Albert de la 1848, cu lege fundamentală a Statului italian

Organizarea constituțională a *Statului italian* are ca punct de plecare, ca sursă esențială și fundamentală, actul prin care micul *Stat al Piemontului* a reușit să se elibereze de tirania monarhiei austriace. Origina acestui act nu trebuie căutată, după cum am mai spus, în lucrările unui *Corp constituant*, ci în circumstanțele ambiante care singure ne pot lămuri.

Primele încercări, cu valoare de norme fundamentale în exercițiul suveranității, în diferite *State*, trebuiesc căutate în perioada napoleoniană, ca o rezultantă firească a influenței exercitată asupra tuturor popoarelor de ideile *Marii revoluții*.

Și astfel s-ar putea califica drept derivații ale acelor idei, *Chartele*, care guvernau de exemplu *Republica Cispadană*, *Republica Cisalpiană* și *Republica Ligurică* (1797), cele care dădură un statut *Republicii Romane* (1798), *Republicii Parthénopeene* (1799), *Republicii Italiene* (1802), ca și *Regatului Italiei*, care avu ca suveran chiar pe Napoleon I (1805), în sfârșit acea octroiată *Regatului Neapolelui și Siciliei* în 1808.

Dar toate aceste documente n-au decât o valoare pur istorică, ele trăiră o viață efemeră. Monarhiile de drept divin, care urmară, răsturnară toate aceste așezări liberale, fructe ale *Marii revoluții* și-ale cuceririlor napoleoniene.

Ca și celelalte *State italiene*, *Regatul Piemontului* nu se putu sustrage influenței contagioase a Franței - exercitată mai întâi prin *Declarația drepturilor omului* și apoi prin mișcările insurecționale din 1830.

Încă de pe vremea când rege al Piemontului era Victor Emanuel I, Carol Albert, din ramura Savoia-Carignan, care nu-și ascundea sentimentele sale de simpatie pentru cercurile liberale, lăsa să se înțeleagă că în curând *Constituția spaniolă din 1812* va fi adoptată și de *Regat*. După abdicarea lui Victor Emanuel sub presiunea succesorului acestuia, Carol-Felix, promisiunile începură a fi uitate. Și chiar, după suirea pe tron a lui Carol Albert însuși, acesta nu arătă nici o grabă de a realiza

vechile sale promisiuni.

Dar sub presiunea municipiilor, interprete ale agitațiilor populare și sub imboldul patrioților luminați, Carol Albert se văzu nevoit să se plece inevitabilului, și la 8 februarie 1848, după o noapte petrecută în rugăciuni în asistența Arhiepiscopului de Verceil, semnă faimoasa proclamație către poporul piemontez, prin care se anunță iminenta promulgare a *Statutului*. Astfel luă naștere *Charta Constituțională italiană*, care poartă data de 4 martie 1848.

Textul acestui document nu cuprinde nici o originalitate: a fost redactat prin imitarea aproape identică a *Constituției franceze* de la 1830, a acelei *belgiene* de la 1831 și celei *spaniole* de la 1845.

În sfârșit, *Statutul* de la 1848 fu aplicat și celorlalte provincii ale peninsulei, prin acte plebiscitare succesive, pe măsură în care aceste *State*, renunțând la independența lor, se integrau în noul *Stat italian*, a cărui inițiativă de formațiune juridică o luase Piemontul. Într-astfel rămase în vigoare în tot *Regatul Italiei*, până în zilele noastre.

În virtutea *Statutului de la 1848*, *Monarhia de Savoia*, din absolută cum era, se transformă în reprezentativă.

Organele constituționale, prevăzute în *Statut* erau: *Coroana*, *Cabinetul*, *Corpul Electoral*, *Camera Deputaților*, *Senatul*.

Vom încerca să schițăm fizionomia și rolul fiecăruia dintre ele, urmând ordinea indicată mai sus:

1) ***Coroana***. Acest organ constituțional complex, greu de definit, din pricina rostului său în ordinea constituțională, deși nu se bucura, în îndeplnirea funcțiunilor sale organice, de o autonomie proprie, era înzestrat de *Statut* cu situație singulară, având posibilitatea să influențeze asupra formării organelor cu care ea trebuie să împartă exercițiul suveranității. Într-adevăr, nu avem decât să ținem seama de dispozițiile articolelor 9, 33, 65 ale *Statutului*, care conferă *Regelui* prerogative de a dizolva *Camera*, de a numi pe *Senatori*, de a numi și de a licenția pe *Miniștri*.

Pe de altă parte, *Charta constituțională* asigura *Coroanei* un alt rost particular, acela de a colabora la exercițiul celor trei funcții fundamentale: *executivul*, *legislativul* și *judiciarul*, impunând-o prin aceasta însăși la rangul de organ suprem al *Statului*.

În ceea ce privește modul cum se organizează și cum se exercită activitatea acestei funcții supreme a *Statului*, *Coroana*, vom urmări pas cu pas dispozițiile principale ale *Statutului*.

Înlăuntrul *Constituției italiene*, *Tronul* se dobândește prin drept ereditar. Art. 2 dispune astfel: "*Tronul este ereditar după principiile stabilite prin **Legea salică***". Într-alți termeni, în Italia, *Tronul* se transmite din prim născut în prim născut, excluzându-se femeile; iar atunci când linia masculină directă se întrerupe, dreptul acesta revine liniei colaterale, dar totdeauna cu excluderea femeilor.

În momentul când își ia în primire funcția, *Regele* trebuie să depună jurământ de fidelitate *Constituției* (art. 22 din *Statut*). *Jurământul Regelui* constituie o formalitate juridicește obligatorie pentru perfecționarea oricărui efect al raportului de succesiune.

În termeii art. 5 al *Statutului*, *Regele* are comandamentul forțelor de uscat și apă. Acest comandament îl exercită în timp de pace sub responsabilitatea Ministrului de Război, și în timp de război sub responsabilitatea organului special care era în mod special însărcinat cu aceasta. În legătură cu aceleași atribuții, *Statutul* conferă *Regelui* facultatea de a proclama, sub aprobarea prealabilă a *Parlamentului*, starea de asediu în interior în caz de grave tulburări a ordinii publice.

O altă funcțiune a monarhului era aceea de a conceda decorații și de a creea titluri de noblețe.

Ne vom ocupa acum de mijloacele prin care *Regele* participă la exercițiul funcției legislative. Intervenția monarhului, în acest domeniu, se putea exercita în două direcții: una directă, în colaborarea prin voința sa proprie la crearea regulii de drept, obiectiv și alta indirectă, prin facultățile care îi permiteau să influențeze asupra compoziției adunărilor. Această influență asupra *Camerelor* putându-se exercita și ea în două moduri: prin exercițiul dreptului de numire a senatorilor și prin exercițiul dreptului de dizolvare a *Camerei Deputaților*.

În orice caz, această din urmă prerogativă nu se putea exercita pentru a împied1ca funcționarea *Parlamentului* pe un timp nelimitat, fiindcă *Regele* era obligat prin *Statut* (art. 9) de a convoca o nouă *Cameră* într-un spațiu de 4 luni de la data dizolvării ultimei *Camere*.

Dar nu-s acestea singurele moduri în care *Regele* participă la exercițiul funcției legislative; el colabora de o manieră directă, bucurându-se prin *Statut*, de dreptul de inițiativă, de dreptul de sancțiune și de dreptul de promulgare.

Vom schița, în rândurile care urmează, atribuțiile care aparțineau *Coroanei* după *Statut*, în calitatea sa de organ al guvernământului *Statului*.

Art. 5 al *Statutului* enunță că *Regele* trebuie să fie privit ca *Șeful Suprem* al puterii executive. Acestui rol îi corespund 4 ordine diferite de atribute esențiale:

a) În primul rând *Regele* e învestit cu puterea de a numi pe toți funcționarii *Statului*, de a-și alege și de a revoca pe miniștri;

b) Regelui, în calitatea lui de șef al puterii executive, îi aparține prerogativa de a conceda *exquator Bulelor Episcopilor* și *Arhiepiscopilor Regatului*, prerogative care, înainte, în vechiul *Stat al Sardiniei*, aparțineau puterii judiciare;

c) Regele mai participă la puterea executivă prin aceea că, prin grația sa, normele deliberate de organele funcției legislative capătă forță obligatorie. Astfel, el ordona inserțiunea acestor legi în colecția oficială și publicarea lor în "***Gazeta Oficială a Regatului***";

d) În fine, *Regelui* îi aparținea dreptul de ordonanță, care se exercita în cazul când era nevoie de măsuri particulare, în interesul bunului mers al *Statului*.

În ceea ce privește atribuțiile care leagă pe *Rege* de funcția judiciară, art. 68 din *Statut* spune: "*Justiția emană de la **Rege**; ea este administrată, în numele său. de către judecătorii pe care el îi instituie*". În același domeniu *Regele* exercită dreptul de grațiere, de comutare a pedepselor și de amnistie.

2) *Cabinetul* este considerat de *Statut* ca un alt organ constituțional, organ derivat, am putea adăuga noi, dat fiind că el lucrează în numele *Regelui*, ca șef suprem al funcției executive.

Instituție caracteristică regimului parlamentar, *Cabinetul* este instrumentul de care se servește *Statul modern* întru realizarea scopurilor sale pe teren economic și social, în cadrul cel mare al naționalismului. Prin însăși funcția sa, *Cabinetul* devine conciliatorul principiului diviziunii puterilor, această situație indicându-i, prin ea însăși, o autonomie constituțională.

Acest organ se constituie prin reuniunea, sub președinția unui șef învestit cu rol de reprezentare colegială, a tuturor miniștrilor responsabili ai *Statului*. În cadrul art. 68 din *Statut* se prevede, că miniștrii care compun cabinetul acoperă, cu responsabilitatea lor, iresponsabilitatea *Șefului Statului*.

Actele care antrenau responsabilitatea ministerială erau acelea pe care miniștrii le îndeplineau în calitatea lor de organe constituționale,

responsabilitate care putea fi politică sau penală, în ambele cazuri, individuală sau colegială. Judecarea responsabilității penale a miniștrilor se făcea în fața *Senatului*, constituit în *Înaltă Curte de Justiție*.

3) ***Corpul electoral***, adică totalitatea cetățenilor care se bucură de prerogativa de a lua parte, prin exercitarea dreptului de vot, la guvernarea treburilor publice, trebuie considerat la rândul său ca organ constituțional, noi neputându-i acorda totuși preeminența în ordinea constituțională, așa cum o fac partizanii absoluți ai principiilor de la [17]89.

Organizarea și modul de funcționare a acestui organ s-au făcut prin diferite legi electorale, dintre care nu vom releva decât pe cele mai importante. Prima lege electorală fu aceea piemonteză din 17 martie 1848, al cărui criteriu se baza pe cens. Această lege, întinsă întregului regat, rămase în vigoare până la 1882, când sub presiunea curentelor democrate, prin Legea de 22 ianuarie 1882, baza sufragiului fu sensibil lărgită. Abia în 1912 își găsi aplicarea sa practică principiul sufragiului universal, prin Legea de la 30 iunie a aceluiași an.

Legea din 1912, rămase în vigoare până în 1919, când prin Legea de la 2 septembrie se promulgă un nou text unic a cărui principală caracteristică era introducerea în dreptul pozitiv italian a sistemului reprezentării proporționale. Dispozițiile acestei legi fură păstrate intacte, în ceea ce privește electoratul, și în textul Legii din 13 decembrie 1923, precum și al Legii din 15 februarie 1925.

După aceste dispoziții, exercițiul dreptului de electorat fu, pur și simplu, subordonat faptului de a te bucura de drepturile civile și politice.

4) ***Camera Deputaților***, după *Statut*, *Camera electivă*, se compunea din deputați aleși de colegiile electorale, în conformitate cu legea și era supusă unei reînnoiri periodice, pentru a putea permite *Națiunii* să-și oglindească noile preferințe în viața sa politică.

Prin art. 40 din *Statut*, se prevedea că "*nici un **Deputat** nu poate fi admis în **Cameră**, dacă nu este supus al Regelui, nu are 30 de ani și nu se bucură de toate drepturile civile și politice*".

În ceea ce privește sistemul de alegere a deputaților de către corpul electoral, de la 1848 până la 1919, legislația italiană conservă o predilecție vădită pentru colegiul uninominal cu scrutin majoritar.

Între prerogativele *Camerei*, enumărăm: prerogativa prin care *Camera* era învestită cu competința exclusivă de a judecata validitatea și titlurile de admisibilitate ale membrilor săi (art. 60); art. 51, dispunea că

"*Deputații sunt iresponsabili și nu sunt supuși la nici un control în privința opiniilor și voturilor exprimate sau date de* **Cameră**" etc.

Legislatura era divizată în sesiuni, independente reciproc între ele. Funcțiile legislative aveau ca prim scop formarea legii, și numai în al doilea rând erau învestite cu dreptul de a controla acțiunea guvernului prin facultatea de întrebare, interpelare și dreptul de anchetă.

5) ***Senatul***. În legătură indisolubilă cu *Camera Deputaților* și cu *Regele*, *Senatul* participă la exercițiul puterii legislative. Art. 3 din *Statut* dispune că: "*puterea legislativă va fi colectiv executată prin* ***Rege*** *și cele două* ***Camere: Senatul*** *și* ***Camera Deputaților***".

În Italia, în temeiul art. 33 și 34 din *Statut*, *Senatul* trebuie să fie compus în parte din membri numiți de *Rege* și în parte din membri de drept a căror funcție era ereditară.

Această ultimă categorie era foarte restrânsă; ea nu cuprindea decât pe principii familiei regale care intrau în Senat la 21 de ani și căpătau drept de vot la 25 de ani.

Senatorii numiți de *Rege* trebuiau să fie, din contră, aleși fără nici o restricție, în ceea ce privește numărul lor, din oarecare categorii riguros definite de *Statut*; ei trebuiau să aibe 40 de ani împliniți și să se bucure de naționalitatea italiană. Numirea lor se făcea totdeauna prin propunerea și sub responsabilitatea *Consiliului* sau mai exact spus, prin inițiativa *Ministrului de Interne*, ca urmare a unei deliberări a *Consiliului de Miniștri*.

Senatorii fiind numiți pe viață, prin aceasta însăși *Regele*, care avea dreptul de a dizolva oricând *Camera Deputaților*, era pus în imposibilitatea de a dizolva *Senatul*.

Modul de organizare interioară a *Senatului* urma exact aceleași norme ca și cele privitoare la organizarea *Camerei*. De reținut este numai faptul că, în virtutea art. 35 din *Statut*, îi aparținea *Coroanei* dreptul de numire al președintelui și celor 4 vice-președinți.

În materie de prerogative parlamentare personale, *Senatorii* se bucurau de condiții identice cu ale *Deputaților*, cu simpla deosebire că la ei aceste prerogative se întindeau pe întreg cursul vieții. În ceea ce privește atribuțiile legislative ele erau aceleași ca și ale *Camerei*, cu singura excepție prevăzută de *Statut* că, atunci când era vorba de legi care antrenau impunerea unei sarcini fiscale cetățenilor, autoritatea *Camerei elective* trebuia să prevaleze asupra autorității *Senatului*.

În sfârșit, în virtutea articolului 35 și următorii, *Senatul* se constituie

în *Înaltă Curte de Justiție*, pentru a judeca fie crimele imputate membrilor săi, fie crimele de înaltă trădare și de atentat la *Siguranța Statului*, fie acuzările ridicate de *Camera Deputaților* împotriva *Miniștrilor*.

Charta Muncii
(*Carta del Lavoro*)

Faptul că ne ocupăm de *Charta Muncii*, imediat după *Statutul Albertian* de la 1848, socotit ca lege fundamentală a *Statului italian*, este o indicație a importanței constituționale de care această nouă operă a regimului fascist se bucură în ordinea juridică pozitivă a *Statului Italian*.

Vom studia această *chartă*, mai puțin din punctul de vedere al conținutului său economic și social - analiza instituțiilor moderne ne duce la concluzia că nu se mai pot detașa precis astăzi noțiunile de economie și social de noțiunea juridică propriu-zisă -, cât mai ales din punctul de vedere al principiilor fundamentale pe care le are la bază.

Ne luăm permisiunea să reproducem, după profesorul Chimienti, principiile după care regimul fascist a inovat în conținutul *Dreptului* și al *Politicii Constituționale*. Iată-le:

1) *Statul* nu este reprezentantul unei clase, ci el este organizația politică și juridică superioară și scopurile sale coincid cu interesele materiale și morale ale vieții întregii *Națiuni*.

2) Munca nu este numai munca materială, ci și cea morală, în unitatea solidară și inseparabilă a amândurora.

3) Categoriile sociale diverse și distincte ale acelor care sunt actualmente întrebuințați în munca materială, nu sunt o clasă socială distinctă cu interesele sale proprii și separate; celelalte categorii sociale, în posesia actuală a mijloacelor de producție și propuse la direcțiunea tuturor activităților economice ale *Națiunii*, nu sunt nici ele un bloc social cu interesele economice și exclusiv proprii; în consecință, aceste categorii nu constituiesc nici ele o clasă socială în ea însăși și separată de prima.

Cum conflictele intereselor individuale, pasiunile și forțele antisociale, în contrast cu necesitățile păcii și ale apărării vieții, bunurilor și libertății personale ale particularilor și uniunilor lor, au găsit, de secole, în *Dreptul Statului*, reglementarea și represiunea lor; astfel *Statul* trebuie să facă să intre în raza dreptului său reglementarea conflictelor colective economice dintre toate categoriile sociale; sustrăgând soluția acestora

operei schimbătoare și eficienții politice a părților în conflict și a partidelor în *Parlament* sau în afară.

4) Inițiativa privată, pe terenul economic, atât de strâns legată de menținerea și liberul exercițiu al dreptului de proprietate, trebuie respectată; însă stimulată și completată sau înlocuită, acolo unde trebuie prin opera *Statului*; și aceasta mai ales pentru ca dreptul individual de proprietate să nu se epuizeze în consumarea individuală a utilităților sale, fiindcă nu pentru aceasta *Statul* îl garantează. Acest drept, în sine și în exercițiul său, are o funcție socială pentru rațiunile însăși ale vieții și ale dezvoltării progresive ale întregii organizații sociale. Dreptul de proprietate, de-a lungul întregii istorii omenești cunoscută până aci, s-a arătat conform, de fapt, acestor două exigențe ale vieții particularilor și colectivității.

5) Solidaritatea intereselor tuturor categoriilor se realizează în unitatea inseparabilă a intereselor superioare ale *Națiunii*.

Și astfel vom găsi la baza acestor principii caracterul și conținutul raportului fundamental de drept public, între suveranitate, locuitori și forțele lor asociate, după concepția doctrinei fasciste asupra *Statului* (***Op. cit.***, pag. 245-247).

Din cele expuse mai sus, începem să desprindem că ordinea corporativă a *Statului* nu cunoaște individul izolat așa cum el fusese creat de către metafizicienii revoluției de la [17]89, ori de către economiștii clasici, creatori ai tipului universal de *homo economicus*, ci numai individ încadrat în organizația socială de fapt, în care trăiește și activează.

Pornind de la aceste considerente, orice ordine juridică consideră munca individuală, dar totdeauna o așează în funcție de munca colectivă.

În modul acesta, orice politică s-ar inaugura pe terenul social, ea trebuie să țină neapărat seama de a servi următoarele necesități: necesitatea unei unități sindicale a fiecăreia dintre diferitele forțe ale muncii sociale; necesitate contractelor colective și, în fine, necesitatea mijloacelor apropiate pentru aplanarea conflictelor ce se nasc.

Și toate acestea din considerentul de a rezolva solidaritatea intereselor tuturor categoriilor în unitatea intereselor superioare ale unei organizații naționale, care este *Statul*.

Credincios principiilor sale, regimul fascist își realizează opera prin integrarea sindicatelor și a corporațiilor în *Stat*, toate ținute împreună printr-un organ constituțional al *Statului*, reprezentant al intereselor solidare ale colectivității naționale: *Consiliul Național al Corporațiilor*. Primelor

le rămâne apărarea intereselor morale și materiale ale categoriilor; celorlalte, realizarea și apărarea intereselor generale ale *Națiunii*.

Întreagă această organizare corporativă este dirijată de lege. Raporturile sociale de fapt, între lucrători și cei ce dau de lucru, au devenit raporturi juridice, reglementate de dreptul corporativ.

Principiile care stau la baza acestui document constituțional care este *Charta Muncii*, își găsiseră realizare în legi și reglementate, încă înainte de promulgarea *Chartei*. Aceste legi sunt: legea asupra reglementării juridice a conflictelor de muncă din 1926, legile asupra organizării organelor teritoriale, comune și provincii, legile asupra *Oficiilor* și *Consiliilor provinciale ale Economiei* și mai târziu, legile pentru reforma reprezentării politice, precum și acelea ale instituirii *Marelui Consiliu Fascist* și a *Consiliului Național al Corporațiilor*.

Carta del Lavoro este o formațiune spontană a organizației naționale fasciste; ea a fost promulgată de către *Marele Consiliu Fascist*, înainte chiar ca însuși acest organ să fie recunoscut prin dreptul scris ca organ constituțional al *Statului*. Ea s-a inserat imediat în ordinea juridică a *Statului*, iar principiile sale au devenit principii generale de drept național atât pentru legislator, cât și pentru jurisprudență.

În privința procedurii urmată pentru conservarea ei, menționăm că legea recentă asupra *Cărții Muncii*, nu conține aprobarea acestei *Charte* din partea *Parlamentului*. Legea se cheamă *Delegația Guvernului Regelui* în scopul de a promulga norme având forță de lege pentru executarea completă a *Chartei Muncii*, și se compune dintr-un singur articol:

"***Guvernământul Regelui*** *este autorizat, când trebuie, să emane dispoziții având forță de lege, pentru realizarea completă a* ***Chartei Muncii****, deliberată de* ***Marele Consiliu Fascist*** *la 21 aprilie 1927 și publicată în* <<***Gazzetta Ufficiale del Regno***>>, *la 30 aprilie 1927, Nr. 100*". Legea poartă data din 13 ianuarie 1928, Nr. 2.883.

Cu drept cuvânt, putem afirma, odată cu toți constituționaliștii italieni actuali, că în virtutea acestei legi, *Carta del Lavoro*, este un statut constituțional al *Statului Italian*, alături de *Statutul de la 1848*.

Charta Muncii este împărțită în patru părți și conține treizeci de declarații.

Cele patru părți sunt: 1) *Statul corporativ și organizația sa*; 2) *Despre contractul colectiv de muncă și despre garanțiile muncii*; 3) *Despre birourile de plasare*; 4) *Despre prevedere, asistență, educație și instrucție*.

Prima parte conține zece declarații.

Întâia declarație concepe *Națiunea* ca o unitate morală, politică și economică a căreia integrală realizare se face în *Statul fascist*; prin cea de a doua declarație se proclamă datoria socială a muncii, sub toate formele organizatorice și executive, caracterul unitar al producției din punct de vedere național, și cum, numai sub acest titlu, munca este protejată de *Stat*.

A treia declarație sancționează principiul libertății organizării sindicale și profesionale, conferind numai sindicatelor legalmente recunoscute reprezentanța tuturor muncitorilor și patronilor, pentru care sindicatele sunt constituite, formarea contractelor colective obligatorii etc.

A patra declarație pune caracterul contractului colectiv de muncă în solidaritatea tuturor factorilor producției.

Prin declarația a cincea, magistratura muncii devine organul prin care *Statul* intervine pentru reglarea conflictelor de muncă.

Declarația a șasea fixează principiile fundamentale și competința asociațiilor profesionale (sindicate, federații și confederații), distinctă de aceea a corporațiilor. Aci, ne permitem o paranteză, pentru a insista încă o dată asupra faptului că corporațiile sunt organele de *Stat* și ele sunt expresia, nu a intereselor opuse ale categoriilor, ca sindicatele, ci a tuturor intereselor întregite în *Națiune*. În acest sens, *Charta Muncii* conferă corporațiilor o putere constituțională care are un conținut cu caracter normativ.

Declarația a șaptea se ocupă de fixarea altor principii generale de drept și de politică socială.

Declarația a opta proclamă obligația asociațiilor profesionale ale celor care dau de lucru, precum și datoriile profesionale, morale și naționale, care incumbă acestor asociații.

Declarația a noua proclamă necesitatea intervenției *Statului*, numai în cazul când inițiativa privată lipsește, sau e insuficientă, intervenție care poate lua forma de control, încurajare sau gestiune directă.

În sfârșit, prin declarația a zecea, se fixează principiile generale pentru procedura de urmat în aplanarea conflictelor individuale sau colective, ieșite din interpretarea și aplicarea contractelor colective.

A doua parte a *Chartei Muncii* conține unsprezece declarații:

Declarația a XI-a sancționează obligația din partea asociațiilor profesionale de a regla, prin mijlocul contractelor colective, raporturile de muncă între categoriile pe care ele le reprezintă.

Declarația a XII-a se ocupă de determinarea salariului, care este încredințată acordului între părțile din contractul colectiv, sub garanția sindicatelor.

Declarația a XIII-a completează pe precedenta.

Declarația a XIV-a se ocupă de forma de retribuție și de condițiile în care se poate exercita munca.

Declarația a XV-a fixează principiile de reglementare a muncii.

Declarația a XVI-a prevede dreptul pentru lucrător la un concediu anual retribuit.

Declarația a XVII-a se ocupă de indemnizațiile cuvenite lucrătorului pensionat, infirm sau concediat.

Declarația a XVIII-a se ocupă de cazurile excepționale înlăuntrul prevederilor de mai sus.

Declarația a XIX-a conține elementele penale de care se poate servi cel ce dă de lucru.

Declarația a XX-a se ocupă de lucrătorul nou angajat, iar

Declarația a XXI-a întinde beneficiile contractului colectiv de muncă și la alte categorii de lucrători.

A treia parte conține patru declarații:

În a XXII-a se prevede intervenția *Statului* pentru constatarea și controlul ocupației și al șomajului lucrătorului.

Prin declarația a XXIII-a se crează birouri de plasare și se prevede obligația pentru patroni de a angaja lucrători prin aceste birouri, care se găsesc sub controlul organelor corporative ale *Statului*.

În fine, prin declarațiile a XXIV-a și a XXV-a se prescrie asociațiilor profesionale obligația de a exercita o acțiune salutară în vederea ridicării capacității tehnice și morale a lucrătorului, precum și organelor corporative de a supraveghea executarea acestor dispoziții.

A patra parte conține cinci declarații:

Declarația a XXVI-a se ocupă de prevedere, care este o înaltă manifestare a principiului colaborării.

Declarația a XXVII-a definește și unifică încercările *Statului corporativ*, în ceea ce privește perfecționarea și amelionarea tuturor instituțiilor pentru asigurarea lucrărilor.

În fine, ultimele declarații stabilesc datoriile de asistență, de educație și de instrucție ale asociațiilor profesionale.

Acesta este, în rezumat, conținutul *Chartei Muncii*. Din cele expuse mai sus, reiese clar că principiile generale de drept conținute în *Charta Muncii* sunt, în bună parte, reflectul doctrinei fasciste asupra *Statului*, în ceea ce privește raportul între suveranitate, locuitori și forțele lor asociate. În virtutea acestor principii forma guvernământului reprezentativ, dublată cu organizația sindicală corporativă, și-a lărgit cadrul de acțiune prin participarea organelor corporative la elaborarea normelor generale, și-a asigurat reglementarea raporturilor de muncă și de producție.

Încheiem acest capitol admițând în totul concluzia pe care profesorul Chimienti o trage în cartea sa, în urma analizei stricte a principiilor care au stat la baza alcătuirii *Chartei Muncii*, și care spune: "*Prin aplicarea acestor principii, articolul 2 din **Statut** a fost implicit modificat, în sensul că forma de guvernământ monarhică este, pentru dreptul nostru pozitiv public, de sistem reprezentativ corporativ*" (***Op.cit.***, pag. 272).

PARTEA A DOUA

Instituții Constituționale. - Formarea și Competința Organelor Constituționale de Stat

CAP. V.

Coroana
Dreptul obiectiv al formației sale

Prin formația sa istorică, considerată ca un organism etnic cu caracterele sale proprii, *Coroana* se poate defini ca: o instituție constituțională complexă de drept public.

Instituțiile care o mențin activă pentru realizarea scopurilor sale în forma guvernământului monarhic-reprezentativ, de tip corporativ, sunt la rândul lor instituții constituționale de *Stat*. Ele sunt:

1) **Ordinea de succesiune la *Tron***, după *Legea salică*.

2) **Moștenitorul prezumtiv al *Tronului***, în calitatea sa de *Principe moștenitor*, și

3) **Demnitatea deținută în *Stat*** de către ***Regină***.

Toate aceste instituții constituționale sunt, în această calitate, protejate prin diverse legi, prin garanții speciale.

În ceea ce privește instituțiile: *Coroană* și *Regent*, acestea din cauza competinței lor constituționale, au calitatea de organe constituționale de *Stat*.

Regulile care guvernează viața celei mai cuprinzătoare dintre instituțiile formei de guvernământ de felul acesta trebuiesc căutate în: *Statut* (art. 2, 11-17, 20, 34); în *Codul Civil Italian* (art. 68-69, 92, 99, 369, 370); în legea din 2 iulie 1890, dispoziții asupra statutului persoanelor din familia regală; și, în parte, în oarecare precedente de drept dinastic ale respectivei *Case regale*.

Regulile care asigură în mod direct continuitatea existenței acestei instituții constituționale a formei monarhice, se găsesc:

a) la *Legea salică*;

b) la precedentele și în cutumele de drept dinastic ale *Casei domnitoare*.

Principalele reguli după care *Legea salică* se aplică succesiunii la *Tron* în *Regatul Italiei*, sunt:

1. Femeile sunt excluse.

2. Nu toți descendenții bărbați din *Regele* defunct sunt admiși la succesiune.

3. Succesiunea trece din fiu prim născut în fiu prim născut, în linie directă din *Regele* defunct.

4. Numai în lipsa de fii primi născuți din prima linie directă din *Rege* și de fii născuți primi din alți fii, succesiunea trece la aceștia din urmă.

5. În absența descendenței directe din *Rege*, succesiunea trece la fratele regelui.

6. În lipsa descendenților bărbați din linia directă a *Regelui*, succesiunea trece la ruda masculină, cea mai apropiată în linie colaterală.

7. Ordinea la succesiunea *Tronului* pornește de la ultimul *Rege* care a încetat să domnească.

Pentru a putea lua *Coroana*, se mai cer încă și alte condiții de drept comun, anume: *a)* Copilul conceput "*jam pro natu habetur*"; *b)* să fie născut viu și viabil; *c)* să aibă starea de fiu legitim. În ceea ce privește dreptul dinastic, moștenitorul trebuie: *a)* să nu fie fiu legitimat sau adoptiv; *b)* să aibă 18 ani împliniți.

Regele, suindu-se pe *Tron*, și înainte de a intra în funcție, prestează jurământ înaintea *Camerelor* reunite, în temeiul art. 22 din *Statut*. Iar printr-un act de omagiu noului *Suveran*, senatorii și deputații, prezenți la această ședință, repetă jurământul lor de credință *Patriei*, *Regelui* și *Instituțiilor* (art. 49 din *Statut*).

Regele poate renunța la dreptul public de a domni prin actul de abdicare. Acest act poate fi făcut și semnat fără nici o rezervă sau condiție de către *Regele* care are vârsta de 18 ani împliniți.

Regența și Locotenența

Regența este o instituție de ordin constituțional propriu monarhiei ereditare. Ea se instituie atunci când, deși există *Rege*, acesta n-a împlinit încă 18 ani; sau când *Regele* este în imposibilitatea fizică de a domni. În organizarea sa, *Regența* este reglementată în dreptul public de aceleași dispoziții care guvernează succesiunea la *Tron*. Calitatea de *Regent* se

acordă persoanei care are acest drept, după legea ordinii de succesiune la *Tron*.

În Italia *Regența* se atribuie, în ordinea următoare: 1) *Celei mai apropiate rude a* ***Regelui*** (art. 12 din *Statut*); 2) *Apoi unei rude mai îndepărtate* (art. 13); 3) *În absența rudelor masculine* ***Reginei Mamă*** (art. 14).

În temeiul art. 23 din *Statut*, *Regentul* înainte de a intra în funcție jură credință *Regelui* și să observe loial *Statutul* și celelalte legi ale *Statului*.

Locotenența este de asemenea o instituție monarhică. Ea ia naștere printr-un act autonom al *Suveranului*, care lipsind din *Stat*, sau fiind din pricina războiului prea îndepărtat de *Capitala Statului*, își alege o persoană, la voia sa, și așezând-o alături de sine, îi dă calitatea de organ subsidiar pentru exercițiul tuturor sau numai a unora dintre atribuțiile sale.

Deși *Locotenența* își găsește fundamentul juridic în cutuma dinastică, acest act care comportă delegația unor anumite puteri proprii *Coroanei*, unei persoane de încredere a *Regelui*, se face cu consiliul și sub responsabilitatea guvernului. E de amintit formula *Decretului Regal*, de *Locotenent General*, numit la 25 mai 1915, în persoana lui Thoma de Savoia, duce de Genua, decret contrasemnat numai de *Președintele Consiliului* de atunci, Salandra: "*În timpul absenței noastre din Capitală, în baza rapoartelor* ***Miniștrilor*** *responsabili, el va îngriji, în numele nostru, de afacerile administrației ordinare și de toate celelalte acte cu caracter urgent, semnând decretele regale care vor fi contrasemnate și publicate în formele uzuale. Ea va proceda în așa fel, încât afacerile de gravă importanță să ne fie supuse nouă*".

Dreptul obiectiv al competinței sale

Prin natura puterilor și a prerogativelor sale, prin drepturile sale publice proprii, și mai ales prin poziția constituțională a titularului *Coroanei*, *Regele* are calitatea de organ constituțional direct al suveranității *Statului*.

În această calitate, el participă direct și prin mijlocul guvernului său, la exercițiul suveranității, atât în ce privește funcțiile de guvernământ cât și judiciară, încadrându-se ca atare perfect, în formula constituțională engleză: "*The King in Parliament, the King in Council, the King in the Court*". Art. 5 din *Statut* afirmând că "*lui singur îi aparține puterea*

executivă", proclamă prin aceasta eminenta sa poziție constituțională de *Șef Suprem al Statului.*

În ceea ce privește funcția legislativă, *Regele* participă direct: prin inițiativa legilor și prin sancțiune; și indirect: prin convocarea corpului electoral și prin convocarea anuală a *Parlamentului*; de asemenea prin prorogarea sesiunilor, prin dizolvarea *Camerei Deputaților* și prin numirea *Senatorilor.*

În exercițiul funcției executive, *Regele* participă: prin promulgarea legilor; prin comandamentul suprem al forțelor de uscat, apă și aer; prin declarația de război; prin Tratatele de pace, alianță, comerț ș. a.; prin numirea în toate funcțiile *Statului*; prin dreptul de ordonanță; prin mijlocul regulamentelor și decretelor și prin numirea și revocarea *Miniștrilor.*

În fine, în exercițiul funcției judiciare, *Regele* intervine: prin numirea judecătorilor care administrează justiția ce emană de la *Rege*, în numele său, prin grațiere, amnistie și comutare; prin constituirea prin decret regal, a *Senatului* în *Înalta Curte de Justiție.*

Cum practica acestor atribuții ne este perfect cunoscută, ne vom permite să insistăm, mai pe larg, numai asupra unora dintre ele.

În calitatea sa de *Șef suprem al Statului* și de titular al puterii executive, *Regele* reprezintă în străinătate *Statul*, în toată plenitudinea lui. În art. 5, *Statutul* prescrie în general că *Regele* trebuie să aducă la cunoștința *Camerelor* toate tratatele încheiate, îndată ce interesul și siguranța *Statului* permite aceasta, aducere la cunoștință care trebuie să fie întovărășită de toate lămuririle necesare. Oportunitatea și momentul acestor prezentări *Parlamentului* sunt lăsate la completa discuție a *Șefului Statului.*

Singura condiție pusă exercițiului acestei funcții regale o găsim în același art. 5, în virtutea căreia "*Tratatele care:*

a) comportă schimbări de teritoriu;

b) sau sarcini pentru finanțele ***Statului****, nu pot intra în vigoare fără asentimentul* ***Camerelor***".

În ceea ce privește competența regală, pentru durata Tratatelor, *Regele* le poate abroga, stipulând un nou tratat; le poate proroga, și le poate denunța.

În afară de exercițiul puterilor enumărate mai sus, ordinea juridică recunoaște *Regelui* o sferă personală autonomă a voinței sale de *Șef al Statului*, precum și apartenența oarecăror drepturi publice individuale.

Realizarea concretă a acestor acte de autonomie se exprimă prin actele suverane pe care *Regele* le îndeplinește în calitatea sa de *Șef al Familiei Regale*, cât și prin acelea de care vorbesc art. 78 - 80 din *Statut*, relativ la calitatea *Regelui* de a putea conferi decorații și titluri de noblețe, emanate prin *Motu proprio.*

Am spus mai sus că *Regele* se bucură de oarecari drepturi publice individuale, speciale; unele din ele își iau caracterul constituțional din calitatea sa de suveran; altele au un caracter de drept public patrimonial. Printre primele avem: dreptul regelui la titlul de *Rege al Italiei*, "*prin grația lui* ***Dumnezeu*** *și prin* ***Voința Națională***" - legile de la 7 martie 1861 și 21 aprilie 1861 - precum și dreptul la titlul de "*Majestate*" - Decretul Regal din 1 ianuarie 1890; printre secundele găsim drepturile care revin *Regelui* în virtutea art. 19 din *Statut - Dotațiunea Coroanei* și *Lista civilă.*

Dotația Coroanei, cuprinde: *a)* o alocația anuală din bugetul *Statului*, și *b)* folosința tuturor bunurilor mobiliare și imobiliare ale *Coroanei.*

Credem că este oportum a aminti aci, în legătură cu drepturile *Coroanei*, și faptul că principii familiei regale și de sânge regal sunt și ei de asemenea titulari ai următoarelor drepturi publice: dreptul la titlul de *Alteță Regală*; acela de a deveni de plin drept *senator* al *Regelui*, la vârsta de 21 ani, cu vot de la 25 ani; drept public patrimonial.

Înainte de a încheia capitolul referitor la competența organului constituțional care e *Coroana*, vom spune câteva cuvinte despre caracterul de drept public al prerogativelor regale.

Prerogativele sunt garanții constituționale, asigurate în interesul public unor organe de *Stat*, pentru a-și putea îndeplini cu tot prestigiul necesar, atribuțiile ce le incumbă. Din pricina poziției sale eminente pe care o ocupă, *Regele* se bucură de cele mai multe și mai largi prerogative.

Între ele, mai importantă este aceea, prin care *Regele*, nefiind considerat ca un supus al *Regatului*, nu poate fi supus pentru toate actele sale, sancțiunilor legii comune. Într-astfel *Regele* nu poate fi citat ca martor înaintea judecății, nici citat personal și nici să fie elector politic. Prerogativa regală, care ar putea sintetiza pe toate celelalte, e consacrată în art. 4 din *Statut*, care proclamă că persoana *Regelui* "*este sacră și inviolabilă*".

Fiind inviolabil, *Regele* este juridicește și politicește iresponsabil în fața *Camerelor*, a legilor penale și a jurisdicțiilor. Prin art. 279 din *Codul Penal* se pedepsesc aceia care ar imputa *Regelui* responsabilitatea actelor

guvernului; iar prin art. 276 - 278 din *Codul Penal*, se asigură *Regelui* o protecție particulară. Aceleași articole se ocupă de prerogativele particulare de drept penal ale *Reginei*, *Principelui Moștenitor* și *Principilor familiei Regale*, în ceea ce privește protecția penală specială concedată persoanelor lor.

Regentul are aceleași atribuții ca și *Regele* și sunt cuprinse în prescripții speciale, în cadrul art. 79 - 81 din *Statut*.

Atribuțiile *Locotenentului* sunt acelea pe care *Regele* i le deleagă prin decretul de numire.

CAP. VI.

Guvernul Regelui: Șeful Guvernului, Miniștri, Consiliul de Miniștri

Dreptul obiectiv al formației sale

Ca și *Coroana*, în numele căreia de altfel activează, *Guvernul* este un organ complex al *Statului*.

În dreptul constituțional pozitiv italian, în temeiul art. 5 din *Statut*, guvernul este *Guvernul Regelui*. Iar articolul 1 al legii din 1925, asupra atribuțiilor și prerogativelor *Șefului Guvernului*, *Capo del governo*, spune că "*puterea executivă se exercită de Rege, prin intermediul* ***Guvernului Său****. Guvernul Regelui este constituit din* ***Primul Ministru****, **Secretar de Stat** și din **Miniștri Secretari de Stat**. **Primul Ministru** este șeful guvernului*".

În ceea ce privește modul de alcătuire a *Guvernului* de către *Rege*, acesta numește mai întâi pe *Primul Ministru*, căruia i se conferă prin aceasta calitatea de *Șef al Guvernului*, responsabil în fața *Regelui* de orientarea politică generală a *Guvernului*. Decretul de numire a *Șefului Guvernului* este contrasemnat de el; decretul de revocare este contrasemnat de succesorul său.

Miniștri Secretari de Stat sunt numiți și revocați de *Rege*, în urma propunerii *Șefului Guvernului*, ei sunt responsabili față de *Rege* și față de *Șeful Guvernului*, de toate actele și de toate măsurile luate în exercițiul funcției lor.

În urma instaurării noii ordini corporative în *Regatul Italiei*, de către *Partidul Național Fascist*, la numirea *Șefului de Guvern*, *Prim Ministru*,

ca și aceea a *Miniștrilor*, trebuie să ținem seama de art. 13 din legea din 9 decembrie 1928, asupra *Marelui Consiliu Fascist*. Acest articol prescrie:

1. Că *Marele Consiliu*, în urma propunerii *Șefului de Guvern*, va ține la zi o listă de nume pentru a fi prezentată *Coroanei*, în cazul lipsei *Primului Ministru*, *Șef de Guvern*.

2. Că menținându-se toate atribuțiile și prerogativele *Șefului Guvernului*, totuși *Marele Consiliu* va ține o listă de nume a persoanelor, care în caz de vacanță pot asuma funcții de guvernământ.

Într-astfel, atribuțiile constituționale ale *Coroanei*, în ceea ce privește numirea și revocarea tuturor miniștrilor, care compun *Guvernul* său, derivă din acțiunea combinată a art. 65 din *Statut* cu art. 2 din legea din 1925, mai sus citată.

Oficiul de *Prim Ministru*, în calitatea sa de *Șef de Guvern*, este organul constituțional direct și imediat prin care *Regele* își exercită atribuțiile sale de *Șef al funcției executive*. Ceilalți miniștri sunt șefii administrațiilor centrale ale *Statului*. Fundamentul atribuțiilor lor se găsește în *Statut* și în diferitele legi organice.

În ceea ce privește adunarea tuturor miniștrilor, care constituie astfel *Consiliul de Miniștri* în *Statul italian* nu se întâlnește termenul acesta și nici indicația că ar fi un organ constituțional al *Statului*; art. 65 - 67 nu vorbesc decât "*despre miniștri*", nu-l întâlnim consacrat decât în art. 6 al *Decretului Regal* din 14 noiembrie 1901, asupra "*determinării obiectelor de supus* ***Consiliului de Miniștri***".

Subsecretarii de Stat sunt organe auxiliare ale *Miniștrilor*. Ei sunt numiți și revocați de *Rege*, în urma propunerii *Șefului de Guvern*, în acord cu ministrul competent. Ei n-au atribuții proprii, ci le exercită în marginea delegației ce li se dă de către ministrul respectiv. - Legea din 12 februarie 1888 și *Decretul Regal* din 1 martie 1888; art. 2 din *Decretul Regal* din 10 iulie 1924.

Dreptul obiectiv al competinței sale

Atribuțiile și prerogativele Șefului guvernului, Miniștrilor și Consiliului de Miniștri

Dreptul de ordonanță

Coroana își exercită atribuțiile sale prin intermediul *Guvernului*

său, care este compus, după cum am văzut, din *Şeful Guvernului, Prim -Ministru* şi din *Miniştrii Secretari de Stat.*

Exercitându-se în aceleaşi domenii ca şi *Coroana*, atribuţiile *Şefului de Guvern* sunt şi ele diverse şi complexe. Rolul şi atribuţiile acestui *Şef de Guvern* le vom examina în lumina noilor legi constituţionale pe care şi le-a dat regimul fascist, care au făcut din vechiul *Preşedinte al Consiliului de Miniştri* organul central al guvernului *Regelui*.

Prima şi cea mai importantă, dintre aceste noi legi, este aceea din 25 decembrie 1925, asupra atribuţiilor şi prerogativelor *Şefului de Guvern, Prim Ministru, Secretar de Stat.* Prin această lege, oficiul de *Şef al Guvernului* capătă un caracter constituţional propriu, având atribuţii distincte de ale tuturor celorlalţi miniştri. Aceasta în virtutea principiului constituţional că *Şeful de Guvern* este responsabil pentru politica generală a *Guvernului* său, în faţa *Regelui*. Or, este echitabil ca cel ce îşi asumă răspunderile supreme să aibă şi puterile conforme.

Prin art. 3 al legii, se precizează că *Şeful Guvernului* dirijează şi coordonează opera *Miniştrilor*, decide asupra divergenţelor care se pot naşte între ei şi convoacă *Consiliul de Miniştri*, pe care tot el îl prezidează.

Prin art. 4, *Şeful Guvernului* are facultatea de a propune *Regelui*, constituirea şi atribuţiile noilor *Ministere*, măsura aceasta fiind tradusă în drept prin *Decret Regal*. Prin acelaşi articol, *Regele* poate să încredinţeze, tot prin *Decret Regal*, *Şefului Guvernului*, conducerea unuia sau mai multor ministere. *Şeful Guvernului*, la rândul său, poate ca printr-un decret să delege unui *Subsecretar de Stat* o parte din totalul atribuţiilor sale, în cadrul legii speciale de organizare a acelui minister.

În virtutea art. 5 din aceeaşi lege, *Şeful Guvernului* face parte din *Consiliul* pentru protecţia şi grija ce trebuie purtată persoanelor din familia regală.

În ceea ce priveşte interdicţia *Guvernului* în mersul lucrărilor *Corpurilor legiuitoare*, deja prin vechile regulamente ale *Camerelor* şi în baza art. 66 din *Statut*, îi era recunoscută *Guvernului* puterea de a interveni în momentul fixării ordinei de zi sau de a se opune la luarea în consideraţie a unui proiect de lege, venit din iniţiativă parlamentară, de a refuza şi răspunde imediat interpelărilor şi întrebărilor, de a cere ca propunerea unei moţiuni să fie trimisă la o epocă fixă, chiar îndepărtată.

Prima parte a art. 6 din noua lege, dispune că nici o propunere nu poate fi înscrisă la ordinea de zi, a vreuneia dintre *Camere*, fără

consimţământul *Şefului Guvernului*. Aceasta din consideraţia de a nu expune *Guvernul* la surprize care ar împieta asupra rolului şi responsabilităţii sale în ceea ce priveşte orientarea generală politică a *Statului*.

Celelalte dispoziţii ale art. 6 constituiesc o inovaţie faţă de conţinutul art. 56 din *Statut*, în ceea ce priveşte intervenţia de a prezenta, în aceeaşi sesiune, un proiect de lege respins de către una din *Camere*. Reproducem aci conţinutul articolului, referitor la această materie:

"*1)* ***Şeful Guvernului*** *are facultatea de a cere ca propunerea unei legi, respinsă de către una dintre* ***Camere****, să fie pusă la vot după scurgerea a trei luni de la data primului vot. În acest caz, se procedează fără discuţii la votarea propunerii de lege, prin scrutin secret. Când* ***Guvernul*** *ar avea de prezentat amendamente care cer reînnoirea votului, examenul şi discutarea propunerilor sunt limitate la zisele amendamente, procedându-se apoi la votul legii propuse prin scrutin secret.*

"2) ***Şeful Guvernului*** *are de altfel facultatea de a cere ca o propunere de lege respinsă de una din* ***Camere****, să fie transmisă celeilalte şi să fie examinată şi pusă la vot de către aceasta din urmă. Când o propunere de lege, deja aprobată de către una din* ***Camere****, este aprobată de cealaltă* ***Cameră*** *cu amendamente, noul examen şi noua discuţie în faţa* ***Camerii****, căreia propunerea a fost trimisă, sunt limitate de amendamente, după care se procedează, fără altceva, la votul prin scrutin secret, al legii propuse*".

În concluzie, în baza art. 6, proiectul de lege, aprobat de către cealaltă *Cameră*, căreia i-a fost prezentat de către *Şeful Guvernului*, nu devine lege, decât când ea a fost în mod legal aprobată de către *Camera* care l-a respins prima.

Legea din 25 decembrie 1925 atribuie *Şefului Guvernului* funcţiile de *Notar al Coroanei*. De asemenea el este, de drept, *Secretar al Ordinului Suprem al Sfintei Anunţiata*. Iar în virtutea art. 8, *Şeful Guvernului* desemnează, rând pe rând, *Ministrul* care trebuie să-l înlocuiască în caz de absenţă sau de împiedicare.

În afară de atribuţiile pe care i le dă *Şefului Guvernului* legea, mai sus citată, el mai posedă încă multe altele, în era noilor legi constituţionale ale regimului, care au fost promulgate ulterior datei de 1925. Aceste legi sunt: legile militare; *a)* din 24 decembrie 1928, care instituie funcţia de *Şef de Stat Major General* şi îi determină atribuţiile; *b)* asupra *Comisiei*

Supreme a apărării din ianuarie 1928, modificată în 1930; *c)* asupra constituirii *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*; legea asupra ordinii și atribuțiilor *Marelui Consiliu Fascist* (decembrie 1928, modificată prin legea din 14 decembrie 1929); legea *Siguranței publice* din 1926; legea asupra *Consiliului Național al Corporațiilor*, din martie 1930; legea asupra instituirii *Academiei Regale a Italiei*, din martie 1926; legea din 11 aprilie 1930, (care modifică pe cea din iunie 1854) relativă la regulile pentru promulgarea legilor, în sensul că actul de promulgare regală trebuie să fie totdeauna contrasemnat, în afară de *Ministrul* propunător, în mod egal și de către *Șeful Guvernului*. Tot *Șefului Guvernului* îi sunt conferite atribuțiile *Ministrului de Finanțe*, asupra "*Avocatura*" generală a *Statului* și asupra *Curții de Conturi*, precum și atribuțiile *Ministrului de Interne*, asupra *Consiliului de Stat*. Sub înalta supraveghere a *Șefului Guvernului* sunt plasate *Institutul Central de Statistică*, *Opera Națională a Orfanilor de Război*, *Opera Națională* ***Balilla***, *Comitetul permanent al Grâului*, ***Consulta***, *Heraldica Regală*.

Vom insista, oarecum, în legătură cu legile de mai sus, în ceea ce privește legile militare și importanța constituțională pe care a înțeles să le-o atribuie noul regim, politica militară fiind un alt câmp de activitate în care fascismul a înțeles să-și imprime doctrina sa.

Astfel, *Șeful de Stat Major General* nu mai este *Șeful de Stat Major* al legilor din 1908 și nici al celei din 1925; el nu mai are atribuțiile prevăzute de diferite legi și regulamente organice ale armatei. *Șeful de Stat Major General* este *Înaltul Consilier al Șefului Guvernului* în tot ceea ce se referă la organizația militară și defensivă a țării, care la rându-i îl ține în curent cu politica sa în tot ceea ce îl poate interesa pe *Șeful de Stat Major*. În calitatea sa de *Înalt Consilier al Șefului de Guvern*, *Șeful de Stat Major* propune aceluia liniile generale ale planului de ansamblu al războiului; la fel i se supun *Șefului Guvernului* programul exercițiilor militare de tot felul. Legea asupra *Șefului de Stat Major General*, spune: "*în timp de război,* ***Șeful de Stat Major General*** *va exercita atribuțiile care îi vor fi stabilite în sarcina sa de către* ***Guvern***."

În ceea ce privește prerogativele speciale ale *Șefului de Guvern*, ele sunt reglementate prin art. 5, 7 și 9 ale legii din 1925.

Art. 7 precizează că *Șeful Guvernului* precede în funcțiile publice și la ceremoniile oficiale pe *Cavalerii Ordinului Suprem al Sfintei Anunțiate*. De asemenea, prin buget, i se alocă anual pentru cheltuielile de reprezentare

o sumă, care trebuie să fie determinată prin *Decret Regal*.

Art. 9 din legea din 1925 și art. 9 din legea asupra *Apărării Statului*, din 1926, conțin dispoziții de garanții penale speciale persoanei și funcțiilor *Șefului de Guvern*. Iar în noul *Cod Penal*, prin art. 280, se pedepsește cu moartea atentatul contra vieții, integrității sau libertății personale a *Șefului Guvernului*. Art. 281 pedepsește de la 4 la 12 ani recluziunea, atentatul contra libertății sale; art. 80, pedepsește cu recluziune de la 1 la 5 ani ofensa adusă onoarei și prestigiului *Șefului Guvernului*.

Miniștri și Consiliul de Miniștri

Atribuții și prerogative

În calitatea lor de conducători ai administrațiilor centrale ale *Statului*, exercițiul tuturor acestor atribuții își are fundamentul în art. 65 și 67 ale *Statutului*. Ei exercită aceste atribuții conform legii și sunt responsabili față de *Rege* și *Capul Guvernului*.

Prerogativele generale ale *Miniștrilor* sunt cele prevăzute în art. 66 din *Statut*, de a avea liberă intrare în *Camere*, în calitatea lor de *Miniștri*, și de a fi ascultați, dacă o cer; aceea de a nu putea fi acuzați pentru acte îndeplinite în atribuțiile lor, decât de *Camera Deputaților* (art. 47 din *Statut*); aceea de a fi judecați de *Senat*, constituit în *Înaltă Curte de Justiție*, atunci când sunt acuzați.

Atribuțiile *Consiliului de Miniștri* sunt cele prevăzute în regulamentul organic din 14 noiembrie 1901, iar prin legea 100 din 1926 s-a menținut în vigoare competința deliberativă a *Consiliului de Miniștri, care* trebuie să fie consultat la numirea *Șefului de Stat Major General*, pentru numirea *Academicienilor* Italiei și în toate funcțiile *Academiei*, iar în virtutea art. 5 al legii asupra *Consiliului Național al Corporațiilor*, variațiile și adăugirile în compoziția listei membrilor de drept ai acestui *Consiliu* trebuie deliberate de către *Consiliul de Miniștri*, în urma propunerii *Șefului de Guvern*.

Art. 289 din *Codul Penal* acordă *Consiliului de Miniștri* protecția specială, reprezentată printr-o pedeapsă pentru orice act care ar tinde să împiedice exercițiul atribuțiilor sale, considerând acest act ca un atentat la un organ constituțional de Stat.

Dreptul de ordonanță

*Art. 6 din **Statut** și legea Nr. 100 din 31 ianuarie 1926, asupra facultății puterii executive de a emana reguli juridice*

Art. 6 din *Statut* consacră principiului fundamental care activează exercițiul dreptului de ordonanță. Având în vedere că puterea executivă se exercită de către *Rege*, prin mijlocul *Guvernului* său, *Guvernul Regelui* va exercita puterea suverană a acestuia, pe baza art. 6 din *Statut*, prin ordonanțe și regulamente.

Pentru înțelegerea legii din 1926, care a rezolvat problema limitelor în cadrul cărora se desfășoară dreptul de ordonanță al puterii executive, trebuie să ne mai servim de art. 6, 65 și 67 din *Statut*, precum și art. 5 din legea din 1865, asupra *Contenciosului Administrativ*, care prescrie: "*Autoritățile judiciare vor aplica actele administrative și regulamentele generale și locale, în măsura în care acestea vor fi conforme cu legea*".

Legea din 1926, asupra facultății puterii executive: *a)* de a emana reguli juridice și *b)* reguli, având forță de lege, a remediat o atare stare de lucruri păgubitoare pentru viața și activitatea funcției de guvernământ.

Legea se împarte în două: prima parte (art.1și2), reglementează exercițiul dreptului de ordonanță, dând puterii executive facultatea de a emana, prin Decret Regal, reguli juridice relative la regulamentele de executare în uzajul facultăților funcției executive, la organizarea, la funcționarea și la ordinul personalului administrațiunilor de *Stat*, chiar atunci când e vorba de materii, care până aci fuseseră reglementate de lege (art. 1). Prin art. 2 se prevede aprobarea prin decret a contractelor stipulate de *Stat*, în cazurile pentru care o lege este cerută.

Partea a doua (art. 3) se referă: 1) la delegația dată de *Parlament Guvernului* de a emana reguli juridice, având forță de lege, și 2) la întrebuințarea extraordinară a dreptului de ordonanță pentru cauză de necesitate (decrete-legi).

Același art. 3, prevede că *decretul-lege* trebuie prevăzut cu clauza de a fi prezentat *Parlamentului*, pentru conversiunea lui în lege. Când una dintre cele două *Camere* aprobă proiectul de lege, președintele său îl transmite în 5 zile *Președinției* celeilalte *Camere*:

*"Dacă una dintre **Camere** refuză conversiunea în lege, **Președintele** dă o comunicare în «**Gazeta oficială**», și decretul încetează de a mai fi în vigoare, cu începere din ziua acestei publicațiuni:*

"Dacă decretul este convertit în lege, cu amendamente, eficacitatea amendamentelor ia dată cu începere din ziua acestei publicațiuni.

*"Dacă în doi ani de la publicarea sa, **Decretul** n-a fost convertit în lege, el încetează de a fi în vigoare, cu începere de la ziua scadenței acestui termen*".

Prin garanțiile constituționale prevăzute, această lege de reformă constituțională nu înseamnă un abuz al puterii executive, ci cel mult o așezare în veritabila sa lumină a principiului diviziunii puterilor în *Stat*; regula de drept, conținută în a doua parte a art. 6 din *Statut*, a căpătat o interpretare autentică, mai conformă cu sarcinile și responsabilitățile pe care le comportă funcția complexă a guvernământului.

CAP. VII.

Parlamentul. Camera - Senatul

Dreptul obiectiv al formației sale

Despre Camera Deputaților

Dintru început putem spune că dreptul obiectiv al formației unei *Camere elective* este conținut în legea electorală politică. Această lege își propune pe de o parte să facă mai organică legătura între diferitele probleme și soluții de drept constituțional și societatea națională constituită în *Stat*, iar pe de altă parte ca funcționarea practică a electoralului să se miște în permanență pe liniile principale care stau la baza juridică a unui *Stat* și a regimului său politic. Din această cauză, elaborarea unei legi electorale suscită multiple și dificile probleme, pe care fiecare regim politic înțelege să le rezolve, în conformitate cu doctrina și tendințele sale.

În lumina acestor considerații generale, vom păși la istoricul legislației electorale italiene și numai după aceea ne vom opri asupra conținutului și principiilor care stau la baza noii legi electorale fasciste Nr. 1.993 din 2

septembrie 1928.

Prima lege electorală italiană fu promulgată în executarea art. 83 din *Statut*, la 13 zile după publicarea acestuia, printr-un *Edict al Regelui* Carol Albert, la 17 martie 1848. Numărul deputaților era de 222; alegerile se făceau prin colegiu uninominal și cu balotaj; sufragiul era restrâns.

Legea din 20 noiembrie 1859 mări numărul deputaților la 260, dar conservă intacte celelalte dispoziții. Prin diferitele modificări succesive, numărul deputaților trecu la 387 în 1860, apoi 443, 493 și, în sfârșit, 508.

Legea din 5 mai 1891, menținând cele 508 locuri, introduse scrutinul de liste cu vot limitat.

Legile din 30 iunie 1912, Nr. 665 și 666, introduseră sufragiul universal, conservând colegiul uninominal și introducând votul cu buletinul imprimat în plicul *Statului*, și cu prezentarea anticipată a candidaturii.

Legea din 2 septmbrie 1919, prin *Decretul Regal* din 10 septembrie 1919, introduse reprezentarea proporțională, constituind 54 colegii, compuse fiecare dintr-una sau mai multe provincii alăturate pentru a alege 508 deputați.

Decretele din 2 aprilie 1921 și 20 martie 1921, măriră numărul deputaților la 555 și pe al colegiilor îl reduseră la 40.

Legea din 13 decembrie 1923 introduce sistemul majoritar, care asigura listei care obținea cel mai mare număr de voturi, cu condiția ca acest număr să nu fie inferior de 25% din votanți, două treimi din mandate, adică 356, lăsând o treime, adică 179 mandate, minorităților. Colegiile erau fixate la un număr de 15.

Legea din 15 februarie 1925, restabilește scrutinul uninominalminal cu 500 colegii, declarând ales, prin scrutin secret, candidatul care ar fi obținut în circumscripția sa cel mai mare număr de voturi.

Vine, în sfârșit, legea electorală în vigoare, text unic, aprobat prin *Decretul Regal* Nr. 1.993 din 2 septembrie 1928.

Înainte de a intra în examinarea acestei legi, ne vom opri pentru scurt timp asupra dispozițiilor fundamentale pe care *Statutul* le conține în această materie.

În virtutea art. 39 din *Statut* "*Camera electivă este compusă din deputați aleși de colegiile eletorale, în conformitate cu legea*", iar prin art. 41: "*Deputații reprezintă națiunea, și nu provinciile în care au fost aleși. Nici un mandat imperativ nu li se poate da de către alegătorii lor*". Articolele: 40 din *Statut* prevede condițiile de eligibilitate, art. 42 durata

Camerei elective, art. 60, competința *Camerei* pentru judecarea validității titlului electoral, art. 9 atribuțiile *Regelui* de a dizolva *Camera*, art. 64 incompatibilitatea funcției de *Deputat* cu aceea de *Senator*.

Noua lege electorală a promovat două mari reforme în organizarea sufragiului electoral. Pe de o parte, a modificat metoda de votare pentru constituirea *Camerei elective*, pe de altă parte a schimbat radical criteriile care se aflau până acum la baza electoratului. Sufragiul universal, conceput abstract, cantitativ, numeric și individualist, a fost înlocuit printr-un sufragiu care își găsește fundamentul în activitatea productivă a fiecărui individ, în spiritul principiilor conținute în *Charta Muncii*.

Prin această lege, care a păstrat exigențele primordiale ale electoratului - sex, vârstă, naționalitate, situație penală - s-a stabilit următoarele categorii de electori: 1) acei care plătesc o contribuție sindicală în termenii legii Nr. 563, din 3 aprilie 1926; 2) administratorii și membrii unei societăți sau a altui organ care plătesc o contribuție sindicală în termenii zisei legi; 3) cei care plătesc cel puțin 100 lire impozite directe anuale către *Stat*, provincie sau comună; 4) proprietarii și uzufructuarii, de cel puțin un an, a titlurilor nominative ale *Datoriei Publice a Statului* sau titluri nominative lansate de provincii sau comune pentru o rentă de 500 lire; 5) acei care încasează apuntamente sau salarii, o pensie sau orice alocație cu caracter continuu în sarcina bugetului *Statului*, provinciei, comunelor sau altor instituții supuse prin lege protecției și supravegherii *Statului*, provinciilor sau comunelor; 6) membrii clerului catolic, seculari sau regulați, sau miniștrii cultelor admise de *Stat*.

Dat fiind cultul pe care *Fascismul* înțelege să-l întrețină în jurul nucleului social primordial care este familia, s-a admis dreptul de vot tuturor bărbaților în vârstă de 18 ani, însurați sau văduvi cu copii, cu condiția ca ei să fie în posesia tuturor celorlalte exigențe cerute de lege prin art. 2.

Prin art. 6 se prevede suspendarea temporară pentru exercițiul votului subofițerilor și soldaților sub arme, cu excepția mareșalilor și gradelor corespunzătoare. Art. 7 localizează exercițiul dreptului electoral în teritoriul comunelor, fapt pentru care electorul nu-și poate exercita dreptul său decât în comuna pe lista căreia a fost înscris. Art. 9 cuprinde principiul general al revizuirii anuale a listelor. Aceste liste însă nu vor fi alcătuite în întreaga lor unitate decât la fiecare 5 ani când *Ministrul de Interne* va ordona birourilor municipale, prin aplicarea facultății care lui îi este

încredințată. Listele electorale permanente nu pot fi modificate decât prin efectul revizuirii anuale, la care se procedează în conformitate cu dispozițiile legii.

Legea electorală italiană, părăsind sistemul proporțional, adoptă colegiul unic național, acesta în virtutea criteriilor doctrinare în care regimul național fascist concepe raportul între suveranitate, locuitori și forțele lor asociate.

Numărul deputaților este de 400, întregul *Regat* formând un colegiu unic național. "*Colegiul unic național este convocat de* ***Rege***".

Alegerea deputaților se face în trei faze succesive: *a)* propunerea candidaților de către asociațiile sindicale; *b)* desemnarea celor 400 de candidați de către *Marele Consiliu Fascist*; *c)* votul corpului electoral. Regulile după care se realizează funcționarea colegiului unic național sunt conținute în art. 47-54, titlul 3, al legii.

Propunerea candidaților aparține, înaintea tuturor, *Confederațiilor de muncă ale sindicatelor* legalmente recunoscute. Aceste organe propun un număr total de candidați egal cu dublul numărului de deputați sortiți să fie aleși, adică 800 candidați. Repartizarea acestui număr între diferitele *Confederații* este stabilită printr-un tablou anexat legii. Întrunirile organizate pentru a delibera asupra propunerii candidaților au loc la Roma. Votul are în vedere principiul majoritar. Un notar regal înscrie rezultatul votului într-un proces-verbal.

În afară de *Confederațiile* prevăzute de legea din 1926, facultatea de a propune candidați mai este conferită și altor persoane morale, legalmente recunoscute, după o procedură specială.

Propunerile odată făcute, sunt transmise *Secretariatului Marelui Consiliu Fascist.*

După cum am spus mai sus, desemnarea pentru corpul electoral, a candidaților pentru cele 400 de locuri, se face de către *Marele Consiliu Fascist.*

Marele Consiliu Fascist întocmește o listă de deputați, desemnați, luându-i din lista prezentată de secretariat în ordinea alfabetică, având însă libertatea de a-i lua și din afară, când găsește necesar, putând în modul acesta să introducă în *Cameră* o serie de personalități marcante ale vieții publice.

Lista astfel întocmită, prevăzută cu semnul *fasciei-lictor*, conform cu modelul prescris prin emblema *Statului*, se publică în "*Gazeta Oficială*" și se afișează în toate comunele *Regatului*, prin grija *Ministrului de Interne*.

Buletinul de vot al *Statului* este preparat în două tipuri de dimensiuni egale, care poartă amândouă, pe partea interioară, semnul *fasciei-lictor* și formula: "*Aprobați lista deputaților desemnați de către Consiliul Național al Fascismului* ?"

Primul tip, de culoare albă în exterior, reproduce în interior și pe toată suprafața sa culorile drapelului național și poartă dedesubtul formulei, răspunsul "*Da*"; celălalt tip, de culoare albă, atât în exterior, cât și în interior, poartă sub formulă, răspunsul "*Nu*".

Deci corpul electoral nu are a se pronunța decât prin "*Da*" sau "*Nu*". Votarea trebuie să rămână deschisă până la 7 seara.

Curtea de Apel din Roma, formată din *Președinte* și cei 4 *Președinți de secție*, este constituită în *Biroul Electoral Național*.

În determinarea numărului sufragiilor, se vor socoti toate voturile cu excepția acelora a căror nulitate a fost declarată și a acelora contestate și neatribuite. Dacă jumătate plus unul din voturile valabil date e favorabilă listei, *Curtea de Apel* declară aprobată și proclamă aleși pe toți deputații desemnați pe această listă.

Dacă jumătate plus unul din voturile valabil exprimate este contrară listei, *Curtea de Apel* declară că ea nu este aprobată. Paritatea echivalează cu aprobarea.

În virtutea art. 60 din *Statut* și 86 al legii electorale politice, îi aparține *Camerei Deputaților* dreptul de a se pronunța definitiv asupra eventualelor contestații.

Prevăzând cazul când lista persoanelor desemnate de *Marele Consiliu Fascist* nu a fost aprobată, legea prevede reînnoirea alegerii și modul cum se va proceda la această nouă consultare.

Când lista nu a fost aprobată, *Curtea de Apel* din Roma ordonă printr-un decret reînnoirea alegerii cu liste concurente și fixează data votării, nu mai înainte de 30 zile și nici peste 45 de zile de la data decretului.

La noua alegere, toate asociațiile și organizațiile care cuprind mai mult de 5.000 membri, toți electori regulat înscriși, au drept de a prezenta liste de candidați.

Noile liste purtând numele și prenumele candidatului nu pot să cuprindă mai mult de trei pătrimi din numărul deputaților de ales. Candidatul nu poate figura pe mai multe liste.

Ne mai fiind buletin de *Stat* tip unic, buletinul va fi preparat prin grija diferitelor asociații interesate; iar distribuirea lor se face prin grija și responsabilitatea acelorași asociații.

Odată votarea terminată, prezidentul o declară închisă și instrumentând un proces-verbal, trimite rezultatul *Curții de Apel* din Roma. *Curtea de Apel*, constituită în *Biroul Electoral Național*, colectivizează voturile întrunite de fiecare listă și proclamă rezultatul votului. Toți candidații de pe liste care au obținut cel mai mare număr de voturi sunt declarați aleși. În acest sistem se face loc și reprezentării proporționale.

Oricine poate fi ales deputat, cu condiția să îndeplinească condițiile prevăzute de art. 40 din *Statut*, afară de vârstă care a fost fixată la 25 ani și sub rezerva dispozițiilor legii Nr. 555, din 13 iunie 1912, asupra naționalității.

Deputații care vor refuza să jure după formula art. 49 din *Statut*, sunt considerați decăzuți din mandatul lor.

O nouă incompatibilitate parlamentară înscrisă de noul regim a fost aceea prin care se declară ca incompatibili de a ocupa scaunul de deputat pentru înscrișii în *Partidul Național Fascist* care îndeplinesc funcții de consuli și miniștri de legație, acelea de secretari generali ale celor mai importante organizații sindicale, și acelea de secretari provinciali.

Ultima lege electorală italiană a inaugurat un nou sistem pentru organizarea funcției legislative în *Stat*. Părăsindu-se alegerea individuală, acest sistem ține seama de noile condiții morale și economice ale societății naționale integrată în *Stat*. Printr-o modernă organizare a sufragiului universal, *fascismul* a ținut să împletească elementul formal politic cu elementul economic din considerentul că, în structura morală și materială a societății naționale încadrată în *Stat*, *Dreptul*, *Politica* și *Economia*, trebuie să alcătuiască o unitate. Spiritul și fundamentul noii legi electorale se cuprind perfect în formula: "*Nu voturi pentru nume, ci voturi de programe și orientare politică*".

Despre Senat

Reprezentanța politică, în dreptul constituțional italian, este organizată în două *Camere*, în virtutea art. 3 din *Statut*; unul dintre aceste două corpuri îl alcătuiește *Senatul*, despre a cărui drept obiect de formațiune ne ocupăm aci.

Pentru formarea *Senatului*, două tipuri mai sunt răspândite în practica constituțională: *a)* prin mijlocul elecțiunii directe sau de al doilea grad; *b)* prin sistemul mixt: formație prin ereditate, numire pe viață și alegere.

Senatul italian, neîncadrându-se exact în nici unul din aceste cazuri, are caracterul unei formațiuni particulare: la realizarea lui nu participă sub nici o formă principiile elecțiunii, nici directe, nici indirecte. Art. 33 și 34 din *Statut* ne lămuresc asupra formării *Senatului*.

În prima parte a art. 33 stă scris: "***Senatul** este compus din membrii numiți pe viață de **Rege**, într-un număr care nu este limitat, având vârsta de 40 ani împliniți și aleși printre categoriile următoare*". Iar art. 34 precizează că *Principii* din familia regală fac parte de plin drept din *Senat*. Ei intră în *Senat* la vârsta de 21 ani, cu drept de vot de la 25 ani. Ei se așează imediat după *Președinte*. Plinul drept al *Principilor* din familia regală coincide totdeuna cu demnitatea de *Alteță Regală*.

Ca atare *Senatul italian* se compune din: *a)* membri de drept, în persoana *Principilor* din familia regală, și *b)* din membri numiți pe viață de către *Rege*.

Condițiile necesare pentru acești din urmă, pentru a putea fi numiți senatori, sunt: vârsta, naționalitatea italiană și folosința drepturilor politice.

Alegerea senatorilor numiți de *Rege*, se face alegându-i din cele 21 categorii, precizate de art. 33:

1) *Episcopii* și *Arhiepiscopii Statului*; 2) *Președintele Camerei Deputaților*; 3) Deputații, după trei legislaturi sau 6 ani de exercițiu; 4) *Miniștri de Stat* - demnitate onorifică fără funcție politică; 5) *Miniștri Secretari de Stat*; 6) *Ambasadorii*; 7) *Trimișii extraordinari* după trei ani de funcțiune; 8) *Prim - Președinții* și *Președinții Magistraturii*, *Casației* și ai *Curții de Conturi*; 9) *Prim - Președinții Magistraturii de Apel*; 10) *Avocatul General* pe lângă *Magistratura Casației* și *Procurorul General*, după 7 ani de funcțiune; 11) *Președinții Secțiilor de Apel*, după 3 ani de funcțiune; 12) *Consilierii Curții de Casație* și ai *Curții de Conturi*, după 3 ani de funcțiune; 13) *Avocații Generali* și fiscali generali pe lângă *Magistratura de Apel*, după 5 ani de funcțiune; 14) *Ofițerii Generali* de uscat și mare; 15) *Consilierii de Stat*, după 5 ani de funcțiune; 16) Membrii *Consiliilor de provincie*, după trei alegeri la președinția acestora; 17) *Intendanții Generali* (actualmente *Prefecții Regatului*), după 7 ani de serviciu; 18) Membrii *Academiei Regale de Științe*, după 7 ani de la numire; 19) Membrii ordinari ai *Consiliului Superior al Instrucției Publice*, după

7 ani de exercițiu; 20) Cei care prin servicii sau merite eminente ar fi ilustrat *Patria*; 21) persoanele care de trei ani plătesc 3.000 lire impozite directe, din bunurile sau industriile lor.

Numirea senatorului, ales dintr-una din categoriile enumărate mai sus, comportă, două faze:

Prima fază cuprinde Decretul Regal de numire. Acest decret este un act complex, care necesită concursul voinței *Regelui* și aceea a *Guvernului* său, ca orice act de guvernământ făcut în temeiul art. 67 din *Statut*. Art. 2 din *Regulamentul* din 14 noiembrie 1901, prevede : "***Consiliul de Miniștri*** *deliberează numirea unui senator*"; acesta trebuie interpretat în sensul că acesta deliberează numai propunerea de numire, care trebuie prezentată *Regelui*, nu însăși numirea.

Decretul de numire este, deci, un act suveran pe care un organ al *Statului* are competința constituțională de a-l emana; în litera și spiritul art. 60 din *Statut*, nu-i aparține *Senatului* sarcina de a reexamina în toate elementele sale *Decretul Regal*.

A doua fază a numirii unui *Senator* este actul de validare din partea *Senatului*. Judecata *Senatului* nu atinge rațiunile pentru care s-a ajuns la numire. Art. 104 din *Regulamentul Senatului* interzice *Comisiei de verificarea titlurilor* să facă aluzii sau motivări asupra meritelor personale ale numitului.

Actul de validare al *Senatului* comportă numai recunoașterea că numirea este conformă cu legea, fiindcă este de competința *Senatului* să judece dacă titlul pe baza căruia numirea a fost făcută intră în categoriile enumărate de art. 33 din *Statut*. Numai în cazul când indicația categoriei lipsește, *Comisia Senatului* restituie decretul *Guvernului*, pentru ca acesta să facă cunoscut oficial titlul pe baza căruia numirea e fundată.

Art. 1-11 din *Regulamentul Senatului* se ocupă de constituirea *Președinției* și atribuțiile *Președintelui*. În urma dispozițiilor statuate din 1920, art. 3 din *Regulament* a căpătat o mai largă interpretare. Art. 3 precizează: "*odată constituit în mod provizoriu,* ***Senatul*** *procedează imediat, în aceeași ședință, prin voturi separate și scrutin secret, la designarea respectuoasă către* ***Coroană****, a* ***Senatorilor*** *pe care* ***Adunarea*** *ar dori să-i vază numiți de* ***Rege****,* ***Președinte*** *și* ***Vicepreședinți***."

Designarea către Rege a *Președintelui* și celor 4 *Vicepreședinți*, este comunicată *Șefului Guvernului* prin *Președintele provizoriu*. Dacă regele acceptă, el semnează decretul de numire.

Având în vedere alcătuirea sa, putem spune că *Senatul Italian* este o *Adunare Națională* reprezentativă a *Statului*.

Dreptul obiectiv al competinței sale

Despre atribuțiile constituționale ale Camerelor

"*Doctrina constituțională italiană consideră aceste două ramuri ale* ***Parlamentului*** *ca două organe de guvernământ ale* ***Statului*** *și* ***Națiunii****, în colaborare activă și solidară cu acțiunea* ***Guvernului Regelui****; în* ***Parlament****, în* ***Administrație****, în* ***Politică*** *și în* ***Justiție***", scrie prof. Chimienti (***Op. cit.***, pag. 501).

În privința atribuțiilor, trebuie să remarcăm de la început că fiecare *Cameră* le exercită în mod izolat; fac excepție atribuțiile cu caracter constituant prevăzute de art. 15 din *Statut*, în virtutea căruia, în lipsă de descendent masculin și de mamă, *Camerele* convocate de către *Consiliul de Miniștri* procedează la numirea *Regentului*. De asemenea, în cazul art. 22 din *Statut* cele două *Camere* se întrunesc împreună pentru a lua jurământul noului *Rege* și a asculta *Discursul Tronului* la inaugurarea unei noi legislaturi.

Atribuțiile *Camerelor* se disting în: A) atribuții cu caracter normativ pentru legislație; B) atribuții de colaborare și de control al anumitor acte ale *Guvernului Regelui*; C) atribuții de puteri constituționale speciale.

A) Este de la sine înțeles că cele mai importante dintre atribuțiile constituționale ale celor două *Camere* sunt cele cu caracter normativ în vederea legislației. Această activitate de preparare a normelor se mișcă în două direcții: 1) în vederea reglementării raporturilor sociale dintre particulari și pentru formația și funcționarea organelor constituționale de *Stat*, și 2) pentru organizarea raporturilor economice între diferitele categorii sociale, precum și pentru constituirea organelor proprii în vederea aducerii la îndeplinire și rezolvarea acestor raporturi. *Camerele* participă la întocmirea legilor în baza art. 3, 10, 48, 52-56 din *Statut*. Ele participă la elaborarea atât a legilor formale cât și la aceea a legilor materiale, împărțite la rândul lor în legi de drept public, au un caracter constituțional fiindcă se referă la materii esențiale, cum ar fi: forma de guvernământ monarhic al Statului, compunerea și funcționarea organelor de *Stat*, ordinea corporativă etc.;

B) În ceea ce priveşte atribuţiile de control şi de colaborare la oarecari acte de guvernământ ale funcţiei executive, *Camerele* exercită acest drept prin intermediul institutelor constituţionale care sunt: 1) legile formale, şi 2) întrebările, interpelările, moţiunile, anchetele şi ordinea de zi.

Legea formală îşi ia caracterul din forma legislativă dată conţinutului său. Formula generală a acestei legi este caracteristică. "***Guvernul Regelui** este autorizat* ... ", "*Se concede **Guvernului Regelui** facultatea de a* ...". Printre legile formale trebuie să socotim acelea de aprobarea bugetului, acelea de credite, adiţionale, anchetele votate printr-o lege, legile pentru dotarea *Coroanei*, legile de delegaţie, legile de pensii privilegiate.

Ne vom opri câte puţin asupra unora dintre ele.

Legile financiare sunt discutate şi aprobate conform dispoziţiilor generale din art. 52-55 şi 63 din *Statut* şi a dispoziţiilor speciale prevăzute în *Regulamentele Camerelor*.

Formula legislativă prin care se aprobă proiectul de buget arată clar natura legii de finanţe. Pentru bugetul veniturilor: "***Guvernul Regelui** este autorizat să determine şi să perceapă, după legile în vigoare, impozitele şi taxele de orice specie, de a priveghea la repartizarea veniturilor monopolizate, după tarifele în vigoare, şi de a face să intre în **Casele Statului** sumele şi reţetele care îi sunt datorate pentru exerciţiul financiar care merge de la ... până la ... conform prevederilor veniturilor conţinute în prezenta lege. El mai este de asemenea autorizat să facă executive rolurile de impozite pentru exerciţiul sus zis*".

Pentru bugetul cheltuielilor, formula e următoarea: "***Guvernul Regelui** este autorizat să plătească cheltuielile ordinare şi extraordinare **Ministerului** ... conform cu prevederile prezentei legi*".

Legile de delegaţie conţin concesiunile de puteri făcute funcţiei executive care sunt proprii funcţiei legislative. Printre acestea deosebim: *a)* legi de pline puteri cu facultatea generală acordată *Guvernului* de a se substitui operei *Parlamentului*, în toate materiile care sunt de competinţa acestuia; *b)* legi de puteri extraordinare cu facultatea limitată de materiile imperativ indicate prin lege.

Legile speciale de autorizare şi aprobare conţin în ele veritabile măsuri administrative. Între ele sunt: *a)* legile care aprobă anchetele propuse de *Guvern*; *b)* legile de aprobarea tratatelor, în special a acelora care comportă o sarcină pentru finanţele *Statului* sau schimbări de teritorii - art. 5 din *Statut*; *c)* legile asupra dotării *Coroanei* - art. 19 şi 21 din *Statut*.

Una dintre numeroasele atribuţii comune celor două *Camere* este şi aceea relativă la dreptul de iniţiativă prevăzut de art. 10 din *Statut*.

Deşi, în regulă generală, iniţiativa legilor aparţine *Guvernului*, totuşi această iniţiativă legislativă se poate exercita şi de *Camere*, prin intermediul membrilor respectivi.

Dreptul de iniţiativă parlamentară.

În ceea ce priveşte procedura de urmat la *Senat*, trebuie mai întâi ca legea să fie autorizată la simpla lectură cel puţin de către patru birouri, şi apoi dezvoltată în şedinţă publică, în care *Senatul* deliberează dacă ea trebuie să fie luată în considerare; şi în cazul afirmativ i se aplică procedura normală.

Pentru *Camera Deputaţilor*, autorizarea lecturii e suprimată şi propunerile de legi sunt mai întâi dezvoltate pentru luarea în consideraţie, şi odată acestea obţinute, se urmează procedura normală.

Interogările şi *interpelările* sunt făcute *Guvernului* de unul sau mai mulţi *Deputaţi*, în scopul de a obţine lămuriri din partea acestuia asupra unor chestiuni speciale de politică generală sau de administraţie.

Pentru *întrebare* se poate cere un răspuns scris care, semnat de *Ministrul* sau *Subsecretarul de Stat* respectiv, se inserează în procesul-verbal al şedinţei *Camerei*. Se dezvoltă de obicei la începutul şedinţei.

Interpelările referindu-se la chestiuni mai complexe, angajează o discuţie mai amplă. În *Camera Deputaţilor*, această discuţie se limitează la interpelator şi *Ministrul* interpelat; la *Senat*, pot interveni în discuţie şi alţi *Senatori*.

Regulamentul Camerei Deputaţilor prevede cazul când ca urmare a unei interpelări, interpelatorul sau alţi *Deputaţi* pot prezenta o *moţiune*.

Anchetele parlamentare se ordonă, respectiv, de către fiecare *Cameră*. Aceste anchete au drept scop să procure *Adunării* informaţii şi acte în legătură cu anumite chestiuni care ar interesa *Adunarea* respectivă. Ele au caracterul de propuneri din iniţiativă parlamentară şi ca atare urmează procedura obişnuită;

C) Exerciţiul atribuţiilor de puteri constituţionale speciale conferite *Camerelor* cuprinde: *a)* reglementarea interioară şi validarea propriilor membri, şi *b)* atribuţiile judiciare ale celor două *Camere*.

Aceste atribuţii judiciare sunt speciale fiecărei dintre *Camere*. Pentru

Camera Deputaților: 1) concedarea autorizației de a se intenta o acțiune împotriva unui membru al său; 2) acuzația *Miniștrilor*, și 3) aplicarea sancțiunilor prevăzute de art. 120 al legii electorale.

Pentru *Senat*: 1) judecarea propriilor săi membri; 2) judecarea *Miniștrilor* acuzați de către *Camera Deputaților*, și 3) judecarea crimelor de înaltă trădare.

Prerogativele parlamentare

Ca și atribuțiile parlamentare, prerogativele pot fi comune celor două *Camere* sau speciale fiecăreia dintre ele.

Prerogativele comune sunt: *a)* puterea de reglementare în interior; *b)* puterea de a decide asupra chestiunii prerogativelor parlamentare; *c)* opinii emise și voturi ale celor două *Camere*; *d)* puterea de poliție conferită *Președinților* respectivi în interiorul *Adunărilor*; *e)* puterea disciplinară asupra propriilor membri; *f)* drept de apreciere suverană asupra actelor interioare și cheltuielilor propriilor bugete, precum și asupra situației funcționarilor proprii.

Prerogativele speciale, la *Senat*: *a)* necesitatea unui ordin al *Senatului* pentru a se putea proceda la arestarea unui *Senator*, în afară de cazul flagrantului delict; *b)* competența *Senatului* pentru a judeca delictele imputate membrilor săi. În ceea ce privește *Camera*: *c)* precăderea în examinarea și aprobarea legilor fiscale și cu caracter de finanțe; *d)* competența pentru a acorda autorizarea de a se proceda la arestarea unui *Deputat* pentru a putea fi tradus în fața instanțelor judecătorești, în materie penală.

Prerogativele parlamentare își găsesc sediul în articolele: 10, 37, 45, 51 și 61 din *Statut*.

CAP. VIII.

Partidul Național Fascist și despre Miliția Voluntară pentru Siguranța Națională

Începând cu acest capitol, ne vom ocupa de cele trei instituții constituționale, dintre cele mai reprezentative și specifice noului regim

constituțional, introduse în Italia de regimul fascist. Ele sunt: *Partidul Național Fascist, Marele Consiliu Fascist* și *Consiliul Național al Corporațiilor*. Ne vom ocupa de ele, pe rând, în ordinea stabilită aci.

Orice regim politic, sub orice formă ar fi organizat și s-ar manifesta, este un regim politic de partid.

În *Statul* condus sub forma reprezentativă, funcția de guvernământ, esențială în viața *Statului*, operează sub sugestia celui mai puternic dintre curentele vieții naționale, reprezentat printr-un partid. Singura diferență care există, din acest punct de vedere, între regimul fascist și celelalte regimuri, să le zicem democrate, stă în faptul că pe câtă vreme acestea din urmă, din pricina concepției lor despre suveranitate, cred să națiunea compusă din indivizi nu-și poate exercita veritabil dreptul său de suveranitate decât prin manifestarea liberă a tuturor curentelor care agită viața socială a unei națiuni - curente reprezentate prin diferite partide -, [pe când] regimul fascist, în virtutea doctrinei sale, care concepe națiunea ca o entitate nediversificată în aspirațiile ei morale și interesele sale sociale, declară francamente că, în sânul unui *Stat național*, nu poate exista decât un singur partid, reprezentant al tuturor curentelor manifestate în cadrul națiunii și sinteză a tuturor aspirațiilor ei morale și materiale.

Este cazul *Partidului Național Fascist*.

Din această cauză acest partid nu s-a oprit la faptul politic al cuceririi puterii, considerată ca un fruct al victoriei sale față de restul partidelor. El s-a afirmat și s-a consolidat pe baza unor anumite principii, atât în domeniul economic, cât și în domeniul politic.

Procedând astfel, *Partidul Național Fascist* a devenit punctul central al regimului, având o disciplină proprie și o doctrină proprie. În modul acesta, partidul devine, în regimul fascist, elementul cel mai puternic, cel mai specific și cel mai permanent al acestui regim. Este "*coloana vertebrală a regimului*", cum l-a definit Mussolini însuși. Și, după cum foarte bine remarcă dl. G. Roux în cartea sa ***L'Italie Fasciste***, e de notat că dl. Mussolini este în același timp "*Capo del Governo*", - titlu civil - și "*Duce del Fascismo*", - titlu fascist . El nu este "*Duce del Fascismo*" pentru că este "*Capo del Governo*"; dimpotrivă, *Ducele Fascismului* este de drept *Șeful Guvernului*.

Prin numărul membrilor săi, destul de restrâns (la 1 iunie 1931, totalul aderenților era de 1.300.000, adică aproape 3% din populația totală a Peninsulei), *Partidul Fascist* apare ca o elită diriguitoare. Și forța

acestei aristrocrații stă tocmai în necontenita înălțime spirituală care o animă. Fapt pe care Mussolini îl consacră, spunând: "*Opoziția nu este necesară la funcționarea unui regim politic sănătos... Opoziția, noi o avem în noi, noi ne controlăm sever pe noi înșine*".

În raportul ministerial asupra proiectului de lege, cuprinzând regulile de organizare ale *Partidului Național Fascist*, prezentat la *Senat* în ședința din 6 noiembrie 1928, stă scris: "*Și astfel **Partidul Național Fascist**, care, din vechile partide cantonate în **Stat** și în lupte perpetue între ele, nu mai au de aci înainte decât numele, se îndreaptă cu hotărâre pentru a face parte din forțele organizate ale **Statului** și aceasta în poziția preponderentă, pe care înaltele sale merite trecute și marea sa misiune prezentă și viitoare i le-au asigurat deja de fapt*".

Legea din 9 decembrie 1928 stabilește regulile de organizare ale *Partidului Național Fascist*. Cea mai importantă dintre ele, pentru studiul nostru, este următoarea: "***Statutul Partidului Național Fascist** este aprobat prin **Decret Regal**, în urma propunerii **Șefului Guvernului**, după consultarea **Marelui Consiliu al Fasçismului și Consiliului de Miniștri***".

Enumerăm mai jos, celelalte reguli de organizare:

Secretarul Partidului Național Fascist este numit prin *Decret Regal*, în urma propunerii *Șefului Guvernului*, *Prim-Ministru*, *Secretar de Stat*. El este membru de drept al *Comisiei Supreme a Consiliului Apărării*, al *Consiliului Superior al Educației Naționale*, al *Consiliului Național al Corporațiilor* și al *Consiliului Central Corporativ*.

Prin *Decret Regal*, în urma propunerii *Șefului Guvernului*, *Secretarul Partidului Național Fascist* poate fi chemat să ia parte la ședințele *Consiliului de Miniștri*.

Membrii *Directoriului național al Partidului Fascist* sunt numiți prin decret de *Șeful Guvernului*, pe baza propunerii *Secretarului Partidului*. *Secretarul* și membrii *Directoriului* rămân în funcție timp de trei ani. *Secretarii federali* sunt numiți prin decret al *Șefului Guvernului*, în urma propunerii *Secretarului Partidului* și rămân în funcție timp de un an.

Celelalte reguli care se referă la organizarea *Partidului Național Fascist* se găsesc în *Statutul* aprobat prin *Decretul Regal* din 20 decembrie 1929.

Partidul Național Fascist este constituit din "*Fasci di Combattimento*", grupate în *Federații provinciale*. *Șefii Partidului*, "*Gerarchi*" sunt :"*Ducele*", *Secretarul Partidului*, Membrii *Directoriului Național*, *Secretarul federal*, *Secretarul Fasciilor de Luptă*.

Organele colegiale sunt: *Directoriul Național*, *Consiliul Național*, *Directoriul Federal*, *Directoriul Fasciilor de Luptă*.

Directoriul Național este prezidat de *Secretarul Partidului*. Când e prezidat de "*Duce*", iau parte: *Ministrul de Interne*, *Comandantul Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională* și *Ministrul Corporațiilor*.

Consiliul Național este compus din *Secretarii federali*. *Secretarul Partidului* urmează în acțiunile sale directivele trasate de *Marele Consiliu al Fascismului*.

Secretarul Partidului colaborează cu organele competente la supravegherea activității politice a *Confederațiilor naționale fasciste a patronilor și lucrătorilor*; el menține legătura cu *Președinția Camerei* și a *Senatului*, cu *Comandamentul General al Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională* și cu *Direcția generală a Italienilor din străinătate*.

O lege specială, din 24 martie 1930, dispune că funcționarul civil, înscris în cadrele *Partidului*, nu poate îndeplini funcția de *Secretar politic* al unei *Federații provinciale*, fără consimțământul administrației de care depinde.

Legea din 14 iunie 1928 prescrie că organelor asociațiilor și institutelor create de către *Partidul Național Fascist* le poate fi recunoscută, prin *Decretul Șefului de Guvern* și al *Miniștrilor de Interne* și de *Finanțe*, după consultarea *Secretarului General al Partidului*, capacitatea de a dobândi, de a poseda și de a administra bunuri, de a primi legate și donații, de a reprezenta în justiție și de a îndeplini în general toate actele juridice necesare pentru a atinge propriile lor scopuri. Actele și contractele stipulate de către aceste organe, asociații sau institute, sunt supuse aceluiași tratament stabilit pentru actele stipulate de *Stat*. Legatele și donațiile, în favoarea lor, sunt scutite de orice taxe asupra afacerilor.

În același raport ministerial, pe care l-am citat mai sus, în privința *Partidului Național Fascist*, stă scris:

"*Am spus încă de la început, că nu numai **Marele Consiliu al Fascismului** ia loc, prin prezentul proiect de lege, printre organele constituționale ale **Statului**, ci de asemenea și **Partidul Național Fascist**, care vine, într-un fel, să se încadreze în **Stat**, pentru a forma una din instituțiile fundamentale.*

*Deja prin mai multe dispoziții de legi și decrete, **Partidul Național Fascist** obținuse recunoașterea juridică, ca una dintre instituțiile **Statului***".

Iar mai departe:

*"În modul acesta se împlineşte evoluţia prin care **Partidul Naţional Fascist**, din simplă asociaţie particulară cu partidele vechiului regim, se transformă în o mare instituţie de drept public, instrument fundamental al **Regimului**, în acţiunea sa de propagandă şi de educaţie politică şi socială a poporului italian".*

Iar într-un alt loc al *Raportului*:

*"Una din noutăţile esenţiale ale **Statului fascist**, noutate pe care el o are, din anumite puncte de vedere, în comun cu o altă mare instituţie a vieţii milenare, **Biserica Catolică**, este aceea de a poseda, alături de organizarea normală a puterilor publice, o altă organizare care cuprinde o infinitate de instituţii, care au drept scop să apropie **Statul** de mase, să pătrundă profund în ele, să le organizeze, să aibă cea mai mare grijă de viaţa lor economică şi spirituală, să se facă intermediarul şi interpretul nevoilor şi aspiraţiilor lor.*

*Este a întări forţa de expansiune şi vigoarea acţiunii sale, prin aşezarea **Partidului Naţional Fascist** printre organele constituţionale ale **Statului**.*

*Organ politic de încredere şi reprezentativ al populaţiei italiene, adică a **Naţiunii**, alături şi înlăuntrul organizaţiei juridice a **Statului**".*

Despre Miliţia Voluntară pentru Siguranţa Naţională

Prin crearea acestei organizaţii cu caracter militar de către *regimul fascist*, o nouă forţă armată s-a adăugat celor existente până acum în Italia.

Ea s-a născut prin faptul însuşi al revoluţiei naţionale, extralegală, ca o creaţie spontană a dreptului *Revoluţiei*; pentru aceasta, nu mai puţin, ea a fost prima dintre creaţiile noului regim care s-a introdus în ordinea juridică a *Statului*.

Rostul său, dintru început, a fost acela de a proteja şi conserva opera instaurată de către noul regim; după aceasta, ea s-a transformat într-o forţă armată pentru apărarea ordinii publice, scoţând prin aceasta, armata propriu-zisă, din amestecul în chestiuni cu totul străine de misiunea sa.

Era necesară creaţia şi întreţinerea pe mai departe a noii forţe armate, dacă luăm în consideraţie învăţământul de secole al istoriei lumii.

Fiindcă nu este nici un pericol mai mare pentru viaţa interioară a unui *Stat unitar*, decât întrebuinţarea trupelor în serviciul atât de divers al

apărării siguranţei publice. Din acest contact cu grupurile şi curentele sociale, trupele sunt influenţate şi din punctul de vedere al prestigiului lor cât şi acela al structurii lor morale. Intervenţia armatei în domeniul public a deschis totdeauna porţile largi ale *loviturii de Stat*, tuturor aventurierilor care au ştiut să profite de aceasta.

De aceea fascismul şi-a propus, şi a reuşit, să rezolve această gravă problemă a siguranţei publice, prin crearea *Miliţiei Voluntare*. Constituirea ei a fost imediat sancţionată şi promulgată printr-o lege, a cărei inspiraţie ar putea fi căutată în tradiţia statutară a *Miliţiei Naţionale* a lui Carol Albert, care prin art. 76 ar fi voit s-o numească *Miliţia Comunală*.

Această *Miliţie Voluntară pentru Siguranţa Naţională*, care nu mai poate fi considerată ca o *Miliţie de partid*, ci ca o gardă a unui regim profund naţional, este condusă de ofiţeri - cu dubla calitate de militari şi cetăţeni - care întreţin disciplina şi însufleţesc spiritul întregii formaţiuni.

Miliţia Voluntară pentru Siguranţa Naţională, în calitatea ei de forţă armată a *Statului*, este o instituţie constituţională de *Stat*.

Curtea de Casaţie Supremă a Regatului (Secţia I-a), a afirmat într-o decizie: *"că toate corpurile de armată trebuie considerate ca instituţii constituţionale de **Stat**, şi că nu se poate adopta, în ceea ce priveşte corpurile armate ale **Statului**, calificări deosebite, când componenţii lor sunt supuşi aceloraşi dispoziţii disciplinare şi penale, ca şi cele care aparţin **Armatei Regale**. În particular, acest corp de **Miliţie Voluntară**, prin funcţiile sale însăşi, este un component necesar armatei, pentru că i s-a încredinţat între altele (misiune într-adevăr extrem de demnă) instrucţia premilitară pentru prepararea în serviciul lui **Dumnezeu** şi al **Patriei**".*

Decretul lege din 1924, care constituie *Miliţia Voluntară*, convertit în *Legea Nr. 271*, la 31 ianuarie 1926, răspunde la *"necesitatea ca toate forţele armate ale **Statului** să fie armonizate şi reglementate prin dispoziţii legislative şi reglementare comună, pentru că numai într-un singur mănunchi de opere şi de sentimente ele pot, mereu mai bine, să răspundă înaltei misiuni care le-a fost încredinţată, de a proteja integritatea **Patriei** şi de a menţine solidaritatea instituţiilor sale"*.

În virtutea art. 1 al legii, *Miliţia Voluntară pentru Siguranţa Naţională* face parte din *Forţele Armate ale Statului*; membri săi *"depun jurământ de credinţă **Regelui** şi sunt supuşi aceloraşi dispoziţii disciplinare şi penale ca şi acei care aparţin **Armatei Regale**"*. Iar prin art. 2, se prevede că *Şeful Guvernului*, de acord cu *Miniştrii de Război, Marină, Colonii şi*

Finanțe, și cu *Comandamentul General al Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*, se îngrijesc de a ordona organizarea ei pe baza rosturilor stabilite prin prezentul decret.

Miliția Voluntară pentru Siguranța Națională își are ierarhizată organizarea sa, ca și celelalte *Forțe Armate ale Statului*.

Comandamentul General și *Comandanții de Zonă*, de *grup autonom* și de *legiune*, ca și ofițerii și milițienii care le sunt atașați, sunt în serviciul permanent; toți ceilalți ofițeri și milițieni trebuiesc normalmente considerați ca fiind în concediu.

Milițienii sunt aleși printre cetățenii *Regatului*, în urma cererii lor, și ei trebuie să corespundă unor anumite condiții de natură fizică, morală și politică speciale, să aibă vârsta de 17 ani și să nu fi depășit 50 de ani. Ofițerii, în momentul încorporării lor, își păstrează gradul și vechimea absolută, care le este atribuită în categoriile de concediu din *Armata Regală*, *Marina Regală* și *Aeronautica Regală*, din care ei provin.

Instrucția premilitară a armatei a fost încredințată în mod permanent *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*, după regulile și regulamentele întocmite de *Ministerul de Război*, în acord cu *Comandantul General al Miliției*.

În ceea ce privește instrucția premilitară a armatei, *Miliția Voluntară pentru Siguranța Națională* a fost așezată sub dependența directă a *Ministerului de Război* și a *Autorităților Militare teritoriale*. Personalul *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*, supus obligației serviciului militar, în caz de chemare, sub arme, sau de instrucțiuni ordonate de către autoritățile militare, în caz de mobilizare, este încorporată în *Armata Regală*, la unitățile de care aparțin.

Unitățile *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*, care sunt constituite din personal scutit de aceste obligațiuni, concurează în timp de război la apărarea *Statului*, fie înlăuntrul *Regatului* și al *Coloniilor*, fie pe lângă armata operantă, după misiunile particulare care le-au fost încredințate de *Ministerul de Război*.

În cadrul *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională* s-au instituit succesiv unități specializate cu reguli de recrutare, chemare și funcționare, speciale. Aci se procedează gradat, făcându-se la început experiențele în anumite servicii de *Stat*, și pe urmă, pe rând, aceste unități sunt constituite prin lege.

Prima dintre unitățile constituite prin legea din iunie 1925, fu aceea

a *Miliției feroviare*, care se afla deja în funcțiune, din 1923. Prin încadrarea unui mare număr de împiegați ai căilor ferate, grupați în *Legiunea a XIV-a*, după capacitățile lor tehnice, s-a constituit un puternic organism cu caracter militar, în scopul de a asigura buna funcționare a acestui important serviciu public.

Se constituiră apoi, tot prin lege, cele două *Legiuni Libyene*, în colonii, în 1924, iar apoi *Decretul-lege* din noiembrie 1924, care institui *Inspectoratele de grupe coloniale*; *Miliția forestieră și a exploatărilor forestiere domeniale*, prin legea din 13 decembrie 1928; *Miliția drumurilor* prin legea din noiembrie 1928; *Miliția poștală telegrafică* din 18 martie 1926; în sfârșit, un *Decret - lege* din 18 februarie 1930, a instituit o secțiune a *Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională*, care se numește *Miliția pentru Apărarea Aeriană Teritorială*.

CAP. IX.

Marele Consiliu al Fascismului

O altă instituție caracteristică noului regim, inserată și ea în ordinea constituțională pozitivă a *Statului italian*, este acest *Mare Consiliu al Fascismului*, care, în baza legii din 9 decembrie 1928, a fost "*constituit imediat după venirea* ***fascismului*** *la putere în virtutea necesității neapărat resimțite a unui organ de coordonare și de integrare a diverselor forțe ale* ***Regimului*** *și care devine de aci înainte, și din punct de vedere juridic, un organ constituțional de* ***Stat***" (*Raportul ministerial al legii*).

Compoziția *Marelui Consiliu* este următoarea:

Fac parte pe timp nelimitat "*Quadrumvirii*" *Marșului asupra Romei*.

Sunt membri ai *Marelui Consiliu* în virtutea funcțiilor pe care le ocupă și pentru întreaga durată a acestora:

1. *Președinții Senatului* și ai *Camerei Deputaților*.
2. *Miniștrii Secretari de Stat ai Afacerilor Străine, Interne, Justiție, Finanțe, Educația Națională, Agricultură și Păduri, Corporații.*
3. *Președintele Academiei Regale a Italiei.*
4. *Secretarul* și cei doi *Vicesecretari* ai *Partidului Național Fascist.*
5. *Comandantul General al Miliției Voluntare pentru Siguranța Națională.*
6. *Președintele Tribunalului Special pentru apărarea Statului.*

7. *Președinții Confederațiilor naționale fasciste* și *Confederațiilor naționale a Sindicatelor Fasciste, ale Industriei și Agriculturii.*

Mai pot fi numiți ca membri ai *Marelui Consiliu* și cu facultatea confirmării, prin decretul *Șefului de Guvern*, acei care, ca membri ai *Guvernului* sau ca *Secretari ai Partidului Național Fascist* după 1922, au binemeritat de la **Națiune** și pentru cauza *Revoluției fasciste*; în aceleași condiții, aceste numiri trienale, pot fi în orice moment revocate.

Șeful Guvernului, Prim - Ministru, Secretar de Stat, este de drept *Președintele Marelui Consiliu al Fascismului.* El îl convoacă când găsește necesar și îi fixează ordinea de zi.

Secretarul Partidului Național Fascist, este *Secretarul Marelui Consiliu. Șeful Guvernului* poate să-i delege puterile sale pentru a convoca și prezida *Marele Consiliu*, în caz de absență sau de împiedicare.

Atribuțiile *Marelui Consiliu* sunt deliberative și consultative. De ele, în parte, se ocupă art. 11-13 ale legii de organizare.

Art. 11 prescrie: "*Marele Consiliu deliberează: 1) asupra listelor de deputați, în baza art. 5 din legea din 17 martie 1928 (art. 52 din legea electorală politică); 2) asupra* ***Statutelor****, ordinelor și decretelor* ***Partidului Național Fascist****; 3) asupra numirii și revocării* ***Secretarului administrativ*** *și a celorlalți membri ai* ***Directoriului Partidului Național Fascist.***"

Art. 12, care prevede atribuțiile consultative ale *Consiliului*, prescrie: "*Opinia* ***Marelui Consiliu*** *trebuie ascultată asupra tuturor chestiunilor care au caracter constituțional.*" Și mai departe:

"*Sunt considerate ca având totdeauna un caracter constituțional, propunerile de legi care privesc:*

1. Succesiunea la ***Tron****, atribuțiile și prerogativele* ***Coroanei****.*

2. Compunerea și funcționarea ***Marelui Consiliu****, a* ***Senatului*** *și a* ***Camerei Deputaților****.*

3. Atribuțiile și prerogativele ***Șefului Guvernului****,* ***Prim - Ministru****,* ***Secretar de Stat****.*

4. Facultatea puterii executive de a emana norme juridice.

5. Ordinea sindicală și corporativă.

6. Raporturile între ***Stat*** *și* ***Sf. Scaun****.*

7. Tratatele internaționale care comportă schimbări de teritorii ale ***Statului*** *sau* ***coloniilor****, sau renunțarea la achiziționarea teritoriilor*".

Prin art. 13 se dă de asemenea *Marelui Consiliu* o atribuție cu caracter consultativ: "***Marele Consiliu****, în urma propunerii* ***Șefului Guvernului****,*

formează și ține la zi numele de prezentat ***Coroanei*** *în caz de vacanță pentru numirea* ***Șefului de Guvern****,* ***Prim - Ministru****,* ***Secretar de Stat***".

"*Sub rezerva atribuțiilor* ***Coroanei****, a* ***Șefului de Guvern*** *și a* ***Consiliului de Miniștri****,* ***Marele Consiliu*** *formează de asemenea și ține la zi lista persoanelor care, în caz de vacanță, le socotește recomandabile pentru funcțiile de guvernământ*".

Art. 8 prescrie: calitatea de membru al *Marelui Consiliu* este compatibilă cu aceea de *Senator* sau *Deputat.*

Prin art. 9 se asigură prerogativele personale ale membrilor *Marelui Consiliu.* Nici unul dintre membri *Marelui Consiliu* nu poate fi arestat, afară de cazul flagrantului delict, nici supus unei acțiuni penale, nici supus măsurilor de poliție, fără autorizarea *Marelui Consiliu.* Nici o măsură disciplinară contra unui membru al *Marelui Consiliu*, ca aparținând *Partidului Național Fascist*, nu poate fi adoptată fără deliberarea prealabilă a *Marelui Consiliu*".

Art. 10 prescrie: "*Funcțiile de membru al* ***Marelui Consiliu*** *sunt gratuite. Nici o cheltuială nu este cerută* ***Statului*** *pentru funcționarea* ***Marelui Consiliu***".

Ședințele *Marelui Consiliu* sunt secrete, sub rezerva comunicatelor presei redactate de către *Președinție.*

Pentru a ne da mai complet seama de caracterul și importanța acestui organism constituțional, cu atâtea aderențe în viața publică a *Statului*, ne luăm îngăduința să cităm câteva din pasajele mai interesante ale *Raportului ministerial* care a însoțit legea prin care a fost instituit:

"*Legea asupra* ***Marelui Consiliu*** *este un nou pas decisiv făcut înainte către absorbirea din partea* ***Statului*** *a marilor instituții născute din* ***Revoluția de la 1922***". *Și mai departe:* "*Cât despre noul organ constituțional creat prin proiectul de lege și poziția sa față de celelalte organe constituționale ale* ***Statului****, nu vom întrebuința prea multe cuvinte pentru a ilustra diferitele dispoziții ale proiectului care îi reglementează constituirea și funcționarea. Cu toate că* ***Marele Consiliu*** *a devenit de aci înainte un organ constituțional de* ***Stat****, este drept ca el să continue a se numi după numele pe care l-a purtat la nașterea sa și sub care a trăit și acționat timp de șase ani* «***Marele Consiliu al Fascismului***». ***Fascismul*** *se identifică de aci înainte cu* ***Națiunea*** *și cu* ***Statul****; prin urmare se poate spune că* «***Marele Consiliu al Fascismului***» *echivalează cu* «***Marele Consiliu al Națiunii și al Statului***»".

Iar drept concluzie:

*"După cum am spus mai sus, poziția **Marelui Consiliu** reiese clar printre organele fundamentale și, de aci înainte, constituționale ale **Statului**. **Marele Consiliu** se așează printre celelalte organe constituționale ale **Statului**, într-o situație diferită de aceea **a Guvernului**, fie de aceea a **Parlamentului**, însă într-o poziție tot atât de eminentă ca și aceea a acestora două. **Consiliul Suprem al Coroanei**, **Consiliul Ordinar al Guvernului**, în materie politică, participă în oarecare măsură la puterea legislativă; **Marele Consiliu** are de altfel după legislația în vigoare și după prezentul proiect de lege, alte înalte funcțiuni, cum ar fi formarea listei deputaților desemnați să fie supuși aprobării corpului electoral și direcția supremă a activității **Partidului Național Fascist** și a organizațiilor care depind de el*".

Din examinarea legii însăşi, ca şi din expunerea clară a raportului de mai sus, putem desprinde atât rolul constituțional al marelui organism, cât şi rostul său esențial care nu poate fi altul decât acela de a menține activă *Orientarea Generală a Politicii Națiunii*. Prin alcătuirea sa şi prin aşezarea sa în galeria celorlalte organe constituționale de *Stat*, *Marele Consiliu* este pivotul de bază al noii ordini juridice pe care fascismul a dat-o *Statului*.

Centrul politicii noului regim, spune prof. Chimienti, "*se găsește în **Marele Consiliu al Fascismului**, organ politic cu competință politică imediată alături de **Guvernământul Regelui** în **Parlament**. **Partidul Național Fascist** și organizația **Corporativă** operează la periferie în serviciul acestei activități*"(*Op. cit.*,pag. 568),

Iar mai departe, acelaşi autor scrie: "***Marele Consiliu al Fascismului**, fără responsabilitatea guvernării, însă cu o foarte mare responsabilitate față de **Națiune**, reprezintă și constituie organul suprem al **Statului** pentru a concilia puterile suverane și a indica **Națiunii** orientarea politicii naționale a **Statului italian**, a cărei realizare aparține **Guvernului Regelui**, sub responsabilitatea **Şefului de Guvern** și* Prim Ministru"(*Ibidem*).

Rostul acestui *Mare Consiliu*, nu trebuie luat şi analizat în sine, independent, ci numai în angrenajul normal al noii ordini în care intră toate legile asupra *Şefului de Guvern*, asupra facultăților puterii executive, asupra formării *Camerei elective*, şi în spiritul *Chartei Muncii* şi a tuturor legilor cu caracter corporativ, toate la un loc dinamizate de suflul şi activitatea *Partidului Național Fascist*.

Criteriile care s-au adus instituirii şi funcționării acestui organ constituțional, de către militanții constituționalismului clasic, se referă mai ales la interpretarea articolului 12 din legea asupra *Marelui Consiliu al Fascismului*. Este vorba de dispoziția generală prin care se prevede "*caracterul obligatoriu al avizului **Marelui Consiliu** asupra tuturor chestiunilor cu caracter constituțional*" şi că proiectele de legi care privesc materiile enumărate imperativ în zisul articol au totdeauna un caracter constituțional.

De această problemă se leagă trei chestiuni capitale: 1) cui aparține puterea de a declara constituționalitatea unui proiect de lege privind materiile enumărate în art. 12; 2) dacă o propunere de lege cu caracter constituțional a fost votată de *Parlament* fără a se menționa în promulgare că avizul *Consiliului* a fost luat; legea îşi păstrează valabilitatea; 3) în ipoteza de mai sus, dacă puterea judecătorească poate declara că legea are un caracter constituțional.

Cât priveşte prima chestiune se răspunde că aprecierea de a da unei legi caracterul de constituțională, aceasta aparține *Guvernului Regelui* şi în consecință *Şefului de Guvern*, fapt pentru care aceştia nu-s supuşi nici unei injoncțiuni sau control.

Cât priveşte celelalte două chestiuni care se pun, rezolvarea lor se face prin răspunsul conținând motivarea de mai sus.

Asupra procedurii de urmat, socotim că avizul *Marelui Consiliu* trebuie cerut înainte de a supune *Regelui* semnarea Decretului Regal pentru aducerea proiectului înaintea *Parlamentului*.

Legea tace asupra faptului dacă avizul trebuie să fie comunicat *Suveranului* şi adus la cunoştința *Camerelor*. Credem totuşi că aceasta ar trebui să se întâmple.

CAP. X.

Consiliul Național al Corporațiilor

În fine, ne vom ocupa în capitolul de față de cea de a treia dintre instituțiile constituționale create de *regimul fascist*, anunțate încă din al VIII-lea capitol al lucrării noastre, anume de *Consiliul Național al Corporațiilor*.

El este şi în ordinea cronologică a legislaţiei, cea mai recentă creaţie a *Regimului*, dar în acelaşi timp, am putea spune, odată cu autorii italieni care s-au ocupat de noile instituţii, şi cea mai comprehensivă şi mai reprezentativă a *Dreptului* şi a *Politicii de Stat italiene*.

Aceasta cu atât mai mult cu cât întreaga *doctrină juridică fascistă*, în ceea ce priveşte natura raportului de suveranitate, cât şi conceptul său economic de dezvoltare armonică a naţiunii, tind către o sintetizare care nu poate fi găsită decât în fundamentul regimului însuşi, ***Corporaţia***.

Trebuie să remarcăm că şi aci, ca şi în celelalte creaţii ale regimului, funcţia a precedat organul, în speţă *Consiliul Naţional al Corporaţiilor*.

Odată cu primele manifestări ale *mişcării fasciste*, s-a resimţit nevoia acestei noi activităţi de *Stat*. Conducătorii *mişcării*, primele asociaţii profesionale fasciste de lucrători şi funcţionari ai serviciilor publice au vorbit, încă de prin 1919-1920, limbajul corporativ.

În modul acesta, printr-un proces normal de evoluţie organică s-a ajuns la crearea instituţiei. Legea din 1926 asupra reglementării juridice a contractelor colective de muncă (art. 3) şi regulamentul pentru execuţia acestei legi (art. 42-46) declară solemn natura funcţiei şi dau schiţele generale ale organului.

Art. 3 din legea [din]1926 prescrie că: "*asociaţiile de patroni şi acelea de lucrători pot fi reunite prin organe centrale de legătură cu o ierarhie superioară comună*". Iar art. 42 din *Regulament* prescrie că "organizaţiile astfel legate constituiesc o corporaţie".

La rândul ei, *Charta Muncii*, confirmă în a VI-a declaraţie, necesitatea funcţiunii organului corporativ: "*Asociaţiile profesionale legalmente recunoscute asigură egalitatea juridică între cei ce dau de lucru şi muncitori, menţin disciplina producţiei şi a lucrului preconizând perfecţiunea.* ***Corporaţiile*** *constituie organizarea unitară a forţelor de producţie şi le reprezintă integral interesele.*

În virtutea acestei reprezentanţe integrale şi cum interesele producţiei sunt interesele naţionale, ***Corporaţiile*** *sunt recunoscute prin lege ca organe de* ***Stat***.

Ca reprezentante ale intereselor unitare ale producţiei, ***Corporaţiile*** *pot edicta reguli obligatorii asupra disciplinei raporturilor de muncă, ori de câte ori vor fi primit puteri necesare din partea asociaţiilor cu care sunt legate*".

Fundamentul social şi juridic pe care se întemeiază această instituţie

corporativă, se găseşte în aceeaşi *Chartă a Muncii*, care în a doua declaraţie spune: "*ansamblul producţiei este unitar din punct de vedere naţional; obiectivele sale sunt unitare şi ele se rezumă în bunăstarea particularilor şi în dezvoltarea puterii naţionale*".

Prin *Decretele Regale* din 2 iulie 1926 şi 14 iulie 1927, se institui un *Consiliu Naţional al Corporaţiilor*, dar nu intră în funcţiune din considerentele expuse în raport: "*funcţionarea însăşi a* ***Ministerului Corporaţiilor***, *din momentul în care a fost instituit, sfătuia să se renunţe deocamdată la un organ a cărei funcţionare n-ar fi ieşit din sfera unei facultăţi imprecise de a da consilii şi avize, ci dimpotrivă crede că trebuie expusă şi rezolvată, într-o reformă a structurii şi a puterilor sale, problema legăturii între corporaţie şi corporaţie*". (*Raportul Guvernului* la *Senat* asupra proiectului de lege *Reforma Consiliului Naţional al Corporaţiilor*, Nr. 355, din 21 decembrie 1929).

În sfârşit, legea din 20 martie 1930 instituie *Consiliul Naţional al Corporaţiilor*.

Organizarea *Consiliului Naţional al Corporaţiilor* s-a făcut în: *Secţiuni* şi *Subsecţiuni*, *Comisii Speciale permanente*; *Adunarea Generală* şi *Comitetul Corporativ Central*.

Preşedinţia Consiliului Naţional al Corporaţiilor aparţine *Şefului de Guvern, Prim - Ministru, Secretar de Stat*, care convoacă *Consiliul* după necesităţi.

Secţiunile Consiliului sunt:

1. *Secţiunile profesiunilor liberale şi artelor*, divizate în două subsecţiuni, una pentru profesiuni şi alta pentru arte.

2. *Secţiunea industriei şi a meseriilor*, împărţită în două subdiviziuni, una pentru industrie, alta pentru meserii.

3. *Secţiunea agriculturii*.

4. *Secţiunea comerţului*.

5. *Secţiunea transporturilor terestre şi a navigaţiei interioare*.

6. *Secţiunea transporturilor maritime şi aeriene*, divizată în două subdiviziuni, una pentru transporturile maritime, cealaltă pentru cele aeriene.

7. *Secţiunea băncilor*.

Subsecţiunile, în materia competinţei lor executive, au aceleaşi puteri ca şi *Secţiunile*, şi pot funcţiona separat de ele.

Dacă obiectul deliberării este de interes comun pentru mai multe

din zisele *Secțiuni* și *Subsecțiuni*, ele pot fi convocate laolaltă, în număr de două sau mai multe *Secțiuni* reunite.

Când obiectul deliberării interesează totalitatea ordinii sindicale și corporative ale *Statului*, și în cazurile imperativ prescrise de lege, *Secțiunile Consiliului* sunt convocate în *Adunarea Generală*.

Din *Adunarea Generală* fac parte: *Ministrul Corporațiilor*, *Ministrul de Interne, Ministrul Agriculturii și Pădurilor, Secretarul Partidului Național Fascist, Subsecretarii de Stat la Corporațiile sindicale ale patronilor și lucrătorilor*, pentru *Secțiunile* corespunzătoare.

Mai fac de asemenea parte din *Adunarea Generală*:

1) *Vicesecretarii* și o persoană competentă a *Directoriului Partidului Național Fascist*, desemnată de *Secretarul Partidului* ; 2) *Directorii Generali* ai *Ministerului Corporațiilor*; 3) *Directorii Generali* ai *Ministerului Agriculturii și Pădurilor*; 4) *Președintele Operei Naționale* "*Dopolavoro*"; 5) *Președintele Patronatului Național* pentru *Asistența Socială*; 6) *Președintele Asociației Naționale a combatanților*; 7) Un reprezentant al *Asociației Generale Fasciste a serviciilor publice*, desemnat de către *Asociație* însăși; 8) Doi reprezentanți ai altor asociații autorizate, în baza art. 92 al *Decretului Regal* din 1 iulie 1926, desemnați de acord de către însăși *Asociații* sau în lipsă de *Ministrul Corporațiilor*; 9) Zece persoane particulare competente în chestiuni de organizare sindicală, drept și economie corporativă și a altor activități și științe tehnico-juridice, interesând producția, desemnați de către *Ministerul Corporațiilor*.

Prin *Decret Regal*, în urma propunerii *Șefului de Guvern* și după deliberarea *Consiliului de Miniștri*, se pot face adăugiri sau schimbări în lista membrilor de drept.

Pentru a trata diferitele materii cu caracter general și de ordin principal tehnic, se poate, prin decretul *Șefului de Guvern* și în urma propunerii *Ministrului Corporațiilor*, să se instituie înlăuntrul *Consiliului Național*, *Comisii Speciale permanente*, compuse din persoane aparținând *Adunării Generale*. Decretele fixează compoziția ziselor *Comisii* și limitele competinței lor, prin raport cu cele ale *Secțiunilor* și *Adunării Generale*.

Desemnarea reprezentanților în *Consiliul Național al Corporațiilor*, din partea organelor sindicale și a altor asociații și organizații, se face prin organele colegiale respective deliberante de grad superior, constituite și convocate conform dispozițiilor *Statutelor*.

Calitatea de membru al *Consiliului Național al Corporațiilor* este recunoscută prin *Decret Regal*, în urma propunerii *Șefului de Guvern*. Ea este revocată prin aceeași procedură în cazurile prevăzute de lege și regulament.

În momentul când își iau în primire funcția, membrii *Consiliului Național al Corporațiilor* depun jurământ după formele stabilite prin *Regulament*.

Membrii *Consiliului Național al Corporațiilor*, care sunt astfel în virtutea altor funcții pe care ei le ocupă, rămân în funcție pe timp de trei ani și mandatul lor poate fi confirmat.

Pentru a fi designat ca membru al *Consiliului*, este necesar a poseda toate calitățile prevăzute de legea electorală politică pentru eligibilitatea ca deputat. Dacă aceste calități lipsesc, mandatul e revocat.

Consiliul Național al Corporațiilor este chemat să-și dea avizul său asupra următoarelor chestiuni:

1. Realizarea și integrarea principiilor conținute în *Carta del Lavoro*, urmând dezvoltarea sistemului corporativ și exigențele producției naționale.

2. Propuneri de legi și reguli în sensul *Legii Nr. 100*, din 31 ianuarie 1926, când ele au drept obiect reglementarea producției și a muncii.

3. Protecția intereselor de categorie din partea asociațiilor sindicale și exercițiul funcțiilor de interes public ce li-s delegate de *Stat*, în baza *Declarației a III-a* din *Charta Muncii*.

4. Activitate de asistență a asociațiilor sindicale, în sensul art. 4, paragraful ultim al *Legii Nr. 563*, din 3 aprilie 1926, și al *Declarației a VIII-a* din *Charta Muncii*, exercitată direct prin mijlocul organelor care operează sub supravegherea și controlul lor, în special în ceea ce privește observarea principiilor conținute în legislația sindicală și în *Carta del Lavoro* în privința inițiativei private și a libertății de gestiune a întreprinderilor.

5. Activitatea organelor și instituțiilor corporative în sensul măririi coordonării și perfecționării producției, culturii și artei naționale, în sensul art. 44, litera *b* din *Decretul Regal Nr. 1.130*, din 1 iulie 1926, și a *Declarațiilor a VI-a* și *a VIII-a* din *Charta Muncii*.

6. Raporturile între diversele asociații sindicale, organele lor complementare și organele și instituțiile corporative, în exercițiul activităților indicate în precedentul paragraf.

7. Coordonarea activității de asistență deferită asociațiilor sindicale

cu acelea ale *Operelor Naționale*, în temeiul art. 19 al aceluiaşi decret, şi cu celelalte alte opere de asistenţă preconizate sau desfăşurate de organe aşezate sub controlul *Statului*, de către *Partidul Național Fascist* sau de particulari.

8. Chestiuni relative de încadrarea sindicală a diverselor categorii profesionale.

9. Recunoaşterea asociaţiilor sindicale; revocarea recunoaşterii delegaţiei dată, prin decretele de recunoaştere a asociaţiilor sindicale de grad superior pentru exerciţiul supravegherii şi protecţiei asociaţiilor de grad inferior.

10. Autorizarea de recunoaştere a noilor *Confederații Naționale*.

11. Recursul prezentat în ultimă instanţă de *Ministerul Corporațiilor*, contra refuzului de admitere într-o asociaţie legalmente recunoscută sau contra expulzării sau altă formă de excludere, şi recurs contra refuzului de admitere a unei asociaţii de grad inferior într-o asociaţie de grad superior şi contra excluderii unei asociaţii de grad inferior de către o asociaţie de grad superior.

12. Directive pentru formarea bugetelor asociaţiilor sindicale.

13. Coordonarea regională şi naţională a plasării lucrătorilor pentru scopuri comune diverselor categorii de activitate şi în locul corporaţiilor neconstituite.

14. Constituirea diferitelor corporaţii.

15. Propaganda ştiinţifică şi populară a principiilor informatoare de ordine corporativă.

16. Reglementarea contribuţiilor sindicale.

Deşi *Consiliul Național al Corporațiilor* este chemat să-şi dea avizul său asupra tuturor chestiunilor interesând producţia naţională, totuşi acest aviz nu poate înlocui pe acela al organelor consultative ale *Statului*, normalmente competinte, când acesta este obligat în baza legii.

Avizul *Consiliului Național al Corporațiilor* este obligatoriu:

1) în materiile indicate de Nr. 9, înlocuind avizul *Consiliului de Stat*, prevăzut de dispoziţiile legii şi modificat.

2) în materiile indicate mai sus la Nr. 10.

3) în materiile indicate la Nr. 11, când e vorba de recursul contra refuzului de admitere sau contra excluderilor asociaţiilor de grad inferior de către cele de grad superior.

4) în materiile indicate sub Nr. 11.

În toate aceste cazuri, avizul este exprimat de *Adunarea Generală*.

Asociaţiile sindicale de categorie, după autorizarea *Federației* căreia aparţin, pot de asemenea cere *Consiliului* facultatea de a determina tarifele pentru prestaţiile profesionale ale reprezentanţilor lor şi de a emana regulamente profesionale cu caracter obligatoriu pentru toţi cei ce aparţin acestei categorii. Aceste regulamente sunt supuse ratificării *Ministrului Corporațiilor* şi devin executorii după publicarea lor în "*Gazeta Oficială* a ***Regatului***" sau în "***Buletinul Oficial*** al ***Ministerului Corporațiilor***".

Consiliul Național al Corporațiilor mai are şi următoarele funcţiuni:

1. Formarea de reguli pentru coordonarea activităţii asistenţei exercitată de asociaţiile sindicale legalmente recunoscute, prin organele complementare sau prin institute corporative.

2. Formarea de reguli pentru coordonarea diverselor reglementări ale raporturilor de muncă stabilite în sensul *Legii Nr. 563*, din 3 aprilie 1926, şi pentru coordonarea oricărei alte activităţi normative a corporaţiilor.

3. Formarea de reguli pentru reglementarea raporturilor economice colective între diversele categorii ale producţiei reprezentate prin asociaţii sindicale legalmente recunoscute.

Comitetul Corporativ Central, instituit în sânul *Consiliului Național al Corporațiilor*, are de scop coordonarea activităţii *Consiliului* şi de a înlocui *Adunarea Generală* în intervalul reuniunilor sale.

Cele şapte *Secțiuni* ale *Consiliului* sunt organe fundamentale ale acestuia, una pentru fiecare din marile ramuri ale producţiei reprezentate prin *Confederații Sindicale*.

S-a pus chestiunea de către unii constituţionalişti dacă "*activitatea corporativă a **Statului** nu este o funcție suverană diferită de cele trei funcții cunoscute*". Prof. Chimienti, în cartea sa ***Dreptul Constituțional Italian***, răspunde neted: "*este oportun să declarăm în general că orice activitate nouă pe care și-o asumă **Statul**, nu comportă necesarmente caracterele constituționale ale unei noi funcții suverane*" (pag. 605).

Activitatea corporativă care este de legislaţie, de politică, de administraţie şi de justiţie corporativă, îşi găseşte mijlocul de a se realiza şi dezvolta în cele trei funcţii suverane ale *Statului*: legislativă, executivă şi judiciară.

Ordinea juridică a asigurat politicii constituţionale a economiei corporative o sferă de activitate liberă prin legea de delegaţie din 13 ianuarie 1928, prin care, *Guvernul Regelui* este autorizat, când e necesar,

să emane dispoziţii având forţă de lege pentru realizarea completă a *Chartei Muncii*.

Cât priveşte caracterul normativ conferit *Consiliului Naţional al Corporaţiilor*, acest caracter nu este totuşi suficient pentru a fi calificat de constituţional. Astfel, puterea normativă a *Consiliului Naţional* nu poate fi pusă pe acelaşi plan cu puterile *Parlamentului* sau *Guvernului*.

Toate acestea, însă, nu pot lua *Consiliului Naţional al Corporaţiilor* caracterul său de organ constituţional. *Decretul Regal* din 1 iulie 1926, art. 43, titlul III, conţine dispoziţia următoare: "*Corporaţia n-are personalitate juridică, însă este un organ al administraţiei de Stat*".

În orice mod ar fi privit, prin compoziţia şi prin funcţionarea sa, *Consiliul Naţional al Corporaţiilor* se aşează între organele constituţionale de *Stat*, în forma lui reprezentativă de tip corporativ.

CAP. XI.

Raporturile de Suveranitate dintre Italia şi Vatican

În capitolul acesta vom încerca să descifrăm, pe cât ne va fi cu putinţă, spinoasa chestiune religioasă şi mai ales să căutăm a pune în lumină raporturile care există actualmente, din punct de vedere al *Suveranităţii*, între *Statul italian*, reorganizat fundamental de regimul fascist, şi *Sfântul Scaun*, cu reşedinţa în Vatican.

Problema raporturilor dintre *Statul Italian* şi *Papalitate* este mult mai veche decât durata însăşi a acestui *Stat italian*.

Italia a rămas multă vreme, aceea ce Metternich definise atât de sugestiv, "*o simplă expresiune geografică*". Ea era împărţită într-o mulţime de principate independente, care erau tot atâtea *State*, cu atâtea suveranităţi şi cetăţeni. Am putea spune că, politiceşte, Italia nu exista.

În această situaţie Papa, stabilit la rândul său în *Statul roman*, cu capitala Roma, nu era stânjenit de nici un fel de piedică în exercitarea dominaţiei sale absolute, temporare, în *Statul papal*, spirituale, înlăuntrul *Bisericii universale catolice*.

Iată însă că, pe la mijlocul sec. al XIX-lea, unitatea italiană este un fapt îndeplinit, iar de la 1861 există chiar un *Stat italian* organizat sub forma monarhiei reprezentative. Conflictul nu mai putea fi evitat. Mai ales că acest nou *Stat* înţelegea să se realizeze prin luarea în stăpânire a

Romei, împotriva *Papei*, stăpân suveran până acum al aceleiaşi Rome.

În urma expropierii sale forţate, *Marele Pontif* refuză de a recunoaşte noul *Stat*, atât de fapt, cât şi de drept; rupe relaţiile cu toate autorităţile şi se închide într-o izolare voluntară. Şi astfel se naşte faimoasa chestiune care a fost numită "*dissido*", a cărei durată trebuie să se prelungească până la instalarea la conducerea *Statului italian* a noului regim fascist.

Raporturile dintre vechiul *Stat italian* şi *Vatican* erau concretizate în legea de garanţii promulgată la 13 mai 1871, unilateral, de către *Guvernul italian* şi prin care se defineau libertăţile şi garanţiile lăsate *Papei*.

Ea dispunea că persoana *Pontifului* este sacră şi inviolabilă (art. 1), că onoruri suverane îi sunt acordate în regat, că preeminenţa admisă de suveranii catolici îi este conservată (art. 3); că va avea folosinţa palatelor apostolice (art. 5) etc.

Din toate aceste dispoziţii ale legii însă nu reieşea de nicăieri caracterul de suveranitate al *papalităţii* însăşi; din toate articolele se ridicau la suprafaţă doar ornamentele exterioare ale acestei suveranităţi fictive. Şi, mai ales, întreaga lege nu era decât un text impus de sus *Papei* învins şi redus la condiţia de simplu supus.

În această situaţie găsi fascismul, la venirea sa la putere, raporturile de drept şi de fapt între *Statul italian* şi *Papalitate*. Or, un regim care îşi făcuse întreg crezul său din reforma şi reorganizarea fundamentală a *Statului*, nu putea rămâne indiferent faţă de problema religioasă a acestui *Stat*, mai ales când această religie era aceea a catolicismului, universală prin întindere şi supremaţia spirituală, fapt despre care fascismul este cel din urmă care să-i nege importanţa. Şi astfel, regimul fascist îşi propuse să atace şi această spinoasă chestiune şi s-o rezolve în spiritul nou pe care el îl aducea în scena lumii; fapt care s-a împlinit întocmai, după cum vom avea prilejul să constatăm mai departe.

Problema nu era deloc uşoară. Conflictele dintre *Biserică* şi *Stat* au marcat constant istoria tuturor naţiunilor civilizate occidentale. Ea devine cu atât mai dificilă, cu cât de data aceasta *Biserica* se găseşte nu în faţa unui *Stat* cu activitate limitată, ci în faţa unui *Stat totalitar*, care înţelege să guverneze în acelaşi timp temporalul ca şi spiritualul.

Rocco, unul dintre cei mai reputaţi doctrinari ai fascismului, scrie: "*Statul fascist îşi are morala sa, religia sa şi misiunea sa spirituală în lume*". Iar un scriitor al regimului, Missiroli, într-un jurnal de inspiraţie oficială, proclamă preeminenţa caracterului fascist al *Statului* "*care este*

catolic în măsura în care este fascist".

Statul fascist, înțelegând să păstreze pentru el singur întreaga direcție a vieții *Națiunii*, înțelege să impună poporului propriile sale concepții în toate domeniile, intrând prin aceasta în conflict cu principiile de apostolat și educație morală a catolicismului dirijat de *Papă*. Asupra raporturilor acestea, se citează de către dl. G. Roux (***L'Italie Fasciste***, pag. 160) următoarea declarație făcută de dl. Mussolini, însuși:

"***Papa*** *și noi, suntem făcuți pentru colaborare. Eu mă ocup de vii,* ***Regatul Papei*** *este acela al sufletelor. Vedeți, deci, cât de bine se aranjează toate. Eu îl iau pe om de la naștere și nu-l părăsesc decât în momentul morții, moment în care îi aparține* ***Papei****, să se ocupe de el*".

Or, *Biserica apostolică a catolicismului* nu se putea resemna la rolul acesta, fără a-și angaja, atât prestigiul, cât și influența sa universală. Conflictul devenea deci insolubil în condițiile acestea.

Pe măsură ce *fascismul* se instala mai temeinic la conducere și, ca atare, asigurate fiindu-i pozițiile, începea să părăsească câte puțin din agresivitatea inițială, iar *Papalitatea* prindea să înțeleagă că noul regim nu are nicidecum caracter de provizorat și că pasivitatea ei, ieșită din voluntară retragere, ar însemna o abdicare a rolului ce și-a asumat, mai ales în urma progreselor morale obținute în masă, prin metodele fasciste, ambele forțe angajate într-o luptă surdă își dăduseră seama că o înțelegere ar fi mai folositoare, atât pentru unii, cât și pentru alții.

Punțile de legătură nu lipsiră, mai ales în această Italie, țară a diplomației tranzacționale. La reluarea raporturilor, contribuiră în mare măsură eterna suplețe a *Bisericii*, finețea diplomatică a spiritului italian, dorința autorităților italiene de a-și conserva și mări influența lor în străinătate, prin misiuni religioase, cât și interesul însăși al ambelor părți.

Și astfel, după trei ani de tatonări reciproce, de conciliabule și de tratative laborioase, în ziua de 11 februarie 1929, la amiază, în *Palatul apostolic de la Latran*, fură semnate de către *Cardinalul* Gasparri, plenipotențiar al *Suveranului Pontif* Pius al XI-lea și dl. B. Mussolini, plenipotențiar al *Regelui* Victor-Emanuel al III-lea, acordurile care pun capăt "*definitiv și irevocabil*", "*chestiunii romane*". *Sfântul Scaun* se înclină în fața faptului împlinit de la 20 septembrie 1870. El constată că "*îi este asigurat într-o modalitate adecvată tot ceea ce îi trebuie pentru a subveni guvernământului pastoral al* ***Diocezei Romei*** *și* ***Bisericii catolice*** *în Italia și în lume*". El recunoaște "**Regatul Italiei**, sub dinastia de Savoia, cu

Roma drept capitală a *Statului italian*".

Prin tratativele de la Latran, în număr de trei, compuse dintr-un tratat politic, de care ne vom ocupa îndeosebi, o convenție financiară și un concordat, se pune capăt formal unei stări de lucruri prelungite timp de douăsprezece secole. "*Pentru prima oară*, spune dl. Pertinax, în cartea sa ***Le partage de Rome***, pag. 8, *guvernământul pontifical* admitea că întru îndeplinirea operei sale, posesia *Orașului* prin excelență, nu era indispensabilă".

Tratatul politic recunoaște suveranitatea *Sfântului Scaun* și declară regulată și eliminată chestiunea romană.

În preambulul acestui tratat se așează, în rezumat, toată problema menită să fie rezolvată prin articolele următoare, în acordul liber, intervenit între *Statul italian* și *Papalitate*, și pe care ne luăm permisiunea să-l redăm în întregime, dat fiind importanța sa deosebită:

"*În numele* ***Prea Sfintei Treimi****,*

"*Având în vedere că* ***Sfântul Scaun*** *și* ***Italia*** *au recunoscut că e necesar să se îndepărteze orice cauză de diferend existent între ele și să ajungă la o reglementare definitivă a raporturilor lor reciproce care să fie conformă justiției și demnității celor două înalte părți și care, asigurând* ***Sfântului Scaun*** *într-o modalitate stabilă de fapt și de drept care să-i garanteze independența absolută pentru îndeplinirea înaltei sale misiuni în lume, să permită aceluiași* ***Sf. Scaun*** *de a recunoaște rezolvată în mod definitiv și irevocabil* <<***chestiunea romană***>>*, născută la 1870 prin anexiunea* ***Romei*** *la* ***Regatul Italiei****, sub dinastia* ***Casei de Savoia****;*

Că trebuie, pentru a asigura ***Sfântului Scaun*** *independența absolută și vizibilă, de a-i garanta o suveranitate indiscutabilă atât în domeniul internațional și ca urmare firească necesitatea de a constitui cu modalități particulare* <<***Cetatea Vaticanului***>>*, recunoscând* ***Sf. Scaun*** *asupra acestui* teritoriu plină proprietate, putere exclusivă și absolută și jurisdicție absolută.

S. S. Suveranul Pontif *Pius al XI-lea și* ***Majestatea Sa*** *Victor Emmanuel al III-lea,* ***Rege al Italiei****, au hotărât de a stipula un tratat, numind în acest scop doi plenipotențiari, adică din partea S.S., pe* ***Eminența Sa Reverendisimă Cardinalul*** *Petre Gasparri,* ***Secretarul său de Stat****, și din partea* ***Maiestății Sale****, pe* ***Excelența Sa cavalerul*** *Benito Mussolini,* ***Prim-Ministru*** *și* ***Șef al Guvernului***".

Chiar din primul articol al legii "***Italia*** *recunoaște și afirmă din nou principiul consacrat în articolul prim al* ***Statutului regatului*** *cu data de*

4 martie 1848, în virtutea căreia ***religia catolică, apostolică şi romană*** *este singura religie de* ***Stat***".

Suveranitatea **Sf. Scaun** este declarată "*inerentă naturii sale, conformă tradiţiei sale şi exigenţelor sale în lume*"(art. 2).

Începând cu art. 3, tratatul se ocupă de creaţia "*Cetăţii Vaticanului*". "*Plină proprietate*", "*folosinţă exclusivă*", "*jurisdicţie suverană*", îi sunt recunoscute *Papei* asupra *Vaticanului* şi dependinţelor între care *Biserica Sf. Petru*. Nu e lipsit de interes şi notăm, că întreg acest *Stat*, în care *Papa* îşi exercită atribuţiile suverane de mai sus, nu are, ca întindere, mai mult de 44 hectare.

E drept că la începutul conversaţiilor, dl. Mussolini era dispus să cedeze *Papei* în afară de *Vatican*, cu biserica sa, dependinţe şi grădini, o zonă de şapte sau opt ori mai întinsă, peste Ianicul: *Villa Doria Pomphili, Villa Gabrielli, pinedul Sachetti*. E drept că în aceste porţiuni *Papa* trebuia să recunoască suveranitatea *Statului italian* prin plata anuală a unei lire. În această situaţie, *Papa* n-a acceptat.

Nu e mai puţin adevărat, că *Vaticanul* nu se mărgineşte doar la aceste frontiere să le zicem liliputane. El posedă în afară o serie de insule, nu în suveranitate integrală e drept, dar în proprietate privilegiată.

E vorba mai întâi de parcelele prevăzute cu imunitate diplomatică, implicând scutiri fiscale şi sustrase exproprierii: basilicele patriarhale *Sf. Ioan* din Latran, *Sf. Maria Mare*, *Sf. Paul*, în afară de ziduri; palatul *Sf. Calixt*; pe Ianicul imobilele *Propagandei Fide* etc.

Urmează un alt grup de edificii, care nu au decât scutiri fiscale: *Universitatea gregoriană*, *Institutul biblic*, *Institutul oriental*, *Institutul arheologic*, *Colegiul lombard* etc. Toate acestea, din faptul că prin *Concordatul* semnat în acelaşi timp, basilicele patriarhale *Sf. Ioan* din Latran, *Sf. Maria Mare*, *Sf.*[*Paul* beneficiază] de tratment de favoare pentru toate posesiunile pontificale în peninsulă.

În ceea ce priveşte *Cetatea* însăşi a *Vaticanului* de care se ocupă *Tratatul* în articolele sale sub nr. 3 până la 8, ea este în plină proprietate, putere excesivă şi jurisdicţie suverană a *Sf. Scaun*. "*Nici o ingerinţă din partea* ***Guvernului italian*** *nu se va putea manifesta aci, şi nu se va exercita o altă autoritate decât aceea a* ***Sf. Scaun***", confirmă art. 4.

Prin articolele următoare 6 şi 7, *Italia* se angajează să asigure *Cetăţii Vaticanului*, cu titlu de proprietate, o donaţie adecvată de apă, să o pună în comunicaţie cu căile ferate ale *Statului*, prin intermediul unei gări în

Cetatea Vaticanului, să-i facă acesteia legături telegrafice, telefonice, poştale şi radiofonice etc.(art. 6).

Iar art. 7, insistând prin prevederile sale asupra caracterului absolut de suveranitate a *Cetăţii Vaticanului* interzice "*aeroplanele, de orice speţă ar fi, să zboare deasupra teritoriului* ***Vaticanului***".

Persoana ***Suveranului Potif*** e declarată sacră şi inviolabilă: atentat, injurii, provocaţiuni, ofense publice sunt pedepsite ca şi cum ar fi îndreptate împotriva *Regelui* (art. 8).

Art. 9 al *Tratatului* se ocupă de cetăţenia vaticană.

În conformitate cu regulile de drept internaţional, sunt supuşi suveranităţii *Sf. Scaun* toate persoanele având un domiciliu stabil în *Cetatea Vaticanului*.

Aceste persoane, independent de circumstanţe, când nu se mai consideră ca atare, şi nu au altă naţionalitate, se vor considera în Italia fără altă formalitate ca cetăţeni italieni.

Cât timp aceşti cetăţeni ai *Vaticanului*, se află pe teritoriul *Regatului Italiei*, li se aplică atât în ceea ce priveşte *Statutul lor personal* cât şi *cel real*, legislaţia italiană.

Demnitarii bisericii şi persoanele aparţinând *Curţii pontificale* - indicaţi într-un tablou - chiar dacă nu-s cetăţeni ai *Vaticanului*, sunt totdeauna, faţă de *Italia*, scutiţi de serviciul militar, juriu şi orice prestaţie cu caracter personal. În aceleaşi condiţii se află şi funcţionarii indispensabili serviciilor *Sf. Scaun* (art. 10).

Italia recunoaşte *Sf. Scaun* dreptul de legaţie activ şi pasiv, după regulile de drept internaţional. Se va acredita un ambasador italian pe lângă *Sf. Scaun*, şi un *Nunţiu pontifical* pe lângă Italia, care va fi şi decanul *Corpului Diplomatic* (art. 12).

Imobilele indicate în art. 13 şi 14 de care am menţionat mai sus, se bucură de dreptul de extrateritorialitate. De asemenea, prin art. 16, se prevăd scutirile de impozite ale unor institute, aflate în afara teritoriului *Vaticanului* şi de care la locul respectiv, am făcut menţiunea cuvenită (art. 15).

Agenţii diplomatici ai *Sf. Scaun* şi ai *Statelor străine*, prevăzuţi cu paşapoarte vizate de reprezentanţii pontificali în străinătate, pot fără nici o formalitate să ajungă la *Cetate*, trecând prin teritoriul italian (art. 19).

Cardinalii vor avea aceleaşi onoruri ca şi *Prinţii de sânge*. *Conclavele* şi *Conciliile* vor fi libere şi protejate, atât cele care se ţin la Roma, cât şi

cele care au loc în *Vatican* (art. 21).

În ceea ce priveşte pedepsirea delictelor comise în *Cetatea Vaticanului*, la cererea *Sf. Scaun* şi printr-o delegaţie pe care el o va putea da, în fiecare caz, fie în mod permanent, Italia va veghea pe teritoriul său la pedepsirea delictelor care vor fi comise în *Cetatea Vaticanului*, afară de cazul când autorul delictului s-a refugiat pe teritoriul italian, când se va proceda fără o altă formalitate contra lui după regulile legilor italiene (art. 22).

Acelaşi articol prevede formalitatea şi cazurile extrădării.

Pentru executarea în *Regat* a sentinţelor emanate de la tribunalele *Cetăţii Vaticanului*, se vor aplica regulile *Dreptului internaţional* (art. 23).

Art. 24 prevedea neutralizarea *Cetăţii Vaticanului*. "***Cetatea Vaticanului** va fi totdeauna şi în toate cazurile considerată ca un teritoriu neutru şi inviolabil*".

În sfârşit, prin art. 26, *Biserica Catolică* recunoaşte *Regatul Italiei*, sub *Dinastia Casei de Savoia*, cu Roma capitală a *Statului Italian*. La rândul său, *Italia* recunoaşte *Statul Cetăţii Vaticanului*, sub suveranitatea *Pontifului Suveran*. Prin acesta se abrogă *Legea Nr. 214*, din 13 mai 1871, şi orice altă dispoziţie contrară prezentului tratat.

Avantaje financiare (cuprinse în convenţia specială financiară încheiată la aceeaşi dată), vor permite ca *Statul pontifical* să fie administrat în virtutea unui buget regulat. Acesta nu împiedică *Sf. Scaun* de a primi subsidii exterioare.

Convenţia prevede în art. 1 că Italia să obligă se verse *Sf. Scaun*, la schimbarea ratificărilor *Tratatului*, suma de 750.000.000 (şapte sute cincizeci milioane) lire italiene şi a remite în acelaşi timp *Sf. Scaun* din împrumutul consolidat italian 5% la purtător (cu cupon scadent la 30 iunie următor), valoarea nominală a unui miliard de lire.

Sf. Scaun declară că acceptă aceasta cu titlu de reglementare definitivă a raporturilor sale financiare cu *Italia*, care decurg din evenimentele de la 1870 (art. 2).

Toate actele de îndeplinit pentru executarea *Tratatului*, *Convenţiei* şi *Concordatului*, vor fi scutite de orice impozite.

Prin aceste trei acte, de o importanţă capitală, pentru armonizarea intereselor şi drepturilor respective ale *Papalităţii* şi *Statului Italian*, fructe târzii ale unor îndelungate şi laborioase tratative duse cu perseverenţă şi

dibăcie de către plenipotenţiarii iscusiţi ai ambelor tabere, s-ar putea spune că s-au aşezat, dacă nu pentru totdeauna, oricum pentru multă vreme, agitatele valuri ale faimoasei "*chestiuni romane*". Meritul se împarte egal între cei doi protagonişti: *Papa* şi *Ducele*. Aşa încât acesta din urmă, poate scrie liniştit, la trei ani după parafarea tratatelor încheiate, rândurile următoare: "***Statul fascist** nu rămâne indiferent , în faţa fenomenului religios, în general, şi mai cu deosebire în faţa acelei religii pozitive, care este **Catolicismul italian**. Statul nu are o teologie, are însă o morală. În **Statul fascist** religia este socotită drept una din manifestaţiile cele mai profunde ale spiritului; de aceea, ea este nu numai respectată, ci şi apărată şi ocrotită, **Statul fascist** nu crează un «**Dumnezeu**» al său, astfel cum vroia să facă Robespierre la un anumit moment, în delirurile extreme ale **Convenţiei**; nici nu încearcă zadarnic să-l stârpească din suflete, astfel cum face bolşevismul: fascismul respectă pe **Dumnezeul pustnicilor**, al **Sfinţilor**, al **eroilor** - după cum respectă pe **Dumnezeu** astfel cum este el adorat şi implorat de inima naivă şi primitivă a poporului*" (***Enciclopedia Italiană***, Vol. XIV, oct. 1932).

CAP. XII.

Regimul datoriilor şi drepturilor publice individuale. Regimul presei.

Vom căuta să examină în acest capitol raportul care există între individ şi forţele sale asociate faţă de *Stat*. Aceasta, atât în calitatea sa de supus al suveranităţii *Statului*, cât şi în acea de membru al comunităţii naţionale organizată în *Stat*.

În ceea ce priveşte datoriile fundamentale ale cetăţeanului, două ni se par mai esenţiale şi cu caracter de generalitate în ceea ce priveşte aplicaţia lor.

Prima ar fi supunerea la conducerea legală, condiţionată şi aceasta la rândul ei de validitatea constituţională a regulilor pe care se aşează, şi de competinţa persoanei fizice sau a organului de *Stat* care asigură executarea acelor reguli.

Aşadar, legea pedepseşte nesupunerea la ordinele autorităţii, ca şi rezistenţa activă împotriva acestora.

A doua datorie a cetățeanului, ar fi datoria de fidelitate către *Patrie*, atât înlăuntrul, cât și în afara teritoriului ei. De altfel, credința către *Patrie* este concretizată public prin jurământul la care sunt obligați toți cei care servesc o funcție publică, de la soldat până la *Rege*.

Prin *Concordatul* încheiat la Latran, la 11 februarie 1929, între *Sf. Scaun* și *Italia*, acest jurământ se pronunță și de către *Arhiepiscopii* și *Episcopii* religiei catolice de *Stat*.

Pentru a sancționa nerespectarea acestei datorii de credință către *Patrie*, o nouă lege din 31 ianuarie 1926 aduce "*modificări și adăugiri*" *Legii Nr. 555*, din 13 iunie 1912, asupra naționalității. Legea se compune dintr-un singur articol.

De altfel, prin art. 8 al legii din 1912, se prevedea pierderea naționalității *ipso jure* pentru cetățeanul care ar accepta o funcție de la un *Guvern străin*. Noua lege, consideră ipoteza acelora care ar comite sau concura să se comită în străinătate un act dirijat împotriva ordinii publice a *Regatului*; în cazul acesta pierderea naționalității este pronunțată de o *Comisie*, în care, în afară de doi funcționari ai *Ministerului de Interne* și *Afacerilor Străine*, se găsesc un consilier de *Stat* și doi *Magistrați*.

Se pot adăuga, după avizul conform al *Comisiei*, la pierderea naționalității, sechestrul, și în cazuri mai grave, confiscarea bunurilor. Sancțiunile pot fi aplicate gradat, în cazul sechestrului, în sensul că o parte din venit va putea fi afectat familiei ex-cetățeanului, când persoanele acestei familii sunt străine acțiunilor sale.

Pentru a nu implica pe aceștia în măsura luată, s-a stabilit, de asemenea, că pierderea naționalității, pronunțată în virtutea legii, nu influențează asupra stării naționalității soțului și fiului ex-cetățeanului. De asemenea, pierderea titlurilor, alocațiilor și demnităților aparținând ex-cetățeanului, e prevăzută.

Celelalte datorii juridice ale cetățeanului sunt:

Obligația serviciului militar, care acum, prin legea din 1930, începe obligatoriu la vârsta de 18 ani, prin instrucția premilitară.

Obligația de a contribui la sarcinile *Statului*.

Obligația de a funcționa ca jurat și aceea de a mărturisi în justiție.

În calitatea sa de cetățean, individul găsește o sferă de activitate liberă, condiționată doar de situația juridică și politică, pe care o are.

Condițiunile generale de drept, care se găsesc la baza acestei activități, sunt: naționalitatea și egalitatea tuturor cetățenilor înaintea legii, oricare ar fi gradul sau titlul lor (art. 24 *Statut*). Același articol prevede în paragraful întâi că "*toți cetățenii se bucură în mod egal de drepturi civile și politice, și sunt admisibili în funcțiile civile și militare, sub rezerva excepțiilor prevăzute de lege*".

În cadrul condiției juridice a egalității, se află implicit libera alegere a activității profesionale sau economice.

Activitățile cetățeanului, cu caracter de drept public, pe care doctrina le-a calificat ca drepturi ale libertății civile, sunt cele proprii personalității umane a cetățeanului.

Ele își găsesc sediul în art. 26 -32 din *Statut*, își au garanțiile în lege și mai ales în *Codul Penal*.

Cel mai important dintre aceste drepturi, este cel conținut în art. 26 al *Statutului*: "*libertatea individuală este garantată*". De ea se leagă cealaltă derivată: inviolabilitatea domiciliului (art. 27 din *Statut*).

Se consideră conexe libertății individuale: 1) libertatea de a-și alege domiciliul și de emigrare; 2) libertatea de corespondență; 3) dreptul la inviolabilitatea proprietății din partea *Statului*; 4) libertatea religioasă; 5) libertatea exercițiului profesional; 6) libertatea de muncă.

Prin art. 26 se prescrie: "*nimeni nu poate fi arestat sau citat în judecată în afară de cazurile prevăzute de lege și în formele pe care aceasta le stabilește*". Iar în primul art. al *Codului Penal* se spune: "*nimeni nu poate fi pedepsit pentru un fapt care nu este expres prevăzut, ca un delict sau o crimă, de lege, nici prin pedepse care nu sunt stabilite prin aceasta*".

Art. 27 din *Statut* dispune că "*nici o vizită domiciliară nu poate avea loc altfel decât în aplicarea legii și în formele pe care ea le stabilește*". Art. 29, "*totuși, când interesul public o cere, poate fi ținut a ceda* (proprietatea) *în totul sau în parte, contra unei juste îndemnizări conform legii*".

Codul Penal, în Cartea a II-a, Titlul II (cap. II-V), pedepsește delictele în contra libertății religioase și a cultelor, individuale, a domiciliului, muncii și secretului scrisorilor.

Libertatea de muncă găsește de asemeni puternice garanții în legislația actuală care prin legea din 1926, pentru reglementarea juridică a contractelor de muncă, pedepsește delictele de grevă și *lock-out*.

În aceeași categorie a drepturilor de libertate civilă, se pot considera:

libertatea de gândire, de presă, de întrunire şi de asociaţie.

Având în vedere însă, că mai toate au un caracter preponderent politic, şi că prin aceasta ele intră mai direct în legătură cu activitatea *Statului* şi deci cu orientarea sa generală politică, aceste activităţi cetăţeneşti nu pot fi lăsate să se exercite decât în cadrul permis de lege.

Libertatea de gândire se exprimă în învăţământ, prin presă, în întrunirile publice sau prin mijlocul activităţii specifice a unei asociaţii.

În ceea ce priveşte învăţământul, *Concordatul* intervenit între *Sf. Scaun* şi *Italia*, confirmă în articolele sale 35-40 principiul libertăţii de învăţământ, sub rezerva obligaţiei examenului de *Stat*, în şcolile ţinute de organe eclesiastice.

Cel mai important mod de a se exprima libertatea de gândire rămâne, în timpurile moderne, tot presa. În virtutea caracterului său, care este mai ales politic, a serviciilor pe care le aduce colectivităţii, cât şi a mijloacelor puternice de care dispune, presa trebuie să părăsească terenul sterp al activităţii individuale şi să se aşeze în serviciul scopurilor colective, de morală, economie şi naţionalism.

Presa astăzi nu mai poate servi scopuri individuale sau interese restrânse ale unor grupuri; ea trebuie să se aşeze în funcţie de marile interese ale colectivităţii naţionale organizate în *Stat* şi să joace rolul de educator al maselor, în serviciul patriei.

De aceea, deşi *Statutul* prin art. 28 proclamă "*presa este liberă*", totuşi o lege venea să reprime abuzurile; şi *Edictul asupra Presei* din 26 martie 1848, fixa sancţiunile pentru a pedepsi aceste abuzuri. În preambulul său, *Edictul* afirmă: "*uzajul libertăţii încetează de a mai fi propice când degenerează în licenţă, când în loc de a servi la dezvoltarea generală a ideilor, el se supune influenţei relelor pasiunii*".

Noile dispoziţii asupra *Presei* se găsesc în *Decretul Lege* din 15 iulie 1924, convertită în legea din 31 decembrie 1925 şi în regulamentul din 4 martie 1925.

În virtutea acestor dispoziţii, orice jurnal sau o altă publicaţie periodică, trebuie să aibă un *director responsabil*. Acesta nu poate fi redactorul-şef, decât în cazul când *Directorul* este deputat sau senator.

Recunoaşterea condiţiilor necesare pentru publicarea jurnalului este dată de *Procurorul General al Curţii de Apel* din jurisdicţia căreia jurnalul este imprimat. Recunoaşterea poate fi refuzată sau revocată.

Tipograful şi editorul trebuie să prezinte în fiecare an *Procurorului General*, o declaraţie scrisă şi semnată, cu indicaţia proprietarului jurnalului şi a periodicului. Proprietarul şi editorul sunt civilmente şi solidarmente responsabili pentru plata sumelor datorate pentru reparaţii, indemnitate de pagube şi cheltueli de proces în cazul condamnării, pentru delictele comise prin mijlocul presei. Maşinile sau depozitul de cauţiune, stabilit caz cu caz, constituiesc garanţia acestei obligaţii.

Jurnalistul care colaborează la un jurnal sau la un periodic trebuie să fie scris în *Ordinul Jurnaliştilor*.

Prefectul sau un funcţionar delegat de el poate proceda la sechestrul administrativ al unui jurnal sau al unei publicaţii periodice în cazul când, prin ştiri false sau tendenţioase, ar împiedica acţiunea diplomatică a *Guvernului* în raporturile sale cu străinătatea, ar purta prejudiciu creditului naţional în interior sau în afară; ar provoca alarme nejustificate în populaţie, sau ar tulbura în orice mod ar fi ordinea publică; prin articole, comentarii, note, titluri, ilustraţii şi vignete; ar înscena să se comită delicte, de ură între clase sau de nesupunere legilor şi ordinelor autorităţii; ar tulbura disciplina funcţionarilor unui serviciu public, ar favoriza interesele *Statelor*, organelor sau particularilor străini, în prejudiciul intereselor italiene; ar ultragia *Patria*, *Regele*, *Familia Regală*, *Suveranul Pontif*, religia, instituţiile, puterile de *Stat*, sau puterile amice.

Textul unic al legii de *Siguranţă publică* din 6 noiembrie 1926, cap. 3, tit. III, prescrie regulile pentru exerciţiul artei tipografice, expoziţia afişelor şi avis-elor publicului, inserţia de materii determinate în jurnalele scrise periodic.

Între alte interdicţii, legea opreşte şi pedepseşte divulgarea scrierilor, imprimatelor şi imaginilor care furnizează mijloace de a împiedica fecundarea sau a întrerupe sarcina, publicaţia de portrete a persoanelor care au comis crime ori au concurat, şi de asemenea a sinucigaşilor.

Presa italiană, organizată de fascism, are caracterul unei organizaţii monopolizată de partid. "*Opera presei*, spune prof. Chimienti, *nu este o operă izolată pusă în serviciul unei majorităţi de guvernământ, ci în acela al* ***Naţiunii****; ea este în consecinţă necesarmente totalitară*".

Ca atare, *Regimul* consideră acţiunea acestei prese ca un factor al politicii sale.

Rămâne să mai insistăm oarecum şi asupra drepturilor de întrunire şi asociaţie. Art. 32 al *Statutului* prescrie: "*este recunoscut dreptul de a se întruni pacific şi fără arme, conformându-se legilor, care pot regula*

exercițiul în interiorul cauzei publice".

Legea Siguranței publice, citată mai sus, la titlul II, cap. I-III, stabilește regulile asupra întrunirilor publice, adunări în locurile publice, ceremoniile religioase, în afară de temple, cortegii civile, reuniuni de arme și promenade în formă militară.

Dispozițiile fundamentale în această materie, sunt:

Obligația preavizului întrunirii, trei zile înainte, de autoritatea *Siguranței publice* din cartier; autoritatea poate, fie pentru omisiunea avizului, fie pentru alte rațiuni de ordin public, să interzică întrunirea. De asemenea, acestea pot fi împrăștiate pentru motive de manifestare sediţioasă sau atac la prestigiul autorității.

Legea sindicală, din 1926, este, de asemenea, o lege asupra asociațiilor.

În afară de aceasta trebuie amintită legea cunoscută sub numele de legea asupra "*asociațiilor secrete*". Ea se compune din două articole. Primul prescrie obligația de a comunica autorităților *Siguranței publice*, actul constitutiv al sarcinilor sociale ale membrilor și orice altă lămurire asupra organizării și activității lor. *Prefectul* are facultatea de a dizolva asociațiile în cazul omisiunii declarației, falsă sau incompletă. Al doilea articol interzice să aparțină societăților secrete tuturor funcționarilor, agenți civili și militari, de orice ordin sau grad în *Stat*, comune sau provincii, și a instituțiilor supuse tutelei acestora, precizând pedeapsa, destituiri și pierderea gradului sau a funcției.

În ceea ce privește reglementarea dreptului de asociație, trebuie amintit art. 43 din *Concordantul* de la Latran între *Sf. Scaun* și *Italia*. Se spune acolo: "***Statul Italian**, recunoaște organizațiile care depind de **Acțiunea Catolică Italiană**, cu condiția ca acestea, cum a stabilit **Sf. Scaun**, să desfășoare activitatea lor în afară de orice partid politic și sub dependența imediată a ierarhiei bisericii, pentru difuzarea și realizarea principiilor catolice. **Sf. Scaun** profită de prilejul stipulării prezentului **Concordat** pentru a reînnoi tuturor eclesiasticilor interdicția de a se înscrie într-un partid politic*".

TEXTE DE LEGI

I.

Statutul fundamental din 4 martie 1848

1. Religia catolică, apostolică și romană este singura religie de Stat. Celelalte culte, actual existente, sunt tolerate conform legilor.

2. Statul e condus de un guvernământ monarhic și reprezentativ. Tronul este ereditar, după principiile stabilite de Legea salică.

3. Puterea legislativă va fi exersată colectiv de Rege și două Camere: Senatul și Camera Deputaților.

4. Persoana Regelui e sacră și inviolabilă.

5. Puterea executivă aparține numai Regelui. El e șeful suveran al Statului, comandă toate forțele de pe apă și de pe uscat, declară război, încheie tratate de pace, de alianță, de comerț și altele, aducându-le la cunoștința Camerelor, în măsura în care o permite interesul și siguranța Statului, adăugându-se comunicările oportune. Un tratat, care ar împovăra finanțele sau ar aduce o modificare teritorială Statului, nu va avea efect decât după ce va primi asentimentul Camerelor.

6. Regele numește în toate funcțiile Statului; el face decretele și regulamentele necesare pentru executarea legilor, fără a putea suspenda sau dispensa observarea lor.

7. Numai Regele sancționează și promulgă legile.

8. Regele poate grația și comuta pedepsele.

9. Regele convoacă în fiecare an Camerele; el poate proroga sesiunile și dizolva Camera Deputaților, însă, în acest din urmă caz, el convoacă o alta în maximum patru luni.

10. Inițiativa legilor aparține Regelui și fiecăreia din cele două Camere. Totuși, orice lege care stabilește un impozit sau aprobă bugetele și conturile Statului va fi prezentată mai întâi Camerei Deputaților.

11. Regele devine major la vârsta de 18 ani împliniți.

12. În timpul minoratului Regelui, prințul, cea mai apropiată rudă, în ordinea succesiunii tronului, va fi regentul regatului, dacă a împlinit vârsta de 21 de ani.

13. Dacă, din cauza minoratului prințului chemat la regență, aceasta revine unei rude mai îndepărtate, regentul care va intra în funcțiune va păstra regența până la majoratul Regelui.

14. Lipsind rude masculine, regența va reveni reginei-mamă.

15. În lipsă de regină-mamă, Camerele, convocate în zece zile de către miniștri, vor numi regentul.

16. Dispozițiile precedente, relative la regență, sunt aplicabile în cazul când Regele-major se găsește în imposibilitatea fizică de a domni. Dar dacă moștenitorul prezumtiv al tronului a împlinit cei 18 ani, el va fi în acest caz regent de drept.

17. Regina-mamă e tutorele Regelui, până ce acesta împlinește vârsta de șapte ani, epocă la care tutela trece asupra regentului.

18. Drepturile aparținând puterii civile, în materie de beneficii, sau privind

executarea "Provisioanelor", de orice natură, emanând de la autoritatea străină, vor fi executate de Rege.

19. Dotația coroanei va fi păstrată în timpul domniei actuale, așa cum va rezulta din media ultimilor zece ani. Regele va continua să uzeze de palatele regale, de vile, de grădini și dependințe, precum și de toate bunurile mobile fără deosebire, aparținând coroanei, de care se va face inventar sub supravegherea unui ministru responsabil. Pentru viitor sus zisa dotațiune va fi stabilită pentru toată durata domniei, în prima legislație care va urma venirii Regelui la tron.

20. Celelalte bunuri pe care Regele le posedă actualmente, propriu, vor forma patrimoniul său privat, precum și cele dobândite în urmă, cu titlu onorific sau gratuit, în timpul domniei sale. Regele poate dispune de patrimoniul său privat, sau prin acte între vii, sau prin testament, fără a fi supuse dispozițiilor legilor civile care reglează cota disponibilă. Făcând abstracție de acest caz, patrimoniul Regelui e supus legilor care guvernează celelalte proprietăți.

21. Va fi prevăzută de legi o cotă anuală de venituri, pentru prințul moștenitor, până la majoratul său, sau cu ocazia căsătoriei sale, apanajul principilor de familie sau de sânge regal, în aceleași condiții, dotelor prințeselor și bunurilor moștenite de regine.

22. Regele, urcându-se pe tron, jură, în prezența Camerelor reunite, să observe loial prezentul statut.

23. Regentul înainte de a intra în funcție jură credință Regelui; jură de asemenea că va observa loial statutul și legile statului.

Despre drepturile și datoriile cetățenilor

24. Toți cetățenii, ori care ar fi titlurile sau rangul lor, sunt egali în fața legii. Toți se bucură de aceleași drepturi civile și militare, afară de excepțiile determinate de lege.

25. Ei contribuie, fără deosebire, în proporția avutului lor, la Sarcinile Statului.

26. Libertatea individuală e garantată. Nimeni nu poate fi arestat sau dat în judecată decât în cazurile prevăzute de lege și în formele indicate de aceasta.

27. Domiciliul e inviolabil. Nici o călcare de domiciliu nu poate avea loc, decât numai în virtutea legii și în formele prevăzute de ea.

28. Presa va fi liberă, o lege, însă, va reprima abuzurile. Totuși, bibliile, catehismele, cărțile liturgice și de rugăciuni, nu vor putea fi publicate fără autorizația prealabilă a Episcopului.

29. Toate proprietățile, fără nici o excepție, sunt inviolabile. Totuși, când interesul public, legal stabilit, o va cere, putem fi forțați de a le ceda, în totul sau în parte, mijlocindu-se o indemnizație dreaptă, conform legilor.

30. Nici un impozit nu poate fi stabilit sau perceput, fără a fi fost consimțit de Camere și sancționat de Rege.

31. Datoria publică e garantată. Orice angajament al Statului față de creditorii săi e inviolabil.

32. Se recunoaște dreptul de a face reuniuni liniștite și fără arme, conformându-se legilor care pot regla exercițiul în interes public. Această dispoziție nu e aplicabilă celor făcute în locurile publice sau deschise publicului, care rămân în totul supuse legilor polițienești.

Despre Senat

33. Senatul e compus din membri numiți, pe viață, de Rege, în număr nelimitat, având vârsta de 40 de ani împliniți, și aleși din categoriile următoare:

1) arhiepiscopii și episcopii de Stat; 2) președintele Camerei Deputaților; 3) deputați având trei legislații sau având șase ani de funcțiune; 4) miniștri de Stat; 5) miniștri secretari de Stat; 6) ambasadorii; 7) trimișii extraordinari, de trei ani în funcțiune; 8) primii-președinți și președinți ai Curții de Casație și ai Curții de Conturi; 9) primii-președinți ai Curților de Apel; 10) avocatul general, de pe lângă Curtea de Casație și procurorul general, avân cinci ani de funcțiune; 11) președinții de Camere de Curți de Apel, având trei ani de funcțiune; 12) generalii de uscat și de apă. Totuși maiorii-generali și contra-amiralii vor trebui să aibă cinci ani în grad, de activitate. 13) consilierii de Stat, cu cinci ani de funcțiune; 14) membrii consiliilor de divizie, după trei electiuni ca președinte; 15) intendenții-generali, după șapte ani de funcțiune; 16) membrii Academiei Regale de științe, numiți de șapte ani; 17) membrii ordinari ai Consiliului superior al instrucțiunii publice, după șapte ani de funcțiune; 18) toți acei care, prin servicii sau merite eminente, au făcut cinste Patriei; 19) persoanele care, de trei ani, plătesc trei mii de lire ca impozite directe pentru bunurile sau industriile lor.

34. Principii casei regale fac parte, de drept, din Senat. Ei vin imediat, - în rang - după președinte. Ei pot intra în Senat, la 21 de ani și au vot deliberativ la 25 ani.

35. Președintele și vicepreședintele Senatului sunt numiți de Rege. Senatul își alege secretarii din sânul său.

36. Senatul se constituie în Înaltă Curte de Justiție, prin Decretul Regelui, pentru a judeca crimele de înaltă trădare și de atentat la siguranța Statului și pentru a judeca miniștri acuzați de Camera Deputaților. În acest caz Senatul nu e un corp politic. El nu se poate ocupa decât de afaceri judiciare, pentru care a fost convocat, sub pedeapsă de nulitate.

37. Afară de cazurile de flagrant delict nici un senator nu poate fi arestat, fără un ordin al Senatului. Senatul e singurul competent să judece delictele imputate membrilor săi.

38. Actele care constată legal nașterile, căsătoriile și decesele membrilor familiei regale vor fi prezentate Senatului, care va ordona depunerea în arhivele sale.

Despre Camera Deputaților

39. Camera electivă e compusă din deputații aleși de colegiile electorale, conform legii.

40. Nici un deputat nu poate fi admis la Cameră dacă nu e supus Regelui, având 30 de ani împliniți, bucurându-se de drepturile sale civile și politice, și dacă nu întrunește celelalte condiții cerute de lege.

41. Deputații reprezintă națiunea, în general, și nu numai provinciile în care au fost aleși. Nici un mandat imperativ nu le poate fi dat de electori.

42. Deputații sunt aleși pe cinci ani; mandatul lor încetează - de drept - la expirarea acestui termen.

43. Președintele, vicepreședintele și secretarii Camerei Deputaților sunt numiți

de ea însăşi, din sânul său, la începutul fiecărei sesiuni, pentru toată durata sa.

44. Dacă dintr-o cauză oarecare un deputat încetează de a-şi îndeplini funcţiunile, colegiul care l-a ales va fi imediat convocat pentru a proceda la o nouă alegere.

45. Nici un deputat nu poate fi arestat, afară de cazul de flagrant delict, în timpul sesiunii, nici dat în judecată în materie criminală, fără autorizaţia prealabilă a Camerei.

46. Nu poate fi decernat nici un mandat de constrângere corporală pentru datorie, contra unui deputat, în timpul sesiunii Camerei, ci numai cu trei săptămâni înainte de deschidere, sau după trei săptămâni de la închiderea ei.

47. Camera Deputaţilor are drept de a acuza miniştri Regelui şi de a-i aduce înaintea Înaltei Curţi de Justiţie.

Dispoziţii comune celor două Camere

48. Sesiunile Senatului şi Camerei Deputaţilor încep şi sfârşesc în acelaşi timp. Orice reuniune a uneia din Camere în afară de timpul sesiunii celeilalte, este ilegală, actele sale fiind în întregime nule.

49. Senatorii şi deputaţii, înainte de a fi admişi în exerciţiul funcţiunii lor, prestează jurământul de fidelitate Regelui, de a observa cinstit Statutul şi legile Statului, şi de a-şi exercita funcţia numai în vederea binelui nestrămutat al Regelui şi al patriei.

50. Funcţia de senator şi deputat nu dă loc la nici o retribuţie sau indemnizaţie.

51. Senatorii şi deputaţii sunt iresponsabili şi nu pot fi supuşi nici unui control din punct de vedere al opiniilor emise de ei şi al voturilor date de ei în Camere.

52. Şedinţele Camerelor sunt publice. Totuşi, când zece membrii fac cerere în scris, deliberările pot fi făcute secrete.

53. Şedinţele şi deliberările Camerelor nu sunt legale şi valabile decât dacă e prezentă majoritatea absolută a membrilor.

54. Deliberările nu se pot începe decât cu majoritate de voci.

55. Orice proiect de lege trebuie examinat mai întâi de către Comisiile care vor fi numite, la fiecare Cameră, pentru lucrările preparatoare. Propunerea, discutată şi aprobată de o Cameră va fi trimisă celeilalte pentru a fi discutată şi aprobată, apoi va fi depusă Regelui spre sancţionare. Discuţiile se vor face pe articole.

56. Dacă un proiect de lege e respins de una din cele două puteri legislative, nu va mai putea fi prezentat din nou în aceeaşi sesiune.

57. Orice persoană majoră are dreptul de a adresa petiţii Camerelor, care le vor examina într-o comisie; după raportul acesteia ele vor delibera asupra luării în considerare şi dacă luarea în considerare e votată, ele vor ordona retrimiterea ministrului competent, sau depunerea ei la biroul de cercetări, dacă e cazul.

58. Nimeni nu poate prezenta petiţii, personal, Camerelor. Autorităţile constituite au singure dreptul de a adresa petiţii în nume colectiv.

59. Camerele nu pot primi deputăţii, nici asculta alte persoane decât proprii lor membri, miniştri şi comisarii guvernului.

60. Fiecare din Camere e singură competentă de a judeca validitatea titlurilor de admitere a propriilor săi membri.

61. Senatul şi Camera Deputaţilor, cu ajutorul unui regulament interior, determină forma după care îşi vor exercita atribuţiile.

62. Limba italiană este limba oficială a Camerelor. Uzajul limbii franceze este însă facultativ pentru membrii care aparţin ţărilor unde aceasta e în uzaj.

63. Voturile se fac prin aşezare şi sculare în picioare, prin diviziune şi prin scrutin secret. Acest din urmă mod va fi totdeauna întrebuinţat asupra ansamblului de legi, şi pentru hotărârile luate asupra unei persoane.

64. Nimeni nu poate fi în acelaşi timp senator şi deputat.

Despre Miniştri

65. Regele numeşte şi revocă miniştri.

66. Miniştrii nu au drept deliberativ în vreuna din Camere, decât dacă sunt membri. Ei pot însă totdeauna intra şi trebuiesc ascultaţi ori de câte ori ei vor cere.

67. Miniştrii sunt responsabili. Legile şi actele de guvernământ nu au tărie decât dacă sunt contrasemnate de un ministru.

Despre ordinea judiciară

68. Justiţia emană de la Rege şi e administrată, în numele său, de către judecătorii pe care îi instituie.

69. Judecătorii, numiţi de Rege, cu excepţia celor de canton (*mandamento*) sunt inamovibili după trei ani de funcţiune.

70. Curţile, tribunalele şi judecătoriile actual existente se păstrează. Organizaţia judiciară nu va putea fi modificată decât printr-o lege.

71. Nimeni nu poate fi sustras judecătorilor săi naturali. În consecinţă, nu se vor putea crea tribunale sau comisii extraordinare.

72. Audierea tribunalelor în materie civilă şi dezbaterile, în materie criminală, vor fi publice, conform legilor.

73. Interpretarea legilor în formă obligatorie pentru toţi, aparţine exclusiv puterii legislative.

Dispoziţii generale

74. Instituţiile comunale şi provinciale şi circumscripţiile comunelor şi provinciilor sunt reglate de lege.

75. Înrolarea militară e reglată de lege.

76. Se instituie o armată comunală pe bazele fixate de lege.

77. Statul îşi păstrează drapelul şi numai cocarda albastră e cea naţională.

78. Ordinele cavalereşti, actual existente, se menţin împreună cu dotaţiile lor, care nu vor putea fi utilizate decât pentru scopul fixat prin instituţia lor particulară. Regele poate crea alte ordine şi edicta statutele.

79. Titlurile de nobleţe se menţin tuturor acelora care au dreptul, Regele poate conferi altele noi.

80. Nimeni nu poate primi decoraţii, titluri sau pensii de la o putere străină, fără autorizaţia Regelui.

81. Orice lege contrarie prezentului Statut, se abrogă.

Dispoziţii tranzitorii

82. Prezentul Statut va avea efect pe deplin din ziua primei reuniuni a celor două Camere, care va avea loc după alegeri.

II

Reforma reprezentării politice

Legea Nr. 1.019, din 17 mai 1928
(din "*Gazeta Ufficiale*", Nr. 118, din 20 mai 1928)

Art. 1. - Numărul deputaţilor pentru tot regatul e de 400. Tot regatul formează un colegiu naţional unic.

Art. 2. - Alegerea deputaţilor are loc:

1) Prin propunerea Corpurilor indicate la art. 3 şi 4.

2) Prin indicarea Marelui Consiliu Naţional al Fascismului.

3) Cu aprobarea corpului electoral.

Art. 3. - Facultatea de a propune candidaţi revine, înainte de toate, confederaţiilor naţionale ale sindicatelor legal recunoscute, în termenii art. 41 din *Decretul Regal Nr. 1.130*, din 1 iulie 1926.

Corpurile sus menţionate propun un număr total de candidaţi egal cu dublul deputaţilor ce se vor alege.

Repartiţia acestui număr între diferitele confederaţii e stabilită după tabela anexată la prezenta lege.

Propunerea de candidaţi se face, pentru fiecare confederaţie, de către consiliul naţional sau general respectiv, ales regulat şi convocat în termenii statutelor.

Întrunirile făcute pentru a delibera asupra propunerilor de candidaţi se fac la Roma. În urma votului, vor fi consideraţi ca legitim propuşi, persoanele care vor întruni cel mai mare număr de voci.

Un notar regal va alcătui procesul-verbal al întrunirii şi al votului care a intervenit.

Art. 4. - Pe de altă parte, stabilimentele morale, legal recunoscute, şi asociaţiile, chiar şi acelea care există numai în formă, dar care au o importanţă naţională şi urmăresc scopuri de cultură, de educaţie, de asistenţă şi de propagandă, pot de asemenea propune candidaţi.

Facultatea de a propune candidaţi e recunoscută acestor aşezăminte şi acestor asociaţii, prin decret regal, în urma unui aviz conform unei comisii de cinci senatori şi de cinci deputaţi numiţi de adunările respective. Decretul de recunoaştere e supus unei revizuiri din trei în trei ani.

Corpurile sus numite pot propune un număr total de candidaţi egal cu jumătatea deputaţilor ce se vor alege.

Repartiţia acestui număr între diferitele aşezăminte recunoscute, şi modalitatea alegerii lor, sunt fixate prin decretul de recunoaştere.

Art. 5. - Timpul în care Corpurile indicate în art. 3 şi 4 trebuie să procedeze la propunerea candidaţilor, e stabilit prin decretul care fixează alegerile, şi nu poate fi

mai puţin de 20 nici mai mare de 40 de zile.

Secretariatul Marelui Consiliu, odată ce a primit propunerile, alcătuieşte o listă unică de candidaţi, în ordinea alfabetică indicând, alături de fiecare din ei, organizaţia care l-a propus. Nu se ţine seamă de propunerile venite în afară de termenul stabilit prin decretul care fixează alegerile.

Marele Consiliu alcătuieşte lista deputaţilor desemnaţi, alegându-i liber din listele candidaţilor şi chiar din afară, dacă aceasta e necesar, pentru a cuprinde în listă persoane cu mare reputaţie, în ştiinţe, litere, artă, politică sau în armată care ar fi rămas pe dinafara listei de candidaţi.

Un proces-verbal asupra deliberărilor Marelui Consiliu se va alcătui sub îngrijirea chiar a secretarului Marelui Consiliu.

Lista deputaţilor indicaţi, înzestrată cu ştampila *Fasciei Littorio*, conformă cu modelul prescris pentru emblema Statului, se publică fără cheltueli în "*Gazetta Ufficiale*" şi afişată în toate comunele regatului prin îngrijirea Ministrului de Interne.

Art. 6. - Scrutinul pentru aprobarea listei deputaţilor desemnaţi are loc a treia duminică care urmează publicării listei în "*Gazetta Ufficiale*" a regatului.

Votul se face prin mijlocul buletinelor purtând emblema "*Aprobaţi lista deputaţilor desemnaţi de Marele Consiliu Naţional al Fascismului ?*"

Votul se exprimă dedesubtul formulei, prin da sau nu.

Art. 7. - Curtea de Apel din Roma formată din Primul Preşedinte şi din patru preşedinţi de secţii, se constituie în oficiul electoral naţional. În caz de lipsă sau imposibilitate, Primul Preşedinte şi preşedinţii de secţii vor fi înlocuiţi cu magistraţii care-i înlocuiesc, în virtutea legii de organizare judecătorească.

La Curtea de Apel din Roma se transmit, prin intermediul judecătorilor de pace, procesele-verbale ale birourilor diferitelor secţii unde a avut loc scrutinul.

Curtea de Apel face totalul voturilor favorabile şi contrarii, aduse de lista deputaţilor desemnaţi.

Dacă majoritatea plus unul din voturile valabil exprimate e favorabilă listei, Curtea de Apel o declară aprobată şi proclamă aleşi pe toţi deputaţii ce sunt desemnaţi.

Dacă jumătate plus unul din voturile valabil emise e contrară listei, Curtea o declară neaprobată.

Art. 8. - Când lista deputaţilor desemnaţi nu e aprobată, Curtea de Apel din Roma ordonă prin decretul său reînnoirea alegerilor, cu listele concurenţilor şi fixează data scrutinului nu înainte de 30 zile, dar nici după 45, începând de la data decretului.

Decretul este imediat publicat în "*Gazetta Ufficiale*" şi afişat în toate comunele regatului prin grija Ministrului de Interne. Pentru alegerea reînnoită, toate asociaţiile şi organizaţiile care enumără 5.000 de membri alegători, regulat înscrişi în listele electorale, pot să prezinte liste de candidaţi.

Listele de candidaţi nu pot cuprinde mai mult de trei pătrimi din deputaţii eligibili. Fiecare listă trebuie să fie însoţită de un contra semn chiar figurat.

Art. 9. - Noului scrutin îi sunt aplicabile dispoziţiile primului alineat al art. 7 asupra biroului central naţional.

Listele candidaţilor, cu actele de acceptarea candidaţilor şi documentele valabile pentru a proba regularitatea, trebuiesc prezentate Grefei Curţii de Apel din Roma, care face funcţiunea de birou central naţional, 15 zile înainte de ziua fixată pentru alegeri. Curtea, după verificarea regularităţii listelor, le admite la vot.

După scrutin, procesele-verbale ale birourilor diferitelor secţii electorale ale regatului sunt transmise prin intermediul judecătorilor de pace - *pretori* - Curţii de Apel din Roma.

Curtea de Apel face totalul voturilor obţinute de fiecare listă şi proclamă rezultatul scrutinului.

Sunt declaraţi aleşi toţi candidaţii listei care a obţinut cel mai mare număr de voturi.

Locurile rezervate minorităţilor sunt repartizate printre celelalte liste, proporţional cu numărul de voturi obţinute de fiecare.

Pentru aceasta se împarte suma voturilor obţinute de toate listele care concură la repartiţia locurilor rezervate minorităţilor pentru numărul total al acestor locuri.

Cifra obţinută este câtul minorităţilor. Se împarte apoi suma voturilor obţinute de diferitele liste prin acest cât, şi rezultatul reprezintă numărul locurilor atribuite fiecărei liste. Din fiecare listă sunt proclamaţi aleşi primii înscrişi în limita locurilor atribuite listei.

Art. 10. - Au drept de vot la alegerile prevăzute la articolele 6 şi 9, cetăţenii italieni, care sunt în vârstă de 21 de ani şi aceia care fiind mai mici de 21 de ani, au depăşit 18, atunci când sunt căsătoriţi şi părinţi de familie; şi unii şi alţii trebuiesc să se găsească într-una din următoarele situaţii:

a) Să plătească o contribuţie sindicală în temeiul legii Nr.563, din 3 aprilie 1926, sau să fie administratorii sau membri unei societăţi sau ai unui alt stabiliment, având în sarcina sa plata unei contribuţii sindicale, în termenii aceleiaşi legi; în Societăţile în comandită, pe acţiuni sau anonime, numai acţiunile nominative, posedate de cel puţin un an, conform dreptului de vot;

b) Să plătească cel puţin 100 lire pe an ca impozite directe Statului, provinciilor sau comunelor, sau să fie de cel puţin un an proprietari sau uzufructari de titluri nominative ale datoriei publice a Statului sau de titluri nominative ale împrumuturile provinciale sau comunale pentru o rentă de 500 lire;

c) Să aibă o indemnizaţie sau un salariu, sau o pensie, sau orice altă sumă, de un caracter continuu, în sarcina bugetelor Statului, provinciilor, comunelor sau al oricărui stabiliment, supus tutelei sau supravegherii Statului, provinciilor sau comunelor;

d) Să fie membri ai clerului catolic, secular sau regulat, sau preot al altui cult, admis de către Stat.

Art. 11. Toate dispoziţiile asupra incompatibilităţii parlamentare sunt abrogate.

Pe de altă parte toate dispoziţiile contrare prezentei legi sunt abrogate şi devin incompatibile de fapt.

Guvernul Regelui are facultatea, cu avizul conform al unei Comisii compuse din 9 senatori şi din 9 deputaţi numiţi de Adunările respective, să modifice legea electorală politică, pentru a o coordona cu dispoziţiile prezentei legi şi de a publica un nou text al legii electorale şi politice.

TABLOU

Numărul candidaţilor pe fiecare Confederaţie Naţională, de sindicate legal recunoscute, poate să-i propună pentru suta de candidaţi prezentaţi de confederaţii, în totalitatea lor:

1. Confederaţia Agricultorilor, 12.
2. Confederaţia naţională a lucrătorilor şi slujbaşilor din Agricultură, 12.
3. Confederaţia naţională a funcţionarilor, 10.
4. Confederaţia naţională a slujbaşilor şi funcţionarilor din industrie, 10.
5. Confederaţia naţională a comercianţilor, 6.
6. Confederaţia naţională a funcţionarilor şi lucrătorilor din comerţ, 6.
7. Confederaţia naţională a antreprenorilor din transporturi maritime şi aeriene,5.
8. Confederaţia naţională a slujbaşilor şi lucrătorilor din transporturile pe uscat şi de navigaţie interioară, 4.
9. Confederaţia naţională a slujbaşilor şi lucrătorilor din transporturile maritime şi aeriene, 5.
10. Confederaţia naţională a antreprenorilor de transporturi pe uscat şi navigaţie interioară, 4.
11. Confederaţia naţională bancară, 3.
12. Confederaţia naţională a funcţionarilor de bancă, 3.
13. Confederaţia naţională a profesiunilor libere şi artiştilor, 20.

III

Legea Nr. 2.263, din 24 decembrie 1925: Atribuţiile şi prerogativele Şefului Guvernului, Prim-Ministru, Secretar de Stat

(din "*Gazetta Ufficiale*", Nr. 30, din 29 decembrie 1925).

Art. 1. - Puterea executivă este exercitată de Rege cu ajutorul guvernului său. Guvernul Regelui este constituit de Primul-Ministru, Secretar de Stat şi de miniştri Secretari de Stat, Primul-Ministru este şeful guvernului.

Art. 2. - Şeful guvernului, Primul-Ministru, Secretar de Stat, este numit şi revocat de Rege şi el este răspunzător, către Rege, de direcţia politică generală a guvernului. Decretul de numire a Şefului Guvernului, Primul-Ministru, este contrasemnat de el, cel al revocării sale de către succesorul său.

Miniştri, Secretari de Stat sunt numiţi şi revocaţi de Rege, după propunerea Şefului de Guvern, Primul-Ministru. Ei sunt respinsabili către Rege şi către Şeful Guvernului de toate actele şi de toate măsurile luate în ministerele lor.

Subsecretarii de Stat sunt numiţi şi revocaţi de Rege, după propunerea Şefului de Guvern, de acord cu ministrul competent.

Art. 3. - Şeful Guvernului, Primul-Ministru, dirijează şi coordonează opera miniştrilor, decide în divergenţele ce se pot ridica între ei, convoacă Consiliul de Miniştri şi îl prezidă.

Art. 4. - Numărul, crearea şi atribuţiile ministerelor sunt fixate prin decret regal,

după propunerea Şefului de Guvern.

Prin decretul regal, conducerea unuia sau mai multor ministere, poate fi încredinţată Şefului de Guvern.

În acest caz acesta poate, prin decret, să delege o parte din atribuţiile ministerului, subsecretarului de Stat.

Art. 5. - Şeful Guvernului face parte din consiliul pentru tutela sau grija persoanelor familiei Regale, şi îndeplineşte funcţiile de notar ale Coroanei.

Art. 6. - Nici un proiect nu poate fi pus la ordinea zilei a uneia din cele două Camere, fără adeziunea Şefului de Guvern.

Şeful Guvernului are facultatea de a cere ca un proiect de lege respins de una din cele două Camere, să fie repus la vot, când s-au scurs cel puţin trei luni de la primul vot. În acest caz, se procedează fără discuţie la votarea proiectului de lege, prin vot secret. În cazul în care Guvernul, cerând un nou vot, prezintă amendamente, examenul şi discuţia proiectului sunt limitate la amendamente; se procedează apoi la votarea proiectului de lege, prin vot secret.

Şeful Guvernului are de asemenea facultatea de a cere ca un proiect de lege respins de una din cele două Camere, să fie transmis celeilalte, pentru a fi examinat şi votat de ea.

Când un proiect de lege deja aprobat de una din cele două Camere, este aprobat de cealaltă, cu amendamente, noul examen şi noua discuţie la Camera la care propunerea este trimisă, sunt limitate la amendamente; după care se procedează la votarea proiectului de lege prin vot secret.

Art. 7. - În timpul cât durează funcţiile sale, Şeful Guvernului precedează, în funcţiile publice şi ceemoniile oficiale, pe cavalerii *Ordinului suprem al St. Anunţiata*. I se atribuie din bugetul Statului o sumă anuală pentru cheltueli de reprezentare, fixate prin decret regal.

Art. 8. - Şeful Guvernului desemnează pe ministrul care îl înlocuieşte în caz de absenţă sau de împiedicare.

Art. 9. - Oricine se face culpabil de un act direct, care atentează la viaţa, la integritatea sau la libertatea Şefului de Guvern, este pedepsit cu recluziunea de mai mult de 15 ani, şi dacă îşi atinge scopul este condamnat la muncă silnică pe viaţă.

Oricine ofensează pe Şeful de Guvern, prin cuvinte sau prin acte, este pedepsit cu recluziunea sau cu o detenţie de la şase la treizeci de luni, precum şi cu amendă de la 500 la 3.000 de lire.

Art. 10. Sunt abrogate toate dispoziţiile contrarii prezentei legi.

IV

Legea Nr. 100, din 31 ianuarie 1926, asupra facultăţii puterii executive de a emite norme juridice

(din "*Gazetta Ufficiale*", Nr. 25, din 1 februarie 1926)

Art. 1. - În urma unei deliberări a Consiliului de Miniştri, şi ascultându-se avizul Consiliului de Stat, pot fi edictate prin decret regal normele juridice pentru a se reglementa:

1) Executarea legilor.

2) Uzajul de facultăţile puterii executive.

3) Organizarea şi funcţionarea administraţiilor Statului, organizarea personalului care le este ataşat, organizarea stabilimentelor şi instituţiilor publice, afară de comune, provincii, instituţiile publice de binefacere, universităţile şi institutele de studii superioare, care au o personalitate juridică, chiar dacă e vorba de materii reglementate până acum de lege.

Întrebuinţarea acestei facultăţi nu poate să antreneze o derogare de la regula care cere ca orice cheltuială să fie aprobată după regula care o cere, şi în orice caz tot prin legi trebuiesc stabilite regulile ce privesc organizarea judiciară, competinţa judecătorilor, organizarea Consiliului de Stat şi a Curţii de Conturi, precum şi garanţiile magistraţilor şi ale înalţilor funcţionari inamovibili.

Art. 2. - Aprobarea contractelor stipulate de către Stat, care ar cere o lege, va fi dată prin decret regal, după deliberarea Consiliului de Miniştri, după avizul consiliilor tehnice, instituite de către diferitele ministere şi Consiliul de Stat.

Art. 3. - Prin decret regal, după deliberarea Consiliului de Miniştri, pot fi emise norme, având putere de lege:

1) Când Guvernul primeşte delegaţie, şi în limitele acestei delegaţii.

2) În cazurile extraordinare în care raţiuni de urgenţă şi de absolută necesitate o cer. Aprecierea asupra necesităţii şi urgenţei nu e supusă altui control decât controlului politic al Parlamentului.

În cazurile indicate la Nr. 2 al paragrafului precedent, decretul regal trebuie prevăzut cu clauza prezentării în faţa Parlamentului pentru traducerea sa în lege, şi sub pedeapsă de decădere, să fie prezentat pentru această traducere unei din cele două Camere, în una din cele trei şedinţe care urmează publicaţiei sale. Anunţarea prezentării spre aprobare uneia din Camere, va apare imediat în "*Gazetta Ufficiale*".

Proiectul de lege pentru transformarea decretului este examinat de urgenţă. În cazul închiderii unei sesiuni, proiectul de lege pentru transformarea decretului e prezentat din nou Camerei, în faţa căreia chestiunea rămâne suspendată.

Dacă una din cele două Camere aprobă proiectul de lege, preşedintele său îl transmite într-un termen de cinci zile preşedintelui celeilalte Camere; această transmitere echivalează cu prezentarea proiectului.

Dacă una din camere, refuză transformarea decretului în lege, preşedintele publică refuzul în "*Gazetta Ufficiale*" şi decretul încetează de a avea putere de lege, începând cu ziua publicării anunţului.

Dacă decretul este tradus în lege, cu amendamente, aceste ultime intră în vigoare,

începând de la publicarea legii.

Dacă doi ani de la publicarea sa, decretul n-a fost tradus încă în lege, el încetează de a avea forță de lege, începând din ziua scadenței acestui termen.

Art. 4. - Decretele-legi promulgate anterior publicării prezentei legi au forță de lege, în limitele fixate de articolul precedent, începând de la publicarea acestei legi.

V.

Instituirea unei Miliții Voluntare pentru Siguranța Națională. Decretul regal Nr. 31, din 14 ianuarie 1923

(din "*Gazetta Ufficiale*", Nr. 16, din 20 ianuarie1923)

Art. 1. - Se instituie o Miliție Voluntară pentru Siguranța Națională.

Art. 2. - Armata pentru siguranța națională este în serviciul lui Dumnezeu și al Patriei italiene, și la ordinele Șefului Guvernului.

Ea veghează cu concursul corpurilor armate pentru siguranța publică și cu armata regală, la menținerea în interior a ordinii publice; ea prepară și încadrează pe cetățeni pentru apărarea intereselor Italiei în lume.

Art. 3. - Recrutarea e voluntară și se admite ca membru al miliției fasciste orice om în vârstă de la șaptesprezece la cincizeci de ani, care cere, și care, cu avizul președintelui Consiliului de Miniștri sau al autorităților ierarhice delegate de el, posedă calitățile de capacitate și de moralitate.

Art. 4. - Normele organice și disciplinare vizând la constituirea și funcționarea miliției, vor fi stabilite prin regulamente special redactate, în armonie cu legile în vigoare, de către președintele consiliului sau de către autoritățile delegate de el în acest scop.

Art. 5. - Numirile ofițerilor și înaintarea lor sunt efectuate prin decret regal la propunerea miniștrilor de interne și de război.

Art. 6. - Miliția pentru siguranța națională prestează serviciul său gratuit. Când serviciul se face în afară de comuna reședință a corpului, ea este întreținută prin spesele Statului.

Art. 7. - În caz de mobilizare sau de chemare parțială a armatei sau a marinei, miliția fascistă este absorbită de armata și marina sub arme, după obligațiile și gradele militare ale diferiților săi aderenți.

Art. 8. - Cheltuielile pentru instituirea și funcționarea miliției pentru siguranța națională sunt în sarcina bugetului Ministerului de Interne.

Art. 9. - Începând de la intrarea în vigoare a prezentului decret, orice alte formațiuni având caracter sau încadrare militară al oricărui partid nu mai sunt permise. Contravenienții cad sub lovitura sancțiunilor legii.

Art. 10. - Prezentul decret va fi prezentat Parlamentului pentru traducerea sa în lege și va intra în vigoare în ziua de 1 februarie 1923.

VI.

Charta Muncii

(din"*Gazetta Ufficiale*", Nr. 100, din 29 aprilie 1927)

În seara zilei de 21 aprilie, sub președinția Excelenței sale Șeful Guvernului și Duce al Fascismului, Marele Consiliu Fascist s-a reunit în palatul Chiggi. Erau prezenți, în afară de toți membri Marelui Consiliu, președinții confederațiilor fasciste de patroni și de lucrători.

Marele Consiliu a adoptat ordinea de zi următoare:

Ordine de zi:

Marele Consiliu, aprobând textul de mai jos al *Chartei Muncii*, exprimă votul:

Că Guvernul, după inițiativa Șefului său, ministru al corporațiilor, de acord cu ceilalți miniștri, interesați, ia măsurile legislative necesare de a promulga principiile afirmate astăzi, în scopul de a dezvolta legislația fascistă asupra disciplinei juridice a raporturilor colective de muncă și asupra organizării corporativă a Statului, și

Decide:

Că în timpul anului 1927 să fie încheiate, reînnoite sau modificate, contractele colective de muncă, pe bazele clauzelor conținute în prezenta *Chartă*, și că durata contractelor trebuie să fie astfel ca ea să dea întreprinderilor o bucată de timp suficientă pentru a se adapta noii situații financiare și dificultăților concurenții internaționale.

În momentul promulgării acestei *Charte*, care este un document fundamental al revoluției fasciste în măsura în care ea stabilește datoriile și drepturile tuturor forțelor de producție, și judecă oportun de a trage asupra acestui punct atenția poporului italian și a tuturor acelora care, în lume, se ocupă de problemele sociale ale timpului prezent, pentru că, prin acest act de voință și de credință, regimul cămășilor negre, demonstrează că forțele producției sunt conciliabile între ele și că ele nu sunt fecunde decât cu această condiție.

Regimul fascist demonstrează, pe lângă aceasta, că în afară și pe deasupra teoriilor demagogiilor socialiste, absurde, dezastroase și de acum înainte falimentare, discreditate și neputincioase, și contrar acestor teorii, el tinde a ridica nivelul moral și material, al claselor celor mai numeroase ale societății naționale, intrate conștient, în drept și în fapt, în orbita Statului fascist.

Textul *Chartei Muncii*

Statul corporativ și organizarea sa

I. Națiunea italiană, prin putrerea sa și durata sa, este un organism, având o existență, scopuri și mijloace de acțiune altele decât cele ale indivizilor divizați sau reuniți ce o compun. Este o unitate morală, politică și economică, care, în Statul fascist, este integral realizată.

II. Munca e sub toate formele - intelectuală, tehnică și manuală, fie că se traduce în organizare sau în execuție - este o datorie socială. Numai sub acest titlu ea e apărată de către Stat.

Procesul producției, în ansamblul său, este unitar din punct de vedere național. Obiectivele sale sunt unitare și ele se identifică cu buna stare a producătorilor și dezvoltarea puterii naționale.

III. Organizația profesională sau sindicală este liberă, însă, doar sindicatul juridicește recunoscut și supus controlului Statului are dreptul de a reprezenta categoria întreagă a amploiaților și lucrătorilor, pentru care s-a constituit; de a salva interesele față de Stat și față de alte asociații profesionale; de a încheia contracte colective de muncă obligatorii, pentru toți membrii acelei categorii; de a le impune cotizații și de a se exercita față de ei funcțiunile delegate de interes public.

IV. În contractul colectiv al muncii, solidaritatea între diferiții factori ai producției își găsește expresia sa concretă, cu ajutorul împăcării intereselor opuse ale patronilor și ale lucrătorilor, și subordonarea lor intereselor superioare ale producției.

V. Magistratura muncii este organul prin care intervine Statul în reglementarea diferendelor de muncă, fie că ele privesc aplicarea contractelor și a altor reguli existente, fie că ele privesc elaborarea noilor condiții de muncă.

VI. Asociațiile profesionale legal recunoscute asigură egalitatea juridică între patroni și salariați, menținând disciplina producției și a muncii, favorizând perfecționarea. Corporațiile constituiesc organizarea unitară a forțelor de producție și reprezintă integral interesele în virtutea acestei reprezentări integrale.

Dat fiind că interesele producției sunt interese naționale, corporațiile sunt recunoscute de lege ca organe de Stat. În această calitate, de organe de reprezentare a intereselor unitare ale producției, corporațiile pot să emită reguli obligatorii, cu privire la reglementarea raporturilor de muncă sau coordonarea producției, ori de câte ori ele au primit în acest scop mandat de la asociațiile afiliate.

VII. Statul corporativ consideră inițiativa privată în domeniul producției ca instrumentul cel mai eficace și cel mai util al interesului Națiunii. Organizația privată a producției fiind o funcțiune de interes național, antreprenorul e responsabil de organizarea producției față de Stat. Din colaborarea forțelor productive, derivă o reciprocitate de drepturi și de datorii. Salariatul, tehnicianul, amploiatul și lucrătorul, este un colaborator activ al întreprinderii economice, a cărei direcțiune aparține patronului, care are responsabilitatea.

VIII. Asociațiile profesionale de patroni au datoria de a tinde prin toate mijloacele ca să mărească producția, să o perfecționeze și să obțină reducerea prețurilor. Asociațiile de persoane exercitând o profesie liberă sau o artă și asociațiile amploiaților sau salariaților serviciilor publice concurează la apărarea intereselor artei, științei, literelor, la perfecționarea producției și la realizarea scopurilor morale ale regimului corporativ.

IX. Intervenția Statului în producția economică are loc numai când inițiativa privată lipsește sau este insuficientă, sau când interesele politice ale Statului sunt în joc. Această intervenție poate îmbrăca forma unui control, unei încurajări, sau unei gestiuni directe.

X. În diferendele colective de muncă, acțiunea judiciară nu poate să fie pornită decât dacă organul corporativ a făcut în prealabil o tentativă de conciliere.

În conflictele individuale privitoare la interpretarea și aplicarea contractelor colective de muncă, asociațiile profesionale au facultatea de a oferi bunele lor oficii pentru conciliere. Competința pentru aceste conflicte aparține magistraturii ordinare care lucrează cu concursul asesorilor desemnați de către asociațiile profesionale interesate.

Contractul colectiv de muncă. Garanțiile muncii

XI. Asociațiile profesionale au obligația de a reglementa prin mijlocul contractelor colective raporturile de muncă între categoriile de patroni și de salariați pe care-i reprezintă. Contractul colectiv de muncă este încheiat între asociațiile de primul grad sub direcțiunea și controlul organizațiilor centrale, sub rezerva facultății pe care o posedă asociația de grad superior de a se substitui asociației de primul grad, în cazurile prevăzute de lege și statute. Orice contract colectiv de muncă, sub pedeapsa nulității, trebuie să conțină reguli precise asupra disciplinei interioare, perioadele de stagiu, importanța și modalitățile salariului, orarul de muncă.

XII. Acțiunea sindicatului, opera împăciuitoare a organelor corporative și sentința magistraturii muncii, garantează concordanța salariului cu exigențele normale ale vieții, posibilitatea producției și randamentul muncii. Determinarea salariului este sustrasă tuturor regulilor; ea e încredințată acordului părților în contractul colectiv.

XIII. Datele statistice arătate de către administrațiile publice, institutul central de statistică și asociațiile profesionale legalmente recunoscute, asupra condițiilor producției și muncii, situația pieții monetare și variațiile nivelului de trai al lucrătorilor, coordonate și elaborate de către Ministerul Corporațiilor, vor inspira regulile de urmat pentru concilierea intereselor diferitelor categorii și diverselor clase între ele, cu interesul superior al producției.

XIV. Retribuția trebuie efectuată sub forma cea mai mult apreciată de exigențele lucrătorilor și întreprinderii. Când retribuția este stabilită în mod forfetar, iar lichidarea sumelor este efectuată într-o perioadă ce depășește cincisprezece zile, se vor da aconturi de două săptămâni sau de o săptămână. Munca de noapte, necuprinsă în aceea efectuată în mod rotativ este retribuită cu un coeficient mai ridicat decât munca din timpul zilei. Când munca este retribuită în mod forfetar, tarifele trebuiesc să fie determinate astfel ca un lucrător vrednic, de o capacitate normală de muncă, să poată conta pe un minimum deasupra salariului de bază.

XV. Salariatul are dreptul la odihnă săptămânală, duminica. Contractele colective vor aplica acest principiu, ținând socoteală de legile existente, de exigențele tehnice ale întreprinderii, și, în limitele exigențelor tehnice, vor veghea ca să se respecte sărbătorile civile și religioase, conform tradițiilor locale. Orarul de lucru va trebui să fie observat în mod scrupulos de către lucrători.

XVI. După un an de lucru neîntrerupt, lucrătorul atașat unei întreprinderi funcționând continuu, are drept la un concediu anual retribuit.

XVII. În întreprinderile cu lucru continuu, lucrătorul are dreptul, în caz de încetare a raporturilor de muncă, în urma unei concedieri, fără culpă din partea sa, la o indemnitate proporțională anilor de serviciu. Această indemnitate este datorată de asemenea și în caz de deces al lucrătorului.

XVIII. În întreprinderile funcționând continuu, schimbarea proprietarului unei întreprinderi nu realizează contractul de muncă și personalul atașat întreprinderii păstrează drepturile sale față de noul proprietar.

De asemenea boala muncitorului, care nu exclude o durată determinată, nu reziliază contractul de muncă. Chemarea sub drapel sau în serviciul miliției naționale nu e o cauză de concediere.

XIX. Infracţiunile la disciplină şi actele de natură a tulbura mersul normal al întreprinderii, comise de către lucrător sunt pedepsite după importanţa culpei, fie cu o amendă, fie cu suspendarea temporară din lucru şi în cazurile grave cu concedierea imediată fără indemnitate.

Cazurile în care patronul poate aplica amenda sau suspendarea sau concedierea imediată fără indemnitate vor trebui să fie specificate.

XX. Muncitorul intrând într-o nouă întreprindere e supus unei perioade de stagiu în timpul căreia facultatea de a rezilia contractul aparţine şi uneia şi celeilalte părţi, cu ajutorul plăţii unei indemnizaţii reprezentând munca efectuată.

XXI. Contractul colectiv de muncă e aplicabil lucrătorilor la domiciliu. Dispoziţii speciale vor fi promulgate de către Stat pentru asigurarea poliţiei şi igienei muncii la domiciliu.

Birouri de plasare

XXII. Statul controlează şi observă fenomenul de ocupaţie şi de şomaj al lucrătorilor, indicele general al producţiei şi muncii.

XXIII. Birourile de plasare sunt constituite pe o bază egală sub controlul organelor corporative. Patronii vor trebui să-şi angajeze lucrătorii prin intermediul acestor birouri; ei sunt liberi de a alege de pe listele de persoane înscrise, dând preferinţă membrilor partidului şi sindicatelor fasciste după vechimea înscrierii.

XXIV. Asociaţiile profesionale de muncitori au datoria de a exercita o acţiune de selecţie printre lucrători spre a ridica totdeauna mai mult la aceştia din urmă capacitatea tehnică şi valoarea morală.

XXV. Organele corporative exercită o supraveghere spre a fi respectate legile relative la accidentele de muncă, şi la poliţia muncii din partea fiecărui individ care face parte dintr-o asociaţie afiliată.

Prevedere, Asistenţă, Educaţie şi Instrucţie profesională

XXVI. Prevederea fiind o înaltă manifestare a principiului colaborării claselor, patronii şi lucrătorii trebuiesc să concure în mod proporţional cu sarcinile sale. Statul, prin ajutorul organelor corporative şi asociaţiile profesionale, va coordona şi unifica sistemul şi instituţiile de prevedere.

XXVII. Statul fascist îşi propune de a proceda: 1) la perfecţionarea asigurărilor asupra accidentelor de muncă; 2) la amelioararea şi la întinderea asigurărilor în caz de maternitate; 3) la crearea de asigurări în contra maladiilor profesionale şi tuberculozii, ca un prim început către asigurarea generală contra tuturor bolilor; 4) la perfecţionarea asigurărilor contra şomajului involuntar; 5) la adoptarea formelor speciale de asigurări totale pentru tinerii muncitori.

XXVIII. Asociaţiile de muncitori au datoria de a apăra drepturile membrilor lor din punctul de vedere al practicilor administrative şi judiciare relative la asigurarea în contra accidentelor de muncă şi asigurările sociale. În contractul colectiv de muncă, se vor constitui, în măsura în care în mod tehnic va fi posibil de a o face, casele mutuale contra bolii, cu contribuţia patronilor şi a lucrătorilor; aceste case trebuiesc să fie administrate prin reprezentanţii uneia şi celeilalte părţi, sub controlul organelor

corporative.

XXIX. Asistenţa în favoarea membrilor asociaţi sau neasociaţi constituie un drept şi o datorie din partea asociaţiilor profesionale. Acestea trebuiesc să exercite direct prin organe apropiate funcţiunile lor de asistenţă şi nu le pot delega altor instituţii dacă nu o fac pentru scopuri cu carater general, exceptând interesele fiecărei categorii de producători.

XXX. Educaţia şi instrucţia, mai ales instrucţia profesională, a membrilor asociaţi sau neasociaţi, este una din principalele datorii ale asociaţiilor profesionale; ele trebuiesc în acest scop să susţină operele naţionale care privesc timpul liber al lucrătorilor şi alte iniţiative de educaţie.

Prezentul text a fost semnat de Şeful Guvernului, de miniştrii şi subsecretarii de Stat interesaţi, de membrii direcţiunii partidului, de ceilalţi membri ai Marelui Consiliu şi de către preşedintele confederaţiilor profesionale a patronilor şi a lucrătorilor.

BIBLIOGRAFIE

ALBERT, CHARLES, *L' Etat Moderne.*
ANZILLOTTI, *La Formazione* del Regno D'Italia in dritti internazionale
BARTHELEMY, JOSEPH, *La crise de la démocratie conteporaine.*
BASILESCU, ARISTIDE, *Principii de Economie Politică*, Vol. III.
BOTTAI, GIUSEPPE, *Esperienza Corporativa.*
CHIMIENTI, P., *Droit Constitutionnel Italien. L'organisation nationale fasciste dans le droit public italien.*
DJUVARA, MIRCEA, *Teoria Suveranității.*
DUGUIT, LÉON, *Droit Constitutionnel. Les transformations du Droit public, ed. III-ème.*
DURKHEIM, DAVID EMIL, *De la division du travail social.*
FERRERO, GUGLIEMO, *Guerre et Paix.*
GERBER, *Grundzüge des deutschen Staatrecht*, ed. a III-a
HEGEL, FRIEDRICH, *Grundlinien der Philosophie des Rechts*, vol. VIII.
IHERING, *Der Zwek im Recht*, Vol. I, 1880.
LUDWIG, EMIL, *Entretiens avec Mussolini.*
MALAPARTE, C., *La technique du Coup d'Etat.*
MEITANI, GEORGE, *Drept internațional public.*
MONTESQUIEU, CHARLES, *L'Esprit des Lois.*
NEGULESCU, PAUL, *Curs de drept Constituțional Român.*
PERTINAX, *Le partage de Rome.*
ROCCO, V., *La crise de l'Etat. En Italie: la solution fasciste.*
ROMANI, SANTI, *I caratteri giuridici della formazione del Regno d'Italia.*
ROUX, G., *L'Italie Fasciste.*
SOREL, GEORGES, *Réflexions sur la violence.*
DON STURZO, LUIGI, *L'Italie et le Fascisme.*
TEODORESCU, ANIBAL, *Tratat de drept administrativ.*
TRENTIN, S., *Les transformations récents du Droit public italien.*

CUPRINSUL

PARTEA ÎNTÂI

PARTEA A DOUA

TEXTE DE LEGI

Editura MAJADAHONDA
CĂRŢI ÎN CURS DE APARIŢIE

An.Iordache: *Instituirea monarhiei constituţionale şi regimului parlamentar în România*

Mihai Rădulescu, + Irineu Slătineanu : *Preoţi în cătuşe* (în colaborare cu Editura *Ramida*)

* * * *Cântecele României Mari*

Mihai Rădulescu : *Preliminariile "reeducării". O biografie ipotetică a lui Alexandru (Şura) Bogdanovici* (în colaborare cu Editura *Ramida*)

Ioan Muntean : *La pas, prin "reeducările" de la Piteşti, Gherla şi Aiud*

George Popescu : *Sub sabia Cavalerilor Apocalipsului*

Dulcin Morărcascu : *România văzută de mari personalităţi străine. Dicţionar*

Faust Brădescu: *Studii şi Articole despre Mişcarea Legionară*

Ion Moţa : *Cranii de lemn*

Gheorghe - Gavrilă Copil : *Apus de soare*

Radu - Dan Vlad : *Vasile Marin*

Radu - Dan Vlad : *Vasile Lascăr*

* * * *Mişcarea Legionară în Arhiva Siguranţei de la Chişinău*

" Vasile Marin nu a fost doar un teoretician, ci și un practician, legându-și numele de înființarea grupului << ***Axa*** >> și de organizația legionară din București, al cărei comandant a fost. Pătruns de justețea crezului său, Vasile Marin s-a înscris în echipa de legionari care a plecat în Spania, pentru a lupta împotriva comunismului și pentru << ***crucea lui Christos*** >>. În ziua de 13 ianuarie 1937 a căzut în lupte, alături de prietenul său Ion I. Moța, la Majadahonda; trupurile lor au fost aduse în țară și înmormântate, cu mare fast, la ***Casa Verde***, sediul *Mișcării Legionare*. La aflarea știrii despre moartea celor doi legionari, Nicolae Iorga a scris un impresionant articol, intitulat ***Doi băieți viteji : Moța și Marin***, din care cităm : << *Luptând pentru credința lor creștină și pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump și curat în latinitatea nebolșevizată, doi tineri români, doi băieți viteji, Moța și Marin, au căzut înaintea Madridului apărat de Roșii* >>. Și marele istoric conchide: << *dacă vreodata vom vedea Spania cum a fost, cum trebuie să fie, se va putea spune la noi, cu înduioșată mândrie, că pentru aceasta au curs câteva picături din sângele scump al tineretului nostru* >>...

... fascismul și legionarismul au fost o realitate istorică, ce se cuvine cunoscută și judecată pe baza documentelor autentice. Iar teza de doctorat a lui Vasile Marin este un asemenea document."

Prof.univ.dr.***Ioan Scurtu***

I.S.B.N.: **973 - 97965 - 0 - 8** **13.000 LEI**